

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор
школи І-ІІІ ступенів № 270
Деснянського району міста Києва
_____ Коломієць П.П.
02 липня 2020 року

**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
школи І-ІІІ ступенів № 270
Деснянського району
міста Києва**

на 2020-2021 навчальний рік

1-3 класи

Погоджено
на засіданні
педагогічної ради
(протокол № 9
від 30 червня 2020 року)

Пояснювальна записка

Освітня програма школи І-ІІІ ступенів № 270 Деснянського району міста Києва розроблена на виконання Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту початкової освіти, з метою запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа».

Всього в школі 25 класів, в них 674 учні.

Початкова освіта - це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли - 1-2 класи і 3-4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

У програмі визначено вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання; коротко вказано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів таких ключових компетентностей:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідину в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколошньому світі, моделювання процесів та

ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколоїшній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечної та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навченні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґруntовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

У процесі реалізації освітніх програм використовуються внутрішньопредметні і міжпредметні зв'язки, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

Вимоги до дітей, які розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Період життя дитини від п'яти до шести (семи) років (старший дошкільний вік) визначається цілісною зміною її особистості, готовністю до нової соціальної ситуації розвитку. Пріоритетом цього процесу є формування і розвиток базових особистісних якостей дітей: спостережливості, допитливості, довільноті поведінки, міжособистісної позитивної комунікації, відповідальності, діяльнісного і різnobічного освоєння навколошньої дійсності та ін. Потенційно це виявляється у певному рівні готовності дитини до систематичного навчання - фізичної, соціальної, емоційно-ціннісної, пізнавальної, мовленнєвої, творчої.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Згідно із Законом України «Про освіту», на основі Державного стандарту й Типової освітньої програми заклади освіти, наукові установи та інші суб'єкти освітньої діяльності можуть розробляти освітні програми - єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів, індивідуальних проектів, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання. Освітні програми можуть відрізнятися від Типової освітньої програми послідовністю викладання навчального матеріалу, обсягом його вивчення, наявністю додаткових компонентів змісту або використанням оригінальних форм, методів і засобів навчання.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами здійснено методичною комісією вчителів початкових класів, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Освітні програми можуть мати корекційно-розвивальний складник для осіб з особливими освітніми потребами. Для них тривалість здобуття початкової освіти може бути подовжена. Програми інваріантного складника Базового навчального плану є обов'язковими для використання в закладі освіти.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів. Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-2 класах підлягають вербалному, формувальному оцінюванню, у 3 класах – формувальному та підсумковому (тематичному і завершальному) оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудовувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимальні можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

МОВНО-ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ УКРАЇНСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРНЕ ЧИТАННЯ

Пояснювальна записка

Метою початкового курсу мовно-літературної освіти є розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української мови, читання, дитячої книжки, формування пізнавального інтересу до рідного слова, прагнення вдосконалювати своє мовлення;
- розвиток мислення, мовлення, уяви, пізнавальних і літературно-творчих здібностей школярів;
- формування повноцінних навичок читання і письма, уміння брати участь у діалозі, інсценізаціях, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення;
- формування вмінь працювати з різними видами та джерелами інформації;
- ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики й жанрів, формування прийомів самостійної роботи з дитячими книжками;
- формування умінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);
- дослідження мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови;
- заличення молодших школярів до практичного застосування умінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

Відповідно до зазначених мети і завдань у початковому курсі мовно-літературної освіти виділено такі змістові лінії: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища».

Змістова лінія «Взаємодіємо усно» спрямована на формування в молодших школярів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися усно з іншими людьми в діалогічній і монологічній формах заради досягнення певних життєвих цілей.

Змістова лінія «Читаємо» передбачає формування в учнів повноцінної навички читання, умінь самостійно вибирати й опрацьовувати літературні тексти різних видів, дитячі книжки, висловлювати своє ставлення до прочитаного, сприймати художній текст як засіб збагачення особистого емоційно-чуттєвого, соціального досвіду, користуватися раціональними прийомами пошуку потрібної інформації в різних джерелах, працювати з інформацією в різних форматах, застосовувати її в навчально-пізнавальних, комунікативних ситуаціях, практичному досвіді.

Змістова лінія «Взаємодіємо письмово» спрямована на формування в молодших школярів повноцінної навички письма, умінь висловлювати свої думки, почуття, ставлення та взаємодіяти з іншими людьми в письмовій формі, виявляти себе в різних видах мовленнєво-творчої діяльності.

Змістова лінія «Досліджуємо медіа» передбачає формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та використовувати її для збагачення власного досвіду, створювати прості медіапродукти.

Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища» спрямована на дослідження учнями мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань, норм літературної вимови та правил українського правопису, формування в молодших школярів умінь послуговуватися українською мовою в усіх сферах життя.

Змістові лінії у 1 класі реалізуються через інтегрований курс «Навчання грамоти»: протягом навчального року 4 години на читання і 4 години на письмо.

Процес навчання грамоти поділяється на 3 періоди: добукварний, букварний і післябукварний.

Добукварний період:

- розвиток усного мовлення першокласників (уміння слухати-розуміти усні висловлювання, говорити);
- формування елементарних аналітико-синтетичні вміння у роботі над текстом, реченням, словом, звуками мовлення;
- підготовка учнів до письма.

Протягом **букварного періоду** першокласники оволодівають початковими уміннями читати за букварем, писати в зошитах з друкованою основою і в зошитах із сіткою для 1 класу. Крім цього, продовжується робота з розвитку усного мовлення.

Післябукварний період призначений для вдосконалення уміння читати, писати, робити елементарні аналітико-синтетичні операції з одиницями різних мовних рівнів, для розвитку усного мовлення, виконання завдань і вправ з читання і письма за підручником (навчальним посібником), який готове учнів до вивчення в 2 класі окремих курсів – української мови і літературного читання.

Навчання грамоти

280 годин (8 годин на тиждень)

Зміст навчального матеріалу

1. Навчання читати

Добукварний період

Практичне ознайомлення зі словами – назвами предметів, ознак, дій, граматичними питаннями до них.

Розрізнення назв предметів за питаннями *хто це? що це?*

Практичне ознайомлення з реченням.

Поділ слів на склади.

Поняття про наголос, наголошений склад.

Мовні і немовні звуки.

Уявлення про голосні і приголосні звуки, тверді і м'які приголосні, умовне позначення їх на письмі.

Звуковий аналіз простих за звуковою будовою слів. Побудова звукової схеми слів.

Букварний період

Позначення звуків буквами. Ознайомлення з буквами, які позначають голосні і приголосні звуки.

Навчання основного прийому читання прямого складу з орієнтацією на букву, що позначає голосний звук.

Практичне ознайомлення зі способами позначення м'якості приголосних звуків. Ознайомлення з апострофом ('). Використання апострофа для того, щоб показати, що наступні за ним букви я, ю, е, і позначають два звуки: [й] + відповідний голосний.

Ознайомлення з буквами і, ѹ та буквосполученнями дж, дз і їх звуковими значеннями. Читання слів із ними.

Читання слів із поступовим ускладненням їх звуко-складової структури.

Складове читання і читання цілими словами.

Навичка миттєвого візначення найбільш уживаних у букварі слів, що складаються з 2-4 літер (*ти, де, та, так, дім, хто, мама, вона, стіл, брат*) і коротких сполучень слів (*я був, я і ти і под.*).

Читання речень, коротких текстів із вивченими буквами. Правильне іntonування речень, у кінці яких стоять різні розділові знаки. Практичне засвоєння розділових знаків: крапка, кома, знак питання, знак оклику.

Післябукварний період

Після вивчення букваря уроки читання будується на основі навчального матеріалу, призначеного для удосконалення основних якостей читацької навички – усвідомленості, правильності, виразності, а також швидкості, наближеної до повільної зв'язної розповіді.

Читання текстів, які супроводжуються різноманітними навчальними завданнями, спрямованими на вдосконалення читацької навички й усвідомлення прочитаного тексту, підготовку учнів до роботи в 2 класі за Читанкою.

2. Навчання письма.

Графічні навички письма. Техніка письма. Культура оформлення письмових робіт

Добукварний період

Зображення ліній, схожих на елементи букв.

Орієнтування на сторінці зошита і в графічній сітці.

Букварний період

Комунікативна спрямованість процесу письма.

Відомості про рукописні букви та пунктуаційні знаки.

Правила поєднання елементів букв.

Правила письма малих і великих букв.

Типи поєднань малих букв. Типи поєднань великих і малих букв.

Позначення звуків, сприйнятіх на слух, відповідними рукописними буквами.

Списування з рукописного і друкованого текстів.

Письмо під диктування.

Функції пунктуаційних знаків.

Робота у зошиті без друкованої основи.

Післябукварний період

Використання набутих умінь і навичок письма (охоплюючи правописну грамотність) для різного виду письмових робіт.

Робота у звичайному зошиті із сіткою № 1 (без друкованої основи)

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
з увагою <i>сприймає</i> усні репліки співрозмовника, <i>доречно реагує</i> на них; <i>виконує</i> навчальні та ігрові дії відповідно до прослуханої інструкції; <i>слухає</i> й <i>розуміє</i> коротке монологічне висловлення;	Сприймання усної інформації.
відповідає на запитання за змістом прослуханого (<i>хто? що? де? коли? як?</i>); <i>розповідає</i> , про що мовиться в тексті, який прослуховувався;	Аналіз та інтерпретація (розвідка змісту) почутого.
ділиться своїми почуттями та емоціями від почутого; <i>розповідає</i> , що зацікавило в усному повідомленні;	Оцінювання усної інформації.
<i>відтворює</i> по ролях (з учнями або вчителем) діалог із прослуханих казок, розповідей; <i>вступає</i> в діалог на теми, які викликають зацікавлення; <i>самостійно формулює</i> репліки (запитання) до співрозмовника за змістом попередньо	Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.

підготовленої короткої бесіди на добре знайому тему;

уважно слухає співрозмовника й адекватно відповідає на його запитання;

користується формулами мовленнєвого етикету в ситуаціях навчального та побутового спілкування (вітання, прощання, вибачення, подяка, звернення з проханням);

дотримується правил спілкування з людьми різного віку;

використовує відповідно до ситуації спілкування несловесні засоби (жести, міміка тощо);

регулює дихання, силу голосу і темп мовлення у процесі спілкування;

повторює услід за вчителем зразок зв'язного висловлення (обсягом 2-3 речення) зі збереженням його змісту та інтонаційних особливостей;

переказує знайому казку, короткий прослуханий текст з опорою на подані малюнки, словосполучення, запитання, план;

самостійно будує коротке зв'язне висловлення за поданим початком, малюнком (ілюстрацією, серією малюнків), на основі прослуханого тексту або випадку з життя

Створення усних монологічних висловлень

Змістова лінія «Читаємо»

читає вголос доступні тексти переважно цілими словами (окрім слова ускладненої структури – складами);

виявляє у процесі читання *розуміння* значень більшості слів, звертає увагу на незнайомі слова, запитує у дорослих їх значення;

правильно іntonує речення, у кінці яких стоять різні розділові знаки (після попередньої підготовки);

читає і називає нескладні за змістом і формою фольклорні та літературні тексти (загадка, лічилка, казка, вірш, оповідання);

виділяє в структурі тексту заголовок;

пояснює зв'язок заголовка та ілюстрації зі змістом твору (у прозорих випадках);

виявляє *розуміння* фактичного змісту невеликих за обсягом і нескладних текстів:

Формування і розвиток навички читання.

Сприймання і практичне розрізнення художніх текстів.

Аналіз та інтерпретація змісту тексту.

<p><i>пояснює</i>, яка подія відбулася, називає персонажів твору, відповідає на запитання за змістом прочитаного;</p> <p><i>пояснює</i>, якими словами в тексті автор описує характер героя, його зовнішність, передає красу природи і т. ін.(з допомогою вчителя);</p> <p><i>переказує</i> близько до змісту прочитаний твір чи окремі його епізоди з опорою на ілюстрації, запитання вчителя;</p> <p><i>висловлює власне ставлення</i> до прочитаного: хороший / поганий вчинок, хто сподобався / не сподобався в творі, які епізоди найбільше запам'яталися, вразили;</p> <p><i>читає по ролях</i> діалоги з казок, оповідань, віршів (після попередньої підготовки);</p> <p><i>має уявлення</i> про найважливіші джерела інформації: дитячі книжки, журнали, енциклопедії, телебачення, бібліотека, Інтернет;</p> <p><i>розділняє</i> верbalну і візуальну інформації в тексті;</p> <p><i>знаходить</i> за завданням учителя потрібну візуальну інформацію в дитячій книжці, дитячому журналі, пояснює її зміст;</p> <p><i>знаходить і називає</i> елементи дитячої книжки (прізвище автора, заголовок, ілюстрації), спираючись на них, <i>висловлює</i> здогад, про що може розповідатися в книжці (творі);</p> <p><i>розділняє</i> дитячі книжки казок, оповідань, віршів у виданнях з чітко вираженим поліграфічним оформленням (ілюстраціями, заголовком, графічним представленням тексту);</p> <p><i>дотримується правил</i> збереження книжки та гігієни читання (під керівництвом дорослого);</p> <p><i>пояснює</i> свої читацькі вподобання (яким темам надає перевагу);</p>	<p>Формування рефлексивного досвіду за змістом прочитаного.</p> <p>Ознайомлення з різними джерелами та видами інформації.</p> <p>Робота з дитячою книжкою.</p> <p>Орієнтовний зміст літературного матеріалу: <i>дитяча література в авторській, жанрово-тематичній різноманітності</i>: – твори усної народної творчості (казки, лічилки, загадки, скоромовки, пісеньки та ін.).</p>
--	--

<p><i>відповідає на запитання, про що (про кого) любить читати;</i></p> <p><i>називає своїх улюблених літературних геройв</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – доступні віку художні твори відомих письменників України та зарубіжжя на актуальні теми для дітей: літературні казки, оповідання, вірші, комікси; – науково-художні дитячі тексти; – дитяча періодика; <p><i>теми дитячого читання:</i> про Батьківщину, сім'ю, живу й неживу природу, дітей, шкільне життя, дружбу, пригоди, винаходи, фантастика та ін.</p>
---	---

Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»

<p><i>називає і розбірливо пише всі рукописні малі й великі літери українського алфавіту, дотримуючись графічних, технічних, гігієнічних вимог;</i></p> <p><i>розділяє друковане і рукописне письмо;</i></p> <p><i>спишує слова і речення з друкованого і рукописного тексту;</i></p> <p><i>пише під диктування слова, речення з 3-4 слів;</i></p> <p><i>добирає й записує назvu малюнка, заголовок до тексту (з допомогою вчителя);</i></p> <p><i>складає й записує речення за ілюстрацією, життєвою ситуацією (самостійно та з допомогою вчителя);</i></p> <p><i>дотримується культури оформлення письмових робіт;</i></p> <p><i>перевіряє написане;</i></p> <p><i>виявляє і виправляє недоліки письма (графічні, орфографічні, пунктуаційні) самостійно чи з допомогою вчителя</i></p>	<p>Формування і розвиток навички письма.</p> <p>Створення власних письмових висловлень.</p> <p>Перевірка письмових робіт</p>
---	--

Змістова лінія «Досліджуємо медіа»

<p><i>сприймає зміст і форму простих медіапродуктів (малюнки, світлини, комікси, дитячі журнали, мультфільми тощо), бере участь в їх обговоренні;</i></p> <p><i>бере участь в обговоренні змісту і форми медіапродуктів;</i></p> <p><i>розповідає про свої враження від прослуханих / переглянутих медіапродуктів</i></p>	<p>Робота з медіапродукцією</p>
---	---------------------------------

Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»

<p><i>має уявлення про мовні звуки; розрізняє голосні і приголосні звуки за звучанням та способом вимовляння; правильно вимовляє тверді й м'які, дзвінкі й глухі приголосні звуки; відтворює ланцюжок звуків у почутому слові (без явищ асиміляції); пояснює зміну значення слова в результаті заміни одного зі звуків; має уявлення про букви, розрізняє звуки і букви;</i></p> <p><i>позначає мовні звуки буквами на письмі; правильно записує слова, вимова й написання яких збігаються; правильно позначає на письмі м'якість приголосних звуків; відтворює алфавітні назви букв;</i></p> <p><i>має уявлення про склад, вимовляє слова по складах; пояснює співвідношення між звуками і буквами у складі, слові; поділяє на склади слова під час переносу їх частин в інший рядок;</i></p> <p><i>має уявлення про наголос, визначає на слух склад, який вимовляється з більшою силою голосу; розрізнює наголошений і ненаголошений склади в слові; правильно наголошує загальнозважані слова; пояснює залежність значення слова від зміни наголосу в ньому (в окремих випадках) ;</i></p> <p><i>має уявлення про номінативну функцію слова; співвідносить слово і зображення відповідного предмета, дії, ознак, числа; розрізняє близькі й протилежні за значенням слова; розпізнає слова, які мають кілька значень; доповнює тематичні групи слів; встановлює відповідність між родовою і видовими назвами;</i></p>	<p>Дослідження мовних звуків, правильна їх вимова.</p> <p>Позначення звуків буквами.</p> <p>Вправляння у поділі слів на склади.</p> <p>Дослідження ролі наголосу в словах.</p> <p>Спостереження за лексичним значенням слів.</p> <p>Ознайомлення зі словами – назвами предметів, ознак, дій, чисел, службовими словами.</p> <p>Дослідження і конструювання речень.</p>
--	--

<p>упізнає і розрізняє слова – назви предметів, ознак, дій, чисел, службові слова (з допомогою вчителя);</p> <p>ставить до слів питання <i>хто?</i> <i>що?</i> <i>який?</i> <i>яка?</i> <i>яке?</i> <i>які?</i> <i>що робить?</i> <i>що роблять?</i> <i>скільки?</i> (з допомогою вчителя);</p> <p><i>має уявлення про речення;</i></p> <p><i>розділює речення за графічними орієнтирами</i> (велика буква на початку, розділовий знак у кінці);</p> <p><i>визначає кількість слів у реченні, яке складається з 1-4 слів;</i></p> <p><i>інтонаційно правильно вимовляє</i> (читає) розповідні, питальні й окличні речення і відповідно <i>оформлює</i> їх на письмі (використовує відповідні розділові знаки);</p> <p><i>дотримується</i> правила вживання великої літери на початку речення;</p> <p><i>доповнює</i> речення 1-2 словами за змістом;</p> <p><i>складає</i> речення за малюнком, з поданих слів, на задану тему;</p> <p><i>має уявлення про текст</i> (практично відрізняє його від речення);</p> <p><i>добирає</i> заголовок до тексту (з допомогою вчителя);</p> <p><i>визначає</i> кількість речень у тексті (з 2-4 речень), <i>виявляє</i> їх межі за графічними орієнтирами</p>	<p>Дослідження тексту.</p>
---	----------------------------

2 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
<p><i>з увагою сприймає</i> усні репліки співрозмовника, <i>перепитує</i>, <i>доречно реагує</i> на них;</p> <p><i>виконує</i> сприйняті на слух інструкції щодо виконання поставлених учителем навчальних завдань;</p> <p><i>сприймає</i> монологічне висловлення й <i>використовує</i> усну інформацію з конкретною метою;</p>	<p>Сприймання усної інформації.</p>

<p><i>відповідає на запитання за змістом прослуханого і ставить запитання до усного повідомлення;</i></p> <p><i>відтворює основний зміст усного повідомлення;</i></p> <p><i>вибирає інформацію з почутого і пояснює, чому вона зацікавила, обговорює її з іншими особами;</i></p> <p><i>висловлює своє ставлення до почутого: до подій, персонажів тексту;</i></p> <p><i>розвідає про власні почуття, які викликає прослуханий текст;</i></p> <p><i>пояснює, чому щось подобається, а щось ні;</i></p> <p><i>бере участь у розігруванні діалогів за змістом малих фольклорних форм, казок, віршів, використовує доречно силу голосу, темп мовлення, міміку, жести, рухи;</i></p> <p><i>вступає в діалог, підтримує й ініціює діалог на добре відому тему та на теми, які викликають зацікавлення;</i></p> <p><i>користується формулами мовленнєвого етикету (ввічливими словами);</i></p> <p><i>дотримується правил спілкування;</i></p> <p><i>використовує відповідно до ситуації спілкування несловесні засоби (жести, міміка тощо);</i></p> <p><i>регулює дихання, силу голосу і темп мовлення у процесі спілкування;</i></p> <p><i>усно переказує текст з опорою на допоміжні матеріали (ілюстрація, план, опорні слова, словосполучення);</i></p> <p><i>створює власне висловлення за ілюстраціями;</i></p> <p><i>розвідає про свої спостереження, враження, події з власного життя;</i></p> <p><i>впевнено висловлює свої думки</i></p>	<p>Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого.</p> <p>Оцінювання усної інформації.</p> <p>Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування.</p> <p>Створення усних монологічних висловлень</p>
---	--

Змістова лінія «Читаємо»

<p><i>читає вголос правильно, свідомо, плавно, цілими словами нескладні за змістом і формою тексти;</i></p> <p><i>виявляє початкові уміння читати мовчки;</i></p> <p><i>пояснює значення більшості слів, ужитих у прямому та переносному значеннях;</i></p> <p><i>знаходить у тексті незнайомі слова, з'ясовує їх значення, користуючись виносками,</i></p>	<p>Формування і розвиток навички читання.</p>
---	---

тлумачним словником, а також через контекст (з допомогою вчителя);

правильно інтонує прості речення будь-якого виду;

користується найпростішими прийомами регулювання темпу читання, сили голосу, дихання залежно від змісту тексту (самостійно та за завданням учителя);

самостійно читає, практично розрізняє з опорою на найпростіші жанрові особливості тексти малих фольклорних форм, що опрацьовувалися під час навчання, а також літературних жанрів (казка, вірш, оповідання, уривки з повістей-казок), *правильно їх називає, визначає* емоційний настрій; *самостійно читає та розрізняє* нехудожні тексти за відсутністю у їх змісті діалогів, яскравих образних висловів, наявністю наукових понять, фактів, історичних дат, передачі інформації;

виділяє в структурі художнього і нехудожнього текстів заголовок, ілюстрації, схеми, таблиці, *використовує їх для* прогнозування орієнтовного змісту тексту та кращого його розуміння;

виявляє розуміння фактичного змісту тексту та основних думок художніх і нехудожніх текстів (з допомогою вчителя);

пояснює, які, де, коли відбулися події;

визначає, правильно називає персонажів художнього твору, *виділяє* серед них головного;

перераховує цікаві факти, важливі ідеї в інформаційному тексті;

встановлює зв'язки між подіями, дійовими особами;

ставить запитання за фактичним змістом прочитаного з метою уточнення свого розуміння;

розділяє, називає в тексті яскраві, образні слова, вислови, пояснює їх роль у творі (з допомогою вчителя);

передає зміст (детально або вибірково) твору чи окремих епізодів з дотриманням логіки викладу, а також з урахуванням структурних

Сприймання і практичне розрізнення текстів різних видів.

Аналіз та інтерпретація змісту текстів.

<p>елементів тексту: зачину, основної частини, кінцівки;</p> <p><i>пояснює вчинки персонажів у творі, висловлює щодо них найпростіші оцінні судження; обґруntовує свої висновки (з допомогою вчителя);</i></p> <p><i>розповідає про свої загальні враження, почуття від прочитаного, (що саме сподобалося / не сподобалося, що було цікаво / нецікаво, що нового дізнався / дізналась), підтверджує свої думки фактами з тексту; пов'язує зміст прочитаного зі своїми знаннями, попереднім читацьким, а також власним життєвим емоційно-чуттєвим досвідом;</i></p> <p><i>передає власне ставлення до подій, вчинків персонажів через ілюстрування, декламацію, рольові ігри, інсценізацію твору чи окремих його епізодів (з використанням вербальних і невербальних засобів художньої виразності); імпровізує з репліками, відтворюючи діалоги з казок, віршів, оповідань;</i></p> <p><i>бере участь у колективному обговоренні прочитаного: зацікавлено й уважно слухає співрозмовників, толерантно ставиться до їхніх думок, пояснює своє розуміння дискусійних питань;</i></p> <p><i>знає і називає найважливіші інформаційні ресурси: бібліотека, Інтернет, телебачення, дитячі газети, журнали, книжки, довідкові видання;</i></p> <p><i>знаходить у нехудожніх і навчальних текстах відповіді на запитання, поставлені вчителем;</i></p> <p><i>здійснює пошук потрібної інформації у дитячих довідкових виданнях;</i></p> <p><i>виявляє в тексті і пояснює зміст графічної інформації (таблиця, схема, емотикони тощо);</i></p> <p><i>аналізує одержану інформацію, звертається до дорослих (коли є сумнів) за підтвердженням її правдивості, достовірності;</i></p> <p><i>застосовує одержану інформацію в навчальній діяльності та практичному досвіді;</i></p> <p><i>перетворює верbalну інформацію із суцільного тексту у візуальну (малюнок, кадри до мультфільму, таблиця, схема тощо);</i></p>	<p>Формування рефлексивного досвіду за змістом прочитаного.</p> <p>Робота з різними джерелами і видами інформації.</p> <p>Робота з дитячою книжкою.</p>
---	---

розпочинає ознайомлення з новою дитячою книжкою з розглядання її структурних елементів: обкладинки, титульного аркуша, ілюстрацій, змісту (переліку)творів, правильно їх називає;
передбачає орієнтовний зміст твору, дитячої книжки за вказаними елементами;
розділяє дитячі книжки за типом видання: книжка-твір, книжка-збірка, енциклопедія, дитячий журнал, словник;
добирає для читання дитячі книжки на відповідну тему: казки про тварин, пригоди, фантастика та ін.;
визначає мету свого читання (для проведення цікавого дозвілля, знаходження потрібної інформації та ін.), *обирає, читає* відповідні книжки, *пояснює* свій вибір;
перечитує книжки, окрім їх епізоди для кращого розуміння змісту та вдосконалення навички читання;

має уявлення про жанри й теми дитячого читання;
називає твори, дитячі книжки, що сподобалися, *роздовідає*, які епізоди справили найбільше враження;
називає кілька прізвищ авторів прочитаних творів;
називає державні символи України й окремі національні символи, традиції українського народу

Орієнтовний зміст літературного матеріалу:
дитяча література в авторській, жанрово-тематичній різноманітності:
– твори усної народної творчості, дитячий фольклор;
– твори відомих письменників- класиків України та зарубіжжя на актуальні теми для дітей;
– художня вітчизняна і зарубіжна література сучасних письменників: казки, легенди, оповідання, вірші, повісті-казки, комікси;
– науково-пізнавальна література для дітей: книжки, енциклопедії, довідники;
– дитяча періодика;
теми дитячого читання: про Батьківщину, сім'ю, на героїко-патріотичну тематику, про живу й неживу природу, дітей, дружбу, шкільне життя, пригоди, фантастика, дитячі детективи, винаходи, відкриття, сучасні технології та ін.

Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»

пише розбірливо, охайно з однаковим нахилом букв;
дотримується свідомо гігієнічних правил письма;

Формування і розвиток навички письма.

дотримується культури оформлення письмових робіт: *розташовує* самостійно заголовок у рядку, *дотримується* поля, правого і лівого краю сторінки, абзаців, *робить* акуратні виправлення; *розташовує* слова й віршові строфи в колонку; *записує* слова в таблицю;

обмінюється елементарними письмовими повідомленнями (записка, лист, вітальна листівка та ін.); *обирає* для написання повідомлення відповідне оформлення (шрифт, розмір, колір тощо); *відновлює* деформований текст з 3-4 речень; *створює і записує* коротке зв'язне висловлення на добре відому та цікаву тему;

перевіряє (з допомогою вчителя), чи грамотно написаний власний текст; *виправляє* орфографічні й пунктуаційні помилки на вивчені правила (самостійно і з допомогою вчителя); *удосконалює* текст із часто повторюваними словами шляхом заміни їх синонімами та займенниками (без уживання термінів)

Створення власних письмових висловлень.

Перевірка й редагування текстів

Змістова лінія «Досліджуємо медіа»

сприймає обговорює прості медіапродукти; *обговорює* зміст і форму простих медіапродуктів, *розвідає*, про що в них ідеться; *визначає*, кому і для чого призначений медіапродукт; *пояснює* зміст вербальної і невербальної інформації в медіапродуктах; *висловлює* свої думки і почуття з приводу прослуханих / переглянутих медіапродуктів (коміксів, дитячих журналів, реклами); *створює* прості медіапродукти (листівка, sms-повідомлення, фотоколаж тощо) з допомогою інших осіб

Робота з медіапродукцією

Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»

аналізує звуко-буквений склад слова; *експериментує* зі словами: змінює, додає, вилучає один звук (букву), склад у словах так, щоб вийшло інше слово;

Дослідження звуко-буквеного складу слів, правильна їх вимова і написання.

<p><i>правильно вимовляє</i> слова з дзвінкими приголосними звуками в кінці слова і складу перед глухим;</p> <p><i>правильно вимовляє й записує</i> слова з апострофом;</p> <p><i>правильно наголошує</i> загальнозвживані слова; <i>експериментує</i> з наголосом: <i>порівнює i пояснює</i> значення слів, які відрізняються лише наголосом;</p> <p><i>ділить</i> слова на склади;</p> <p><i>переносить</i> слова з рядка в рядок складами; <i>не відриває</i> при переносі від слова склад, позначений однією буквою;</p> <p><i>правильно переносить</i> слова зі збігом приголосних, з літерами <i>ъ, ѹ, Ѻ</i>, буквосполученнями <i>дж, дз, ѿ, Ѻо</i>, апострофом;</p> <p><i>правильно читає</i> (напам'ять або із запису) український алфавіт;</p> <p><i>розташовує</i> 5-6 слів за алфавітом з орієнтацією на першу літеру;</p> <p><i>користується</i> алфавітом у роботі з навчальними словниками;</p> <p><i>розділенає</i> слова, близькі і протилежні за значенням;</p> <p><i>розділяє</i> пряме й переносне значення слів;</p> <p><i>пояснює</i> різні значення багатозначних слів (з допомогою вчителя);</p> <p><i>розділяє</i> ряд слів на 2 групи за синонімікою; <i>доповнює</i> кожну групу 2-3 словами;</p> <p><i>доречно вживає</i> слова різних лексических груп у власному мовленні;</p> <p><i>розділенає</i> слова, які відповідають на питання <i>хто? і що?</i>;</p> <p><i>правильно вживає</i> велику / малу літери у власних / загальних назвах;</p> <p><i>змінює</i> іменники за числами (один – багато);</p> <p><i>впізнає</i> слова, які відповідають на питання <i>який? яка? яке? які?</i> окрім та в реченнях, у тексті;</p> <p><i>утворює</i> словосполучення іменників з прикметниками;</p>	<p>Користування правилами переносу слів.</p> <p>Користування алфавітом.</p> <p>Дослідження лексичного значення слова. Використання лексичного багатства української мови у власному мовленні.</p> <p>Дослідження ролі іменників у мовленні і використання їх у власних висловленнях.</p> <p>Дослідження виражальних можливостей прикметників, використання їх з метою увиразнення мовлення.</p> <p>Спостереження за роллю дієслів у мовленні і застосування їх у власних висловленнях.</p>
--	--

<p><i>добирає до відомого предмета відповідні ознаки;</i></p> <p><i>впізнає слова-назви дій, ставить до них питання;</i></p> <p><i>добирає влучно дієслова для висловлення власних думок;</i></p> <p><i>розрізняє слова, які називають числа, ставить до них питання скільки?;</i></p> <p><i>утворює словосполучення числівників з іменниками;</i></p> <p><i>розрізняє слова, що називають предмети, ознаки, дії, числа, ставить до них питання;</i></p> <p><i>добирає самостійно 4-6 слів, які відповідають на питання хто? що? який? яка? яке? які? що робить? що роблять? скільки?;</i></p> <p><i>розділяє слова на групи за значенням та питаннями (за частинами мови);</i></p> <p><i>упізнає в реченні службові слова; пише їх окремо від інших слів;</i></p> <p><i>пов'язує між собою слова за допомогою службових слів;</i></p> <p><i>розділяє речення за його основними ознаками;</i></p> <p><i>пояснює роль різних видів речень для досягнення мети спілкування;</i></p> <p><i>правильно відтворює інтонацію розповідних, питальних і спонукальних, окличних та неокличнических речень;</i></p> <p><i>використовує відповідні розділові знаки в кінці речень під час письма;</i></p> <p><i>поширює речення словами за поданими питаннями;</i></p> <p><i>складає і записує речення за малюнком, на задану тему;</i></p> <p><i>розділяє текст за основними ознаками;</i></p> <p><i>розрізняє текст-розповідь і текст-опис та пояснює їх призначення;</i></p> <p><i>добирає заголовок до тексту;</i></p> <p><i>визначає в тексті зacin, основну частину, кінцівку;</i></p>	<p>Дослідження числівників і використання їх у мовленні.</p> <p>Спостереження за словами, які служать для назви предметів, ознак, дій, чисел.</p> <p>Дослідження значення в мовленні службових слів і використання їх для зв'язку слів у реченні.</p> <p>Дослідження і конструювання речень.</p> <p>Дослідження i складання текстів.</p> <p>Удосконалення текстів</p>
--	---

знаходить у художніх текстах виражальні засоби мови, пояснює їх роль; складає і записує невеликий текст (3-4 речення) за ілюстрацією, серією малюнків, про події з власного життя; використовує займенники, прислівники, контекстні синоніми (без уживання термінів) для зв'язку речень у тексті та уникнення повторів; перевіряє і вдосконалює власні тексти, усуваючи лексичні повтори

3 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
<p>уважно слухає репліки співрозмовника, уточнює почуте в діалозі з огляду на ситуацію спілкування; сприймає уважно монологічне висловлення з конкретною метою; розуміє й адекватно виконує навчальні дії відповідно до прослуханої інструкції, настанови вчителя; передає зміст почутого (послідовність подій у розповіді, перелік ознак в описі, наведені аргументи в міркуванні добирає заголовки до частин прослуханого тексту; визначає тему і мету усного повідомлення; вибирає інформацію з почутого з певною метою, використовує її для створення власних висловлень; визначає позицію мовця, погоджується з нею або заперечує; висловлює власні думки з приводу почутого, аргументує їх, спираючись на власний досвід; вступає і підтримує діалог на теми, пов'язані з важливими життєвими ситуаціями; аргументує свої думки під час розмови; виявляє доброчесливе ставлення до думок інших; дотримується етичних норм спілкування, правил етикету; вживає у процесі спілкування правильні форми звертань, слів, що виражають прохання, пропозицію, побажання, вибачення; формулює розгорнуту відповідь на поставлене запитання; доводить</p>	<p>Сприймання усної інформації. Робота над розумінням діалогічного й монологічного мовлення. Сприймання і розуміння навчальних інструкцій, настанов. Аналіз та інтерпретація (розкриття змісту) почутого. Відтворення змісту прослуханого своїми словами. Визначення теми і мети почutoї інформації. Вибір необхідної інформації з почутого. Оцінювання усної інформації. Вираження власної думки щодо змісту прослуханого. Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування. Створення усих монологічних висловлень (розвідь, опис, міркування, есе) самостійно та з опорою на дидактичні матеріали (даним початком, основною частиною або кінцівкою, складеним планом). Використання виражальних засобів мови</p>

аргументовано свою думку; будує усне зв'язне висловлення (розвівідь, опис, міркування) за малюнком, ситуацією з опорою на допоміжні матеріали (частиною тексту, планом, опорними словами, словосполученнями); бере участь у створенні есе під керівництвом учителя; використовує виражальні засоби мови; висловлює власну думку про предмети, явища, події

Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»

дотримується загальних правил письма; дотримується пропорційної висоти, ширини, нахилу великих і малих букв та пунктуаційних знаків (! ?) у зошиті в одну лінійку; нарощує швидкість письма, безвідривно поєднуючи елементи букв та букви між собою; прискорює письмо в міру своїх психофізіологічних можливостей, не спотворюючи форми букв та їх поєдань;

пише розбірливо; оформлює охайно письмову роботу в зошиті в одну лінію; дотримується абзаців, полів зошита; записує слова в колонку; обирає для оформлення повідомлення відповідний шрифт, розмір і колір букв тощо; створює письмове висловлення (розвівідь, опис) на добре відому й цікаву тему, на основі вражень від прочитаного твору, переглянутого фільму, ситуації з життя; висловлює своє ставлення до того, про що пише; складає запису є художні і науково-популярні описи за поданим зразком, використовуючи інформацію з різних джерел; будує текст-міркування за зразком та поданим початком; письмово переказує текст розповідного змісту; використовує у власних текстах виражальні засоби мови; оформлює власне висловлення так, щоб воно було грамотним (у межах вивченого) і зрозумілим; знаходить і акуратно виправляє власному тексті помилки (графічні, орфографічні, граматичні, лексичні і стилістичні), орієнтуючись на

Розвиток навички письма. Дотримання графічних, гігієнічних і технічних правил письма. Формування навички письма в графічній сітці в одну лінію. Розвиток швидкості письма:

безвідривне поєднання елементів букв *и, л, н, р, ф* та 3-4 букв між собою типу *дим, мили, ориз, трив* без викривлення графем. Дотримання культури оформлення письмових робіт. Побудова зв'язних текстів (розвівідь, опис, міркування). Письмове переказування тексту розповідного змісту. Висловлення власного ставлення до змісту написаного. Використання виражальних засобів мови. Перевірка та редактування текстів. Обговорення письмових робіт

<p>пам'ятку, підготовлену вчителем; роботи (власні й однокласників) у парі, невеликій групі, визначає позитивні характеристики</p>	
Змістова лінія «Досліджуємо медіа»	
<p>Сприймає доступні медіатексти; визначає мету простих медіаповідомлень; інтерпретує медіаповідомлення на основі власного досвіду; виділяє цікаву для себе інформацію; намагається виявити приховану інформацію в медіапродуктах пояснює свою реакцію на медіаповідомлення (як буде реагувати у відповідь); створює прості медіапродукти (листівка, запрошення, sms-повідомлення, фотоколаж, книжечка тощо); пояснює, кому і для чого призначені створені ним медіапродукти</p>	<p>Сприймання простих медіатекстів, виявлення в них очевидних ідей та прихованої інформації. Висловлення власного ставлення до медіаповідомлень. Створення простих медіапродуктів</p>
Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»	
<p>правильно вимовляє слова з апострофом, звуками [г], [дж] , [дз] , [дз'] , дзвінкими приголосними звуками в кінці слова і складу перед глухим, ненаговошеними голосними [е], [и], подовженими приголосними звуками;</p> <p>правильно нагошує загальновживані слова;</p> <p>відтворює напам'ять український алфавіт;</p> <p>розташовує 7 -9 слів за алфавітом, орієнтуючись на першу і другу літери;</p> <p>користується алфавітом під час роботи з навчальними словниками;</p> <p>пояснює пряме і переносне значення слів;</p> <p>добирає до поданого слова 1-2 найуживаніші синоніми, антонім;</p> <p>користується навчальними словниками синонімів, антонімів;</p> <p>розділена на лексичні групи (словав прямому і переносному значеннях, синоніми, антоніми, багатозначні слова).</p>	<p>Дослідження фонетичних закономірностей української мови. Дотримання орфоепічних вимог у власному мовленні.</p> <p>Застосування алфавіту.</p> <p>Користування навчальними словниками.</p> <p>Спостереження за лексичним значенням слова</p> <p>Вживання у власному мовленні слів різних лексичних груп(словав прямому і переносному значеннях, синоніми, антоніми, багатозначні слова).</p>

переносному значеннях, синоніми, антоніми, багатозначні слова; визначає і пояснює роль закінчення, кореня, префікса, суфікса в слові; розрізнює спільнокореневі слова і форми того самого слова (з допомогою вчителя); пояснює, що таке орфограма; розпізнає слова з орфограмами і перевіряє їх; правильно записує слова з ненаголошеними голосними [e], [и] в корені, які перевіряються наголосом; користується орфографічним словником для перевірки написання слів з ненаголошеними [e], [и], що не перевіряються наголосом; правильно записує слова з префіксами роз-, без-, з- (с-); розпізнає в тексті і самостійно добирає іменники, ставить до них питання; розпізнає іменники, які називають опредмеченні дії, ознаки; розрізняє іменники - назви істот і неістот, правильно ставить до них питання; розрізняє власні і загальні іменники; записує власні іменники з великої букви; визначає рід іменників; змінює іменники за числами; доречно вживає іменники у власному мовленні; розпізнає прикметники в тексті пояснює роль прикметників у мовленні; буде словосполучення прикметників з іменниками, встановлює між ними граматичний зв'язок за допомогою питань; змінює прикметники за родами і числами у сполученні з іменниками; розпізнає граматичну форму прикметника за родовим закінченням, поставленим питанням, за іменником, з яким він зв'язаний; вживає прикметники у власних висловленнях з метою їх увиразнення;

Дослідження будови слова.
Розрізnenня форм слова і споріднених слів.
Дослідження орфограм, пов'язаних з будовою слова.

Спостереження за номінативною функцією іменників у мовленні.
Розрізnenня назв істот і неістот, власних і загальних іменників.
Визначення роду іменників.
Змінювання іменників за числами.
Вживання іменників у числами.
Вживання іменників у власних висловленнях.

Дослідження ролі прикметників у мовленні.
Встановлення зв'язку прикметників з іменниками.
Змінювання прикметників за родами і числами.
Використання прикметників у власному мовленні.

<p>розпізнає серед слів числівники, які відповідають на питання скільки?; правильно вимовляє, наголошує і записує числівники, які використовуються для запису дати в зошиті;</p> <p>правильно читає числові вирази; розпізнає дієслова в тексті, ставить до них питання;</p> <p>розділює часові форми дієслів; змінює дієслова за часами;</p> <p>правильно записує не з дієсловами; добирає дієслова-синоніми, антоніми, з прямим і переносним значеннями і доречно вживає їх у власних висловленнях;</p> <p>правильно іntonує речення, різні за метою висловлювання та вираженням почуттів;</p> <p>правильно будує і записує розповідні, питальні, спонукальні, окличні і неокличні речення;</p> <p>правильно іntonує і записує речення зі звертанням;</p> <p>використовує форми кличного відмінка під час звертань;</p> <p>визначає в реченні головні (підмет і присудок) та другорядні (без поділу на види) члени речення;</p> <p>виділяє словосполучення в групі підмета і групі присудка;</p> <p>встановлює зв'язок між головним і залежним словом у словосполученні;</p> <p>встановлює граматичні зв'язки між словами в простому реченні за допомогою питань;</p> <p>будує різні види простих речень;</p> <p>визначає в тексті зачин, основну частину і кінцівку;</p> <p>розпізнає текст-розвідь, опис, міркування, есе;</p> <p>розділює за характерними ознаками художні, науково- популярні та ділові тексти;</p> <p>визначає тему і мету тексту;</p> <p>добирає заголовок відповідно до теми тексту;</p> <p>складає плану тексту;</p>	<p>Засвоєння правильної вимови і правопису найуживаних числівників.</p> <p>Дослідження ролі дієслів у мовленні. Змінювання дієслів за часами. Правопис не з дієсловами. Вживання дієслів у власному мовленні.</p> <p>Дослідження речень, різних за метою висловлювання, іントонацією, зі звертаннями. Визначення в реченні головних і другорядних членів. Встановлення зав'язків між словами в словосполученні і реченні. Побудова різних видів речень.</p>
---	---

дотримується абзаців у оформленні текстів на письмі; використовує для зв'язку речень у тексті займенники, прислівники, близькі за значенням слова	
--	--

Мовно-літературна освітня галузь Літературне читання

Пояснювальна записка

У освітній програмі (3 клас) мовно-літературну галузь структуровано через впровадження навчальних предметів «Українська мова», «Літературне читання».

Назва предмета - «Літературне читання» зумовлює необхідність визначення його мети і завдань, що вимагає відповідної конкретизації змістових ліній і очікуваних результатів.

Мета - розвиток особистості молодшого школяра засобами різних видів читацької діяльності; формування читацької, комунікативної та інших ключових компетентностей; збагачення емоційно-ціннісного, естетичного, соціального та пізнавального досвіду; розвиток образного, критичного і логічного мислення та літературно-творчих здібностей; формування готовності до вивчення української та зарубіжної літератури в освітньому закладі ІІ ступеня.

Досягнення мети передбачає розв'язання таких завдань:

- ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики і жанрів;
- формування в учнів повноцінної навички читання як універсального інструменту функціональної грамотності;
- розвиток інтересу і здатності до самостійної читацької діяльності для задоволення різних потреб читача;
- формування умінь опрацьовувати художні, науково-художні тексти;
- оволодіння прийомами структурно-смислового і образного аналізу текстів різних видів;
- розвиток образного, критичного, логічного мислення та мовлення;
- формування умінь самостійної роботи з різними видами і джерелами інформації;
- формування прийомів роботи з дитячою книжкою, періодичною, довідковою літературою;
- формування вмінь безпечної і критичного використання медіапродукції, здатності створювати медіапродукти і спілкуватися за допомогою медіазасобів;
- розвиток уяви і здатності виявляти себе у різних видах літературно-творчої діяльності.

Відповідно до мети і завдань предмета «Літературне читання» визначено такі змістові лінії: «Пізнаємо простір дитячого читання»; «Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного»; «Взаємодіємо усно за змістом прослуханого»; «Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів»; «Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою»; «Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією»; «Перетворюємо та інсценізуємо прочитане; створюємо власні тексти».

Реалізація змістових ліній програми з літературного читання здійснюється у процесі особистісно зорієнтованої розвивальної читацької і комунікативної діяльності учнів. Враховуючи потреби та інтереси молодших школярів у пізнанні світу людей, природи, самопізнанні, залучаючи їх до вдумливого читання найкращих дитячих книжок, текстів, різних видів учитель виховує україномовну особистість, компетентного,

критично мислячого читача, який розуміє цінність книги, відчуває красу рідного слова, збагачує свій читацький, мовленнєвий і пізнавальний досвід.

Змістова лінія «**Пізнаємо простір дитячого читання**» створює передумови для ознайомлення учнів 3-4 класів з різноманітною за темами і жанрами дитячою літературою, з різними видами довідкових, навчальних і медіа текстів, способами здобуття інформації у сучасному медіа просторі.

Простір дитячого читання передбачає взаємодію організованої і самостійної читацької діяльності учнів, що сприяє формуванню дитини-читача, який на завершення початкової школи має належний читацький кругозір, розуміє цінність читання і виявляє до нього інтерес, набуває достатній досвід використання з різною метою текстів різних видів.

Змістова лінія «**Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного**» охоплює такі основні змістові блоки: удосконалення й розвиток якісних характеристик технічної і смислової сторін навички під час читання вголос і мовчки; самостійне застосування мовленнєвих та позамовних засобів художньої виразності; оволодіння, з поступовим нарощуванням ступеня складності, прийомами смислового читання (прийоми самостійного розуміння лексичного значення слів, словосполучень; повноцінного усвідомлення в тексті фактичної, концептуальної, підтекстової (з допомогою вчителя) інформації); застосування видів читання: аналітичного, переглядового, вибіркового відповідно до мети читання.

Змістова лінія «**Взаємодіємо усно за змістом прослуханого**» спрямована на формування в учнів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати і оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися з іншими людьми в діалогічній і формі заради досягнення певних життєвих цілей.

Змістова лінія «**Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів**» передбачає цілісне сприймання учнями художніх, науково-художніх текстів, їх аналіз, інтерпретацію з використанням літературознавчих понять (практично); формування умінь висловлювати рефлексивні судження у зв'язку з прочитаним, критично оцінювати інформацію в текстах різних видів та використовувати її для збагачення особистого читацького досвіду.

Змістова лінія «**Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою**» передбачає формування і розвиток в учнів прийомів розрізnenня дитячих книжок за жанрово-тематичними ознаками, типом видання (книжка-твір, книжка-збірка, довідник, словник і т.ін.); прогнозування орієнтовного змісту книжки (твору) з опорою на її ілюстративний та довідково- інформаційний апарат; прийомів самостійного вибору книжок з використанням інформаційних ресурсів дитячої бібліотеки; умінь зв'язно висловлювати власні емоційно-оцінні враження щодо змісту прочитаного, складати короткий відгук на прочитану книжку та ін.

Змістова лінія «**Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією**» має на меті формування і розвиток в учнів понять про різні види медіа та використані в них вербалні і невербалальні засоби впливу на читача; формування умінь і навичок сприймати, аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати і безпечно користуватися медіазасобами; виражати себе і спілкуватися з іншими за допомогою власних медіапродуктів.

Оволодіння медіаграмотністю є поліпредметним процесом, який передбачає зв'язок із щоденним життям дітей не лише в школі, а й поза нею, створення можливостей набувати досвід критичного осмислення різної медіапродукції, що має позитивно вплинути на розширення їхнього читацького і соціального досвіду, вироблення умінь відрізняти корисну інформацію від шкідливої, уникати імовірних для цього віку ризиків взаємодії з медіапродуктами.

Змістова лінія «Перетворюємо та інсценізуємо прочитане; створюємо власні тексти» передбачає розвиток уяви, художньо-образного мислення і мовлення дітей, оволодіння вербальними і невербальними засобами створення творчих продуктів з різним ступенем самостійності (зміни, доповнення, продовження тексту, ілюстрування; участь в інсценізаціях, дослідницьких проектах; складання есе, казок, віршів, закличок, загадок, оповідань та ін.).

3 клас

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Пізнаємо простір дитячого читання	
<p>Учень/учениця:</p> <p>правильно називає та практично розрізнює фольклорні і авторські твори; співвідносить вивчені твори з відповідними жанрами (казка, вірш, художні і науково-художні оповідання; байка);</p> <p>самостійно визначає жанрові ознаки казок, віршів, оповідань, називає основні жанрові ознаки п'єси;</p> <p>розуміє, яку інформацію можна одержати в творах різних жанрів;</p> <p>називає основні теми прочитаного; прізвища, імена відомих українських письменників, твори яких вивчалися на уроках літературного читання;</p> <p>розповідає епізоди з життя відомих письменників, про їхні твори, з якими неодноразово ознайомлювалися під час навчання;</p> <p>вміє розповісти сюжети кількох казок (фольклорних і авторських); знає напам'ять 5-6 віршів, кілька прислів'їв, скоромовок;</p> <p>виявляє ставлення до прослуханого і прочитаного;</p> <p>знає і називає найважливіші інформаційні ресурси;</p> <p>знаходить в них потрібну інформацію.</p>	<p>Доступний і цікавий дітям навчальний матеріал різноманітний за жанрами, персоналіями і джерелами здобуття інформації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усна народна творчість (малі фольклорні форми: лічилки, скоромовки, загадки, приказки, прислів'я; казки героїко- фантастичні, легенди, байки, пісні); - художні твори відомих українських і зарубіжних письменників: <ul style="list-style-type: none"> - поезія (вірші пейзажні, сюжетні, фантастичні, гумористичні; вірші-загадки, акровірші); - проза (оповідання, уривки з повістей, казки; п'єси); - байки (вірші і проза). <p>Науково-художня, довідкова, література з різних джерел, тексти із ЗМІ.</p> <p>Тематика дитячого читання:</p> <p>твори про почуття дітей, їхні захоплення, мрії, взаємини в сім'ї, школі; про стан природи у різні пори року; ставлення до Батьківщини, рідної мови, народних традицій, про історію рідного краю, видатних людей; відкриття; про життя письменників, створення книг; медіатексти</p>
Розвиваємо навичку читання, оволодіваємо прийомами розуміння прочитаного	
<p>читає вголос, правильно, цілими словами із групами сліву темпі, який дає змогу розуміти прочитане;</p> <p>оволодіває продуктивними способами читання мовчки (самостійно та з допомогою вчителя);</p>	<p>Формування і розвиток якісних характеристик навички читання вголос і мовчки: виконання вправ і завдань на регулювання дихання, розвиток уваги, пам'яті, темпу, фонематичного слуху, зорового сприймання, оперативного поля читання.</p>

<p>оволодіває та самостійно застосовує прийоми виразного читання та рекламиування напам'ять (для художніх текстів);</p> <p>виділяє у тексті і пояснює значення незнайомих слів, висловів, термінів (самостійно та з допомогою вчителя);</p> <p>самостійно розуміє фактичний зміст текстів різних видів та основні думки (самостійно, а також з допомогою вчителя);</p> <p>застосовує різні види читання під час опрацювання змісту текстів різних видів (самостійно та за завданням учителя), а також перечитування як засіб поглиблленого розуміння змісту.</p>	<p>Застосування під час читання вголос, рекламиування напам'ять відповідно до змісту художнього твору інтонаційні мовленнєві засоби виразності (тон, сила голосу, логічний наголос, темп мовлення).</p> <p>Тлумачення значень незнайомих слів, висловів за допомогою виносок, тлумачного словника, а також спираючись на контекст.</p> <p>Знаходження в тексті конкретних відомостей, фактів, понять, пояснення їх змісту (суті); виділення та пояснення важливих думок, які висловив автор.</p> <p>Застосування різних видів читання: аналітичне - для детального й поглиблленого ознайомлення із змістом тексту (самостійно); вибіркове - з метою знаходження потрібної інформації, фактів; переглядове - для загального ознайомлення із змістом тексту (за завданням учителя)</p>
--	--

Взаємодіємо усно за змістом прочитаного	
<p>сприймає і розуміє усне висловлення, художній чи науково-художній текст;</p> <p>уточнює інформацію;</p> <p>виконує сприйняті на слух інструкції щодо виконання поставлених учителем навчальних завдань;</p> <p>відповідає на запитання за змістом прослуханого тексту;</p> <p>ставить запитання до усного повідомлення та за змістом прослуханого тексту;</p> <p>називає персонажів, місце і час дії, послідовність подій у прослуханому тексті;</p> <p>вибирає інформацію з прослуханого тексту і пояснює чому зацікавила інформація;</p> <p>визначає тему сприйнятого на слух твору;</p> <p>бере участь у колективному обговоренні почутого; зацікавлено й уважно слухає співрозмовників, толерантно ставиться до їхніх думок;</p> <p>розділена ключові слова і фрази в усному висловленні;</p>	<p>Сприймання-розуміння усної інформації.</p> <p>Аналіз та інтерпретація почутого.</p> <p>- розвиток умінь запитувати і відповідати на запитання за змістом прослуханих текстів; визначати послідовність подій, головного героя; виокремлювати цікаву для себе інформацію; визначати тему твору; брати участь в обговоренні інформації, яка зацікавила;</p> <p>- розвиток умінь розпізнавати ключові слова і фрази в усному повідомленні; Формування умінь висловлювати оцінювальні судження:- вербалізація своїх перших вражень щодо прослуханого: що сподобалось, здивувало, який настрій викликав твір і т. ін.;- висловлення власної думки про</p>

<p>висловлює власне ставлення до змісту прослуханої текстової інформації; підтримує діалог з учителем, однокласниками на основі прослуханого; користується формулами мовленнєвого етикету; дотримується правил спілкування, найважливіших правил літературної вимови</p>	<p>факти, події у сприйнятому на слух тексті.</p> <p>Практичне оволодіння</p> <p>діалогічною формою мовлення, етикетними нормами культури спілкування</p>
--	--

Досліджуємо і взаємодіємо з текстами різних видів

<p>самостійно читає, практично розрізнює художні, науково-художні тексти, визначає їх особливості та мету опрацювання, перераховує ознаки, які вказують на приналежність тексту до художнього чи науково-художнього; відповідає на запитання щодо прочитаного твору;</p> <p>знаходить і пояснює зв'язки між реченнями, абзацами і частинами тексту; самостійно визначає послідовність подій у творі;</p> <p>самостійно складає план до невеликих за обсягом і нескладних за будовою художніх текстів;</p> <p>користується планом і малюнками для переказу прочитаного;</p> <p>установлює (із допомогою вчителя і самостійно) причиново-наслідкові зв'язки;</p> <p>визначає у творах елементи розповіді, описи;</p> <p>визначає у структурі епічного твору початок, основну частину, кінцівку; пояснює їх взаємозв'язок після аналізу твору;</p> <p>самостійно знаходить слова, вислови, речення, які є ключовими для розуміння подій, характеристики персонажів (самостійно та з допомогою вчителя);</p> <p>самостійно визначає тему твору; основну думку - з допомогою вчителя;</p> <p>самостійно переказує текст (детально, стисло, вибірково);</p> <p>розпізнає, називає, виділяє в художньому тексті яскраві, образні вислови, художні описи природи,</p>	<p>Сприймання і практичне розрізнення текстів різних видів (художні, науково-художні).</p> <p>Дослідження побудови і змісту художнього тексту:</p> <p>1) смисловий і структурний аналіз тексту:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розвиток умінь відповідати на запитання за змістом прочитаних текстів; - знаходження в тексті зв'язків між реченнями, абзацами і частинами тексту та пояснення їх; - самостійне визначення послідовності подій у творі; - самостійне складання простого плану до невеликих за обсягом і нескладних за будовою оповідань; - користування планом для переказу прочитаного твору; - установлення причиново-наслідкових зв'язків; - формування уміння розрізняти у творах елементи розповіді, опису; - орієнтування у структурі тексту: зacin (початок), основна частина, кінцівка; - формування умінь знаходити в тексті слова, вислови, речення, які є ключовими для розуміння тексту, характеристики персонажів; самостійно визначати тему твору та основну думку з допомогою вчителя; співвідносити головну думку прочитаного із заголовком, прислів'ям, ілюстраціями;
---	---

<p>зовнішності людини, інших живих істот; пояснює їх роль у творі;</p> <p>знаходить у тексті самостійно і з допомогою вчителя слова, які мають переносне значення, порівняння, епітети, метафори (без вживання термінів); пояснює їх роль у тексті, використовує у власному мовленні; визначає з допомогою вчителя настрій, загальну тональність твору; розрізнює, правильно називає жанри творів, що опрацьовувалися під час навчання (практично);</p> <p>самостійно визначає жанрові ознаки казок про тварин, віршів, оповідань; визначає жанрові ознаки геройко-фантастичних казок, байок, п'ес із допомогою вчителя;</p> <p>самостійно визначає головних персонажів; пояснює, які вчинки персонажів є позитивними, а які негативними;</p> <p>самостійно ставить запитання до тексту; висловлює єздогадки щодо орієнтовного змісту твору, можливого розвитку подій (до і під час читання);</p> <p>розуміє авторську позицію: як автор ставиться до зображуваних подій і вчинків персонажів (з допомогою вчителя);</p> <p>висловлює оцінні судження морального й естетичного характеру про події, вчинки персонажів, описи у художньому творі;</p> <p>самостійно орієнтується у фактичному змісті твору, знаходить і пояснює уньому слова-терміни;</p> <p>визначає тему прочитаного тексту; виділяє, пояснює зміст графічного матеріалу;</p> <p>поділяє текст на смислові частини, встановлює між ними зв'язки, виокремлює новий науково-пізнавальний матеріал (з допомогою вчителя);</p> <p>самостійно складає словесний, малюнковий план до невеликих за обсягом і нескладних за будовою</p>	<p>- розвиток умінь застосовувати різні види переказу відповідно до мети (докладний, стислий, вибірковий);</p> <p>2) дослідження засобів художньої виразності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розвиток умінь виділяти в тексті яскраві, точні, образні вислови, художні описи, з'ясовувати їх роль у творі: допомагають передати загальну емоційну тональність твору, відтворити в уяві картини природи, її стан, місце подій; показати зміну емоційного настрою персонажів та ін.; - розширення і поглиблення уявлень про епітет, порівняння, метафору; їх роль у тексті; - самостійне знаходження у тексті слів, що мають переносне значення, пояснення їх значень на прикладах; - використання у власному мовленні засобів художньої виразності; - формування умінь визначати настрій, загальну тональність твору; <p>3) дослідження жанрових особливостей:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розвиток умінь самостійно визначати, усвідомлювати жанрові особливості творів, що вивчалися; - розширення та поглиблення знань та умінь про жанрові особливості казок про тварин, віршів (наявність рими, ритму, поділ на строфи - без вживання терміну), оповідань; - спостереження за структурними особливостями геройко-фантастичних казок (таємничі, зачаровані, незвичайні місця, предмети, істоти; надзвичайна сила, дивовижні перетворення та ін.), байок (невеликий за обсягом, здебільшого віршований твір, у якому в гумористичній, алгоричній формізображуються людські вчинки, характеристи, недоліки), п'ес (драматичний твір, написаний для вистави); - розвиток умінь правильно визначати і називати головного персонажа твору, аналізувати їхні вчинки, мотиви поведінки; <p>4) діалогічна взаємодія з текстом:</p>
--	--

науково-художніх текстів; передає зміст тексту; перетворює текстову інформацію у графічну (схеми, таблиці); висловлює особисте ставлення до прочитаного.

- розвиток умінь самостійно ставити запитання за змістом тексту про факт, подію, час, місце події, герой твору;
- розвиток умінь висловлювати смислові здогадки щодо орієнтовного змісту твору, можливого розвитку подій з опорою на заголовок, ілюстрації, ключові слова; шляхом відповідей на запитання, які виникають у читача по ходу вдумливого читання твору;
- ставлення письменника до зображеннях подій і вчинків персонажів;
- розвиток умінь висловлювати оцінні судження, почуття щодо подій, вчинків персонажів, описів у художньому творі. Дослідження побудови і змісту науково-художнього тексту.
- орієнтування у фактичному змісті твору, знаходження і пояснення слів-термінів;
- самостійне визначення теми науково-художнього тексту;
- формування умінь виділяти, усвідомлювати зміст графічного матеріалу: схем, таблиць, діаграм; пояснювати, до яких частин тексту вони відносяться;
- розвиток умінь самостійно здійснювати смислову компресію текстового матеріалу: визначати і поділяти текст на смислові частини, добирати заголовки, складати словесний і малюнковий план, відтворювати зміст тексту з опорою на види плану;
- формування умінь створювати нескладні схеми, таблиці з метою ілюстративного супроводу відповідного текстового матеріалу (з допомогою вчителя);
- розвиток умінь висловлювати власне ставлення до змісту: пояснювати, які факти в науково-художньому тексті зацікавили найбільше, чим саме; що було новим та ін.

Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою

<p>практично розрізняєдитячі книжки з текстами різних видів, називає основні теми дитячого читання; самостійно розглядає та прогнозує орієнтовний зміст незнайомої книжки з опорою на ключові слова, ілюстративний та довідково-інформаційний апарат; пояснює, які дитячі книжки найбільше подобається читати; формулює свій читацький запит у бібліотеці; самостійно здійснює вибір дитячих книжок відповідно до власних читацьких інтересів; користується під час вибору книжок, різними інформаційними ресурсами дитячої бібліотеки (самостійно та з допомогою дорослого); висловлює емоційно-оцінні враження про прочитану книжку; складає короткий відгук на прочитану книжку (усно, з допомогоючителя).</p>	<p>Розрізнення дитячих книжок, які містять різноманітні, різновиматичні художні твори, науково-пізнавальні тексти, довідкову літературу, дитячу періодику. Прогнозування орієнтовного змісту дитячої книжки з опорою на ключові слова, структурні елементи книжки, опрацьовані в попередніх класах, а також на анотацію, відомості про письменника, заголовки розділів (наприклад, в повісті-казці); вербалізація своїх припущення у короткому зв'язному висловленні.</p> <p>Формування умінь усно оформляти свій читацький запит за таким алгоритмом: автор, назва книжки, енциклопедії; тема читання. Усвідомлений вибір дитячої книжки (книжок) з числа запропонованих бібліотекарем; вибір потрібної книжки у відкритому фонді бібліотеки (із застосуванням знання алфавіту).</p> <p>Користування різновиматичними книжковими виставками, рекламними плакатами, Інтернет-ресурсами бібліотеки.</p> <p>Розвиток умінь висловлювати власні враження щодо прочитаної книжки: ділитися з однолітками, дорослими думками, що саме найбільше сподобалося; переконливо пояснювати, чому цю книжку варто прочитати, чим вона цікава, які емоції викликала, які події, описані в книжці, нагадали ситуації із власного життєвого досвіду та ін. Навчання складати короткий відгук на прочитану книжку за алгоритмом.</p>
---	---

Досліджуємо і взаємодіємо з медіапродукцією

<p>знає і пояснює значення поняття медіа; розрізняєвиди медіа за джерелами і способами одержання інформації; аналізує медіатексти за критеріями-факти і судження про них; формулює висновки за прочитаним, побаченим; знає правила безпечної поведінки в Інтернеті;</p>	<p>Сприймання, аналіз, інтерпретація, рефлексія різних видів медіа-продукції: візуальної (текст, малюнок, фотографія); аудіальної (музика, радіо); аудіовізуальні (ТВ, кіно, анімація Інтернет, гаджети); практичні роботи з ілюстрування медіатекстів; створення медіапродуктів до важливих дат і подій (в країні, в родині, класі).</p>
---	---

<p>створює (за вибором) медіа-продукт і пояснює свій вибір; пояснює роль ілюстрації як джерела розуміння тексту.</p>	<p>Рольові ігри: диктор, журналіст, розповсюджувач візуальної інформації.</p>
Перетворюємо та інсценізуємо прочитане; створюємо власні тексти	
<p>придумує словесну картину за прочитаним твором; виразно виражає себе у групових і колективних інсценізаціях прочитаного; доповнює тексти (за орієнтирами вчителя); продовжує діалог; придумує текст за аналогією до прочитаного; творчо переказує прочитане.</p>	<p>Завдання на розвиток уяви в зв'язку з прочитаним, власними спостереженнями; вправи на комбінування, акцентування якоїсь виразної, незвичайної ознаки; заохочення до відкриття невидимих і непочутих у процесі читання дійств; Інтерпретація ілюстрацій до текстів; придумування словесних картин; аналіз тексту (абзацу) з метою його доповнення, розширення (з допомогою вчителя); пошуку незвичних образів, слів; висловів; створення ситуацій вибору учнями творчих завдань за темою уроку.</p> <p>Індивідуальне і колективне складання нових кінцівок прочитаних казок, оповідань; знаходження рим у віршах, придумування ланцюжків римованих слів; створення творчих переказів і творів за аналогією; складання розповідей від імені одного з персонажів; практичне засвоєння (у співпраці з вчителем) прийомів складання казок, загадок, лічилок; (ігрові ситуації за прочитаним; «Живі» картини, сценки, інсценізація текстів); виконання творчих завдань на основі сприймання різних творів мистецтва (з допомогою вчителя).</p>

ІНШОМОВНА ГАЛУЗЬ АНГЛІЙСЬКА МОВА

(70 годин у першому класі; 105 годин – у другому та третьому класах)
Пояснювальна записка

Головна мета навчання іноземної (англійської) мови у початковій школі полягає у формуванні в учнів комунікативної компетенції, що забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом, узгодженим з віковими можливостями молодших школярів.

Початковий етап навчання іноземної мови у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі надзвичайно важливий, оскільки в цей період закладаються психолінгвістичні основи іншомовної комунікативної компетенції, необхідні та достатні

для подальшого її розвитку й удосконалення. Тут відбувається становлення зasad для формування іншомовних фонетичних, лексичних, граматичних та орфографічних навичок, а також умінь сприймати на слух, говорити, читати й писати у межах визначених програмою результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Зміст навчання англійської мови у початковій школі дібрано відповідно до психофізіологічних особливостей учнів молодшого шкільного віку.

Зміст навчання забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах оволодіння іноземною мовою у контексті міжкультурної парадигми, що передбачає навчання мови народу, який нею спілкується, та ознайомлення з його культурою. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації у межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою.

Завдання полягає у формуванні вмінь:

- здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою;
- розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;
- здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;
- адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів;
- використовувати у разі потреби невербалальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування.

У процесі навчання англомовного спілкування комплексно реалізуються освітня, виховна і розвивальна функції.

Оsvітня функція спрямована на:

- усвідомлення учнями значення англійської мови для життя у мультилінгвальному та полікультурному світовому просторі;
- оволодіння знаннями про культуру, історію, реалії та традиції країн вивчуваної мови;
- залучення учнів до діалогу культур (рідної та англійської);
- розуміння власних індивідуальних особливостей як психофізіологічних зasad для оволодіння англійською мовою;
- формування вміння використовувати в разі потреби різноманітні стратегії для задоволення власних іншомовних комунікативних намірів (працювати з підручником, словником, довідковою літературою, мультимедійними засобами тощо).

Виховна функція сприяє:

- формуванню в учнів позитивного ставлення до англійської мови як засобу спілкування, поваги до народу, носія цієї мови, толерантного ставлення до його культури, звичаїв і способу життя;
- розвитку культури спілкування, прийнятої в сучасному цивілізованому суспільстві;

- емоційно-ціннісному ставленню до всього, що нас оточує;
- розумінню важливості оволодіння англійською мовою і потреби користуватися нею як засобом спілкування.

Розвивальна функція сприяє розвитку в учнів:

- мовних, інтелектуальних і пізнавальних здібностей;
- готовності брати участь в іншомовному спілкуванні;
- потребу подальшого самовдосконалення у сфері використання англійської мови;
- здатності переносити знання й уміння у нову ситуацію шляхом виконання проблемно-пошукової діяльності.

Провідним засобом реалізації вказаної мети є компетентнісний підхід до організації навчання у загальноосвітній школі на основі ключових компетентностей як результату навчання.

	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною у разі відмінності) мовами	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • використовувати українознавчий компонент в усіх видах мовленевої діяльності; • засобами іноземної мови популяризувати Україну, українську мову, культуру, традиції. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • гордість за Україну, її мову та культуру; • розуміння потреби популяризувати Україну у світі засобами іноземних мов; • готовність до міжкультурного діалогу.
2	Спілкування іноземними мовами	Реалізується через предметні компетентності.
3	Математична компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • розв'язувати комунікативні та навчальні проблеми, застосовуючи логіко-математичний інтелект. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання комунікативних і навчальних проблем.
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • описувати іноземною мовою природні явища, аналізувати та оцінювати їх роль у життєдіяльності людини. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • інтерес до природи та почуття відповідальності за її збереження.
5	Інформаційно-цифрова компетентність	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вивчати іноземну мову з використанням спеціальних програмних засобів, ігор, соціальних мереж; • створювати інформаційні об'єкти іноземними мовами; • спілкуватися іноземною мовою з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;

		<ul style="list-style-type: none"> застосовувати ІКТ відповідно до поставлених завдань. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> готовність дотримуватись мережевого етикуту.
6	Уміння вчитися упродовж життя	<p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> самостійно працювати з підручником, шукати нову інформацію з різних джерел та критично оцінювати її; організовувати свій час і навчальний простір; оцінювати власні навчальні досягнення. <p>Ставлення:</p> <ul style="list-style-type: none"> впевненість у спілкуванні іноземною мовою; подолання власних мовних бар'єрів; наполегливість; внутрішня мотивація та впевненість в успіху.
7	Ініціативність і підприємливість	<p>Уміння:</p> <p>ініціювати усну, писемну, зокрема онлайн взаємодію іноземною мовою для розв'язання конкретної життєвої ситуації.</p> <p>Ставлення:</p> <p>дотримання етичної поведінки під час розв'язання життєвих ситуацій;</p> <p>комунікабельність та ініціативність;</p> <p>креативність.</p>
8	Соціальна та громадянська компетентності	<p>Уміння:</p> <p>формулювати власну позицію;</p> <p>співпрацювати з іншими на результат, спілкуючись іноземною мовою.</p> <p>Ставлення:</p> <p>толерантність у спілкуванні з іншими.</p>
9	Обізнаність та самовираження у сфері культури	<p>Уміння:</p> <p>висловлювати іноземною мовою власні почуття, переживання і судження.</p> <p>Ставлення:</p> <p>усвідомлення цінності культури для людини і суспільства;</p> <p>повага до багатства і розмаїття культур.</p>
10	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння:</p> <p>пропагувати здоровий спосіб життя засобами іноземної мови.</p> <p>Ставлення:</p> <p>сприймання природи як цілісної системи;</p> <p>готовність обговорювати питання, пов'язані із збереженням навколишнього середовища;</p> <p>відповідальне ставлення до власного здоров'я та безпеки.</p>

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здорове життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх навчальних предметів і є метапредметними. Виокремлення в навчальних програмах таких інтегрованих змістових ліній, як «Екологічна безпека та сталій розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість та фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння з різних предметів у реальних життєвих ситуаціях. Діяльність та уміння із змістових ліній добираються відповідно до комунікативної потреби, тематики ситуативного спілкування, віку та рівня підготовленості учнів.

Змістова лінія «Екологічна безпека та сталій розвиток» спрямована на формування основ соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на:

- сприймання природи як цілісної системи;
- взаємозв'язок людини й навколишнього середовища;
- готовність обговорювати питання, пов'язані із збереженням навколишнього середовища;

Реалізація змістової лінії «Громадянська відповідальність» сприяє формуванню основ відповідального ставлення до громади і суспільства.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на уміння:

- усвідомлення дитиною власних прав і обов'язків;
- формування толерантного ставлення до інших;
- уміння співпрацювати та приймати спільні рішення.

Реалізація змістової лінії «Здоров'я і безпека» сприяє формуванню безпечного життєвого середовища та основ здорового способу життя.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на:

- розуміння правил безпечної поведінки;
- усвідомлення впливу шкідливих звичок на здоров'я людини;
- дотримання здорового способу життя.

Змістова лінія «Підприємливість та фінансова грамотність» спрямована на розуміння практичних аспектів фінансових питань.

Засобами іноземних мов учнів орієнтують на:

- усвідомлення власних фінансових потреб;
- продукування ідей та їх реалізацію;
- уміння визначати пріоритети та планувати дії.

Тема	Змістова лінія			
	Екологічна безпека та сталій розвиток	Громадянська відповідальність	Здоров'я і безпека	Підприємливість та фінансова грамотність
		Розуміє важливість	Виявляє відповідальне	Виявляє ініціативу та

Я, моя родина і друзі		допомоги батькам та розвідає про свої обов'язки.	ставлення до власного здоров'я.	відповіальність у плануванні робочого дня.
		Оцінює власні вчинки та вчинки інших людей.		
		Вибудовує товариські стосунки з оточуючими людьми.		
Відпочинок і дозвілля	Розуміє необхідність приведення в порядок місця відпочинку.	Враховує думку товаришів при виборі того чи іншого виду відпочинку.	Розуміє базові правила безпечної поведінки.	
Природа та навколишнє середовище	Цінує та бережливо ставиться до природи.	Висловлюється про важливість допомоги тваринам та збереження природи.		
Людина	Розуміє наслідки нераціональни х дій людини на навколишнє середовище.	Виявляє толерантне ставлення до людей.	Розпізнає позитивні та негативні чинники, що впливають на здоров'я людини.	
			Розуміє важливість дотримання правил гігієни, рухового режиму та фізичного навантаження.	
Помешкання			Розуміє необхідність дотримання чистоти та порядку у власному помешканні.	

Харчування			Розрізняє здорову та шкідливу їжу.	Складає просте меню з корисних продуктів.
				Рационально розподіляє кошти під час покупки.
Подорож	Виявляє ціннісне ставлення до природи під час подорожі.		Обирає безпечний шлях пересування.	Обирає оптимальний вид транспорту.
Свята й традиції				Розуміє необхідність планування покупок на святкування у межах бюджету.
Школа та шкільне життя		Використовує модель поведінки, яка не суперечить правилам шкільного життя.		

**Загальні очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
(Комунікативна компетентність)**

Рецептивні	Комунікативні види мовленнєвої діяльності	Комунікативні уміння	1 – 2 класи
			Pre A1
Сприйма́ння на слух			Розуміє короткі, прості запитання та твердження, які вимовляються повільно та чітко, за потреби повторюються, та супроводжуються візуальними опорами або жестами задля покращення розуміння.

Інтеракційні	Зорове сприймання	Розпізнає знайомі слова повсякденного вжитку у знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке.
		Розпізнає числа, ціни, дати та дні тижня у знайомому контексті, якщо мовлення повільне та чітке.
		Розпізнає знайомі слова у супроводі малюнків, наприклад, у меню ресторанів швидкого харчування, де є фотографії страв, або у книжці з малюнками, де використовується знайома лексика.
		Ставить та відповідає на запитання про себе та щоденні справи, вживаючи короткі, формульні вирази та покладаючись на жести для підкріplення інформації.
Продуктивні	Онлайн взаємодія	Пише короткі фрази для надання базової інформації (ім'я, адреса, родина), в анкет або записці, використовуючи словник.
		Встановлює базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання.
		Розміщує прості онлайн вітання, вживаючи основні формульні вирази.
Писемне продукування	Усне продукування	Розміщує онлайн прості короткі твердження про себе, якщо їх можна вибрати з меню та/або скористатись онлайн перекладачем.
		Продукує короткі фрази про себе, надаючи базову персональну інформацію (напр., ім'я, адреса, родина, національність)
		Надає базову інформацію в письмовій формі (наприклад, ім'я, адреса, національність), з можливим використанням словника.

Ком	Комун	3 клас
------------	--------------	---------------

			A1
Рецептивні	Зорове сприймання	Сприймання на слух	<p>Розуміє повільне та чітке мовлення з довгими паузами задля полегшення усвідомлення змісту почутого.</p> <p>Розуміє конкретну інформацію (наприклад, про місце або час) у знайомому повсякденному контексті, якщо мовлення повільне та чітке</p>
Інтеракційні	Усна взаємодія	Писемна взаємодія	<p>Розуміє дуже короткі, прості тексти, читаючи їх пофразово, впізнаючи знайомі імена, слова та основні фрази, перечитуючи за потреби.</p>
Продуктивні	Онлайн взаємодія	Усне продукування	<p>Взаємодіє у простий спосіб, але комунікація повністю залежить від повторення в уповільненому темпі, перефразування та доповнення.</p> <p>Ставить і відповідає на прості запитання, ініціює і вербално реагує на прості твердження, які стосуються нагальних потреб і дуже знайомих тем.</p> <p>Пише короткі фрази для надання базової інформації (ім'я, адреса, родина), в анкет або записці, використовуючи словник.</p>
			<p>Встановлює базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання.</p> <p>Розміщує прості онлайн вітання, вживаючи основні формульні вирази.</p> <p>Розміщує онлайн прості короткі твердження про себе, якщо їх можна вибрати з меню та/або скористатись онлайн перекладачем.</p> <p>Продукує короткі фрази про себе, надаючи базову персональну інформацію (напр., ім'я, адреса, родина, національність)</p>

	Писемне продукування	Надає базову інформацію в письмовій формі (наприклад, ім'я, адреса, національність), з можливим використанням словника.
--	-----------------------------	---

Конкретні очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (Комунікативна компетентність).

Навчальна програма є рамковою, а відтак проміжні результати за класами визначають вчителі, орієнтуючись на кінцевий результат

Орієнтовні параметри навчально-пізнавальних досягнень учнів

Уміння	1 клас	2 клас	3 клас
Сприймання на слух (Аудіування)	Обсяг прослуханого у запису матеріалу (у межах) 1 хв	1-1,5 хв	1,5-2 хв
Зорове сприймання (Читання)	Обсяг одного тексту в словах (у межах) 20-50	50-80	80-100
Усна взаємодія (Діалог)	Висловлення кожного співрозмовника у репліках, правильно оформлені у мовному відношенні (у межах) 1-3	3	4
Усне продукування (Монолог)	Обсяг висловлення у реченнях (у межах) 1-3	3-4	4-5
Писемне продукування (Письмо)	Обсяг письмового повідомлення у словах (у межах) 5-10	10-25	25-40

Навчальна програма є рамковою, а відтак не обмежує діяльність учителів у виборі порядку вивчення та змістуожної теми. Деякі теми можуть вивчатись інтегровано, наприклад, Я, моя родина і друзі + Свята й традиції, Я, моя родина і друзі + Помешкання.

Мовний інвентар добирається відповідно до комунікативної ситуації, потреб учнів та принципу концентричного навчання. Він не є метою навчання, тому й не розглядається як окремі лексичні або граматичні теми.

Розпочинаючи вивчення англійської мови, учні початкової школи ще не достатньо володіють лінгвістичними поняттями рідної мови. Тому граматичні структури засвоюються імліцитно шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях. Більшість граматичного матеріалу вивчається на рівні лексичних одиниць: учні засвоюють окремі граматичні явища у мовленнєвих зразках, і їм не потрібно пояснювати морфологічні та синтаксичні зв'язки між частинами мови або структурними одиницями, що входять до зразка.

1-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа від 1 до 10 вік молодших членів сім'ї	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися • попрощатися • вибачитися • подякувати
Дозвілля	кольори іграшки дії дні тижня	<ul style="list-style-type: none"> • представити себе/когось • називати/описувати когось/щось • ставити запитання і відповідати на них
Природа	домашні улюбленці	
Свята (в Україні та у країні виучуваної мови)	назви свят вітання	<ul style="list-style-type: none"> • розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди
Харчування	просте меню	
Школа	шкільне приладдя шкільні меблі	<ul style="list-style-type: none"> • розуміти прості інформаційні знаки • вітати зі святом • виражати настрій

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Clause	'have' in the present tense 'be' in the present tense
Determiner	'this is' for an introduction 'a/an' with single countable nouns possessive adjectives 'my, your, his, her, its, our, their' 'how' questions for time, measurement, size and quantity
Modality	'can' for ability
Noun	regular nouns – singular and plural
Phrase	'be' + adjective (size, colour, emotional state)
Pronoun	personal pronouns 'I, you, he, she, it, we, they' wh-questions
Verb	Imperatives

2-ий клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 20 вік молодших членів родини і друзів	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися • попрощатися • вибачитися

	щоденні справи	
Відпочинок і дозвілля	прогулянка хобі	
Природа	пори року дикі та свійські тварини	
Людина	частини тіла предмети одягу	
Свята та традиції	день народження час (години) святкове меню	
Харчування	фрукти овочі напої ціна	<ul style="list-style-type: none"> • подякувати • представити себе/когось; • називати/описувати когось/щось • ставити запитання і відповідати на них • розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди • розуміти прості інформаційні знаки • вітати зі святом • виражати настрій
Школа	моя класна кімната	

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Clause	agreement between nouns and verb 'be'
Conjunction	'and' to link nouns and noun phrases basic 'but' to link clauses and sentences
Determiner	'this'/'these' and 'that'/'those' as determiners (general) 'how' questions for time, measurement, size and quantity 'the' for specific examples and back reference
Noun	regular nouns – singular and plural
Phrase	'be' + adjective 'it' + 'be'
Preposition	basic prepositions of place and movement basic time expressions with 'o'clock'
Pronoun	wh-questions
Verb	'have got' in the present tense imperatives negative imperatives present simple for opinions, likes and dislikes present continuous for time of speaking tag responses (short answers to present simple yes/no questions)

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Clause	agreement between nouns and verb 'be'
Conjunction	'and' to link nouns and noun phrases basic 'but' to link clauses and sentences
Determiner	'this'/'these' and 'that'/'those' as determiners (general) 'how' questions for time, measurement, size and quantity 'the' for specific examples and back reference
Noun	regular nouns – singular and plural

Phrase	'be' + adjective 'it' + 'be'
Preposition	basic prepositions of place and movement basic time expressions with 'o'clock'
Pronoun	wh-questions
Verb	'have got' in the present tense imperatives negative imperatives present simple for opinions, likes and dislikes present continuous for time of speaking tag responses (short answers to present simple yes/no questions)

3-ій клас

Загальні характеристики ситуативного спілкування

Тематика ситуативного спілкування	Мовний інвентар – лексичний діапазон	Мовленнєві функції
Я, моя родина і друзі	члени родини числа до 100 вік старших членів місце проживання щоденні обов'язки	<ul style="list-style-type: none"> • привітатися • попрощатися • вибачитися • подякувати • представити себе/когось; • називати/описувати когось/щось • ставити запитання і відповідати на них • розуміти та виконувати прості вказівки/інструкції/команди
Відпочинок і дозвілля	захоплення розваги	
Людина	зовнішність людини професії	
Помешкання	дім квартира моя кімната умеблювання	
Харчування	посуд назви продуктів	<ul style="list-style-type: none"> • вітати зі святом • виражати настрій • висловлювати уподобання • розуміти інформаційні вказівники
Природа та навколошнє середовище України та країн вивчуваної мови	погода та вибір одягу природні явища	
Свята та традиції України та країн вивчуваної мови	місяці місце, дата, час проведення свята, події	
Школа	навчальні предмети розклад улюблений предмет	

Мовний інвентар – граматика

Категорія	Структура
Clause	there is(n't)/are(n't)

Conjunction	basic connectors 'but/and/or'
Determiner	'a/an' with jobs 'some' and 'any' in questions and negative statements 'how' questions for time, measurement, size and quantity
Noun	irregular nouns - plural ‘ ‘s’ for possession
Preposition	basic prepositions of place and direction
Pronoun	object personal pronoun
Verb	present simple for daily routines, facts and states regular/irregular past simple for finished time was/were with complemen

МАТЕМАТИЧНА ГАЛУЗЬ

МАТЕМАТИКА

Пояснювальна записка

Метою навчання математики є різnobічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій засобами математичної діяльності, формування математичної й інших ключових компетентностей, необхідних їй для життя та продовження навчання.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування в учнів розуміння ролі математики в пізнанні явищ і закономірностей навколишнього світу;
- формування у дітей досвіду використання математичних знань та способів дій для розв'язування навчальних і практичних задач;
- розвиток математичного мовлення учнів, необхідного для опису математичних фактів, відношень і закономірностей;
- формування в учнів здатності міркувати логічно, оцінювати коректність і достатність даних для розв'язування навчальних і практичних задач.

Реалізація мети і завдань **початкового курсу математики** здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі і дослідження».

Змістова лінія **«Числа, дії з числами. Величини»** охоплює вивчення питань нумерації цілих невід'ємних чисел у межах сотні; формування навичок виконання арифметичних дій додавання і віднімання; оперування величинами.

Змістова лінія **«Вирази, рівності, нерівності»** спрямована на формування в учнів уявлень про математичні вирази; рівності і нерівності; про залежність результату арифметичної дії від зміни одного з її компонентів. Ця змістова лінія є пропедевтичною до вивчення алгебраїчного матеріалу.

Змістова лінія **«Геометричні фігури»** націлена на розвиток в учнів просторових уявлень; формування здатності розрізняти геометричні фігури за їх істотними ознаками; формування практичних умінь будувати, креслити, моделювати й конструювати геометричні фігури від руки та за допомогою простих креслярських інструментів. Ця змістова лінія має пропедевтичний характер.

Змістова лінія «**Робота з даними**» передбачає ознайомлення учнів на практичному рівні з найпростішими способами виділення і впорядкування даних за певною ознакою.

Змістова лінія «**Математичні задачі і дослідження**» спрямована на формування в учнів здатності розпізнавати практичні проблеми, що розв'язуються із застосуванням математичних методів, на матеріалі сюжетних, геометричних і практичних задач, а також у процесі виконання найпростіших навчальних досліджень.

До програми подано **орієнтовний перелік** додаткових тем для розширеного вивчення курсу. Додаткові теми не є обов'язковими для вивчення. Учитель може обрати окремі теми із пропонованих або дібрати теми самостійно з огляду на методичну доцільність та пізнавальні потреби учнів.

Досвід математичної діяльності застосовується у вивченні інших предметів (освітніх галузей) шляхом використання учнями математичних методів чи інших засобів для пізнання дійсності; організації та виконання міжпредметних навчальних проектів, міні-досліджень тощо.

1 клас (140 годин)

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
<p style="text-align: center;">Числа, дії з числами. Величини</p> <p>відтворює послідовність чисел у межах сотні; читає і записує числа, утворює числа різними способами; визначає десятки й одиниці у складі двоцифрового числа; порівнює числа різними способами; виконує додавання та віднімання на основі нумерації чисел;</p> <p>розуміє сутність арифметичних дій додавання і віднімання;</p> <p>прогнозує результат додавання та віднімання;</p> <p>володіє навичками додавання і віднімання одноцифрових чисел у межах 10;</p> <p>використовує у мовленні назви компонентів та результатів арифметичних дій додавання і віднімання;</p> <p>коментує виконання обчислень;</p> <p>знаходить число, яке на кілька одиниць більше (менше) за дане;</p> <p>розуміє сутність різницевого порівняння чисел;</p> <p>знаходить, на скільки одне число більше або менше за інше;</p> <p>користується в обчисленнях переставним законом додавання;</p>	<p>Числа 1 – 10. Число 0. Десяток. Числа 11 – 100.</p> <p>Арифметичні дії додавання і віднімання. Додавання і віднімання чисел у межах 10.</p> <p>Назви компонентів та результатів додавання і віднімання.</p> <p>Збільшення (зменшення) числа на кілька одиниць. Різницеве порівняння.</p> <p>Переставний закон додавання.</p>

<p><i>встановлює взаємозв'язок між діями додавання і віднімання, використовує його під час обчислень;</i></p> <p><i>визначає невідомий компонент дії додавання і знаходить його значення;</i></p> <p><i>вимірює і порівнює величини: довжину, масу, місткість;</i></p> <p><i>використовує короткі позначення величин (сантиметр – см, дециметр – дм, метр – м); маси (кілограм – кг); місткості (літр – л); часу (година – год, доба, тиждень);</i></p> <p><i>додає і віднімає іменовані числа, подані в одних одиницях величини;</i></p> <p><i>користується інструментами й допоміжними засобами для вимірювання величин;</i></p> <p><i>користується годинником (у межах цілих годин) і календарем для відстеження подій у своєму житті, спостережень у природі тощо;</i></p> <p><i>оперує грошима в уявному (ігровому) процесі купівлі-продажу, використовує їх короткі позначення (гривня – грн, копійка – к.)</i></p>	<p>Взаємозв'язок між додаванням і відніманням.</p> <p>Знаходження невідомого доданка.</p> <p>Величини: довжина, маса, місткість, час.</p> <p>Гроші</p>
---	--

Вирази, рівності, нерівності

<p><i>читає і записує математичні вирази: суму і різницю;</i></p> <p><i>обчислює значення виразів на 1 – 2 дії;</i></p> <p><i>встановлює відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами</i></p>	<p>Сума. Різниця.</p> <p>Вирази на 1 – 2 дії.</p> <p>Числові рівності і нерівності.</p>
--	---

Геометричні фігури

<p><i>розпізнає геометричні фігури за істотними ознаками;</i></p> <p><i>співвідносить реальні об'єкти з моделями та зображеннями геометричних фігур;</i></p> <p><i>моделює геометричні фігури;</i></p> <p><i>вимірює довжину відрізка;</i></p> <p><i>креслити відрізки заданої довжини</i></p>	<p>Трикутник, чотирикутник, квадрат, круг. Точка, пряма, промінь, відрізок, ламана. Куб, куля, циліндр, конус, піраміда.</p>
--	--

Математичні задачі і дослідження

<p><i>розв'язує прості сюжетні задачі, які є моделями реальних ситуацій;</i></p> <p><i>створює допоміжну модель задачі різними способами;</i></p> <p><i>оцінює з допомогою вчителя правильність розв'язання задачі;</i></p> <p><i>складає прості сюжетні задачі;</i></p>	<p>Прості сюжетні, в тому числі компетентнісно-зорієтовані задачі.</p> <p>Навчальні дослідження</p>
--	---

<p>виконує елементарні дослідження математичних закономірностей з допомогою вчителя</p>	
Робота з даними	

читає дані, вміщені на схематичному рисунку, в таблиці;
вносить дані до схем; користується даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач і в практичних ситуаціях.

Виділення і впорядкування даних за певною ознакою.

Додаткові теми:

Ознаки і властивості об'єктів. Спільні та відмінні ознаки, істотні ознаки. Об'єднання об'єктів у групу за спільною ознакою (узагальнення). Розбиття групи об'єктів на підгрупи за спільною ознакою (класифікація).

Додавання і віднімання двоцифрових чисел без переходу через розряд.

Заміна більших одиниць величини меншими. Заміна менших одиниць величини більшими.

Використовує співвідношення між одиницями величини при виконанні математичних та практичних завдань.

Істинні та хибні (правильні і неправильні) висловлювання.

Симетрія в геометричних фігурах.

Коло.

Моделювання змісту завдань за допомогою рисунків, графів, таблиць.

Прості задачі на знаходження невідомого зменшуваного, від'ємника.

Задачі на знаходження суми трьох доданків.

Задачі з логічним навантаженням.

Лінійні діаграми, таблиці.

Зміст навчального матеріалу

Лічба. Властивості предметів. Просторові відношення

Ознаки об'єктів навколошнього світу. Спільні та відмінні ознаки.

Об'єднання об'єктів навколошнього світу у групу за спільною ознакою.

Розбиття групи об'єктів навколошнього світу на підгрупи за спільною ознакою.

Співставлення об'єктів навколошнього світу за розміром, довжиною, масою тощо

Розміщення об'єктів на площині та в просторі: вгорі, внизу, по центру; ліворуч, праворуч, між; під, над, на; попереду, позаду, поруч

Напрямки руху об'єктів: справа наліво, зліва направо, зверху вниз, знизу вгору

Назви чисел у межах 10. Цифри

Група об'єктів навколошнього світу, що мають спільну ознакоу.

Встановлення кількості елементів у групі – кількісна лічба.

Правила лічби.

Порядкова лічба. Порядкові відношення.

Порівняння груп об'єктів за кількістю елементів.

Практичні дії із групами об'єктів – об'єднання, вилучення. Визначення кількості елементів групи після об'єднання; вилучення

Нумерація чисел від 1 до 10

Число як спільна властивість груп об'єктів з однаковою кількістю елементів.
Утворення числа способом прилічування і відлічування одиниці.

Позначення числа цифрою

Числова послідовність від 1 до 10. Числовий промінь.

Місце числа у ряді чисел від 1 до 10. Попереднє і наступне число.

Співвідношення між числом і кількістю елементів у групі та навпаки – кількістю елементів групи і числом.

Склад чисел 2 – 10.

Порівняння чисел. Знаки <, >, =

Табличне додавання й віднімання в межах 10

Дія додавання.

Дія віднімання.

Назви компонентів та результату дій додавання та віднімання.

Знаки дій додавання і віднімання.

Додавання й віднімання за числовим променем.

Назви компонентів та результату дій додавання та віднімання.

Взаємозв'язок додавання і віднімання.

Віднімання рівних чисел. Число 0.

Додавання й віднімання нуля

Додавання й віднімання чисел 1 - 10.

Додавання і віднімання числа частинами.

Переставний закон додавання.

Взаємозв'язок додавання і віднімання.

Таблиці додавання чисел в межах 10.

Таблиці віднімання в межах 10

Додавання й віднімання чисел 1 - 10.

Додавання і віднімання числа частинами.

Переставний закон додавання.

Взаємозв'язок додавання і віднімання.

Таблиці додавання чисел в межах 10.

Таблиці віднімання в межах 10

Збільшення і зменшення числа на кілька одиниць. Різницеве порівняння чисел

Одинаця вимірювання місткості – 1 літр.

Вимірювання місткості посудини за допомогою літрової мірки. Запис результатів вимірювання місткості посудини

Одинаця вимірювання маси – кілограм.

Запис результатів вимірювання маси тіл (за малюнками)

Числа 11-20

Лічильна одиниця – десяток, її утворення.

Усна і письмова нумерація чисел 11–20.
Додавання і віднімання в межах 20
Одиниці вимірювання довжини – сантиметр, дециметр, метр.
Вимірювання довжин відрізків. Запис результатів вимірювання довжини відрізка.
Порівняння довжин відрізків.
Побудова відрізків заданої довжини

Усна та письмова нумерація у межах 100

Лічба десятками.

Усна і письмова нумерація чисел 21–100.
Поняття розряду.
Розрядні числа
Порівняння, додавання і віднімання розрядних чисел – десятків
Порівняння чисел у межах 100
Додавання й віднімання чисел на основі нумерації у межах 100
Порозрядне додавання і віднімання двоцифрових чисел
Числова рівність.
Числова нерівність
Одиниці вимірювання часу – година, доба, тиждень.
Визначення часу за годинником
Одиниці вимірювання часу – година, доба, тиждень.

Визначення часу за годинником
Одиниці вартості – копійка, гривня.
Співвідношення між одиницями вартості.
Додавання й віднімання чисел без переходу через розряд у межах 100
Додавання й віднімання чисел з переходом через розряд у межах 20
Задачі
Величини

2 клас (140 годин)

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
<p>Числа, дії з числами. Величини</p> <p>відтворює послідовність чисел у межах сотні; читає і записує числа, утворює числа різними способами; порівнює числа різними способами; визначає розрядний склад двоцифрового числа; подає числа у вигляді суми розрядних доданків; виконує додавання та віднімання на основі нумерації чисел; володіє навичками додавання і віднімання чисел у межах 100; обчислює усно зручним для себе способом; прогнозує результат додавання та віднімання;</p>	<p>Нумерація чисел першої сотні</p> <p>Додавання і віднімання чисел у межах 100.</p>

<p><i>перевіряє правильність обчислень;</i></p> <p><i>визначає невідомий компонент дії віднімання і знаходить його значення;</i></p> <p><i>коментує виконання обчислень;</i></p> <p><i>розуміє сутність дій множення і ділення;</i></p> <p><i>використовує у мовленні назви компонентів та результатів дій множення і ділення;</i></p> <p><i>використовує в обчисленнях взаємозв'язок між множенням і діленням</i></p> <p><i>використовує в обчисленнях переставний закон множення, взаємозв'язок між множенням і діленням, правила множення і ділення з числами 1 і 0, ділення рівних чисел;</i></p> <p><i>розуміє неможливість ділення на нуль;</i></p> <p><i>застосовує в обчисленнях знання таблиць множення чисел 2 і 3 та відповідних випадків ділення;</i></p> <p><i>обчислює значення виразів, що містять інші табличні випадки множення і ділення, з опорою на таблиці;</i></p> <p><i>прогнозує результат множення і ділення,</i></p> <p><i>перевіряє правильність обчислень;</i></p> <p><i>знаходить число, яке у кілька разів більше (менше) за дане;</i></p> <p><i>розуміє сутність кратного порівняння чисел;</i></p> <p><i>обчислює результат кратного порівняння чисел;</i></p> <p><i>визначає невідомий компонент дій множення і ділення, обчислює його значення;</i></p> <p><i>коментує виконувані дії;</i></p> <p><i>вимірює і порівнює величини: довжину, масу, місткість, час, використовує їх короткі позначення (міліметр – мм, сантиметр – см, дециметр – дм, метр – м); маси (кілограм – кг, центнер – ц); місткості (літр – л); часу (хвилина – хв, година – год, доба, тиждень);</i></p> <p><i>користується інструментами для вимірювання величин;</i></p>	<p>Знаходження невідомого компонента дії віднімання</p> <p>Арифметичні дії множення і ділення.</p> <p>Назви компонентів та результатів множення і ділення.</p> <p>Взаємозв'язок між множенням і діленням.</p> <p>Переставний закон множення.</p> <p>Особливі випадки множення і ділення.</p> <p>Табличне множення і ділення.</p> <p>Збільшення або зменшення числа у кілька разів.</p> <p>Відношення кратного порівняння.</p> <p>Знаходження невідомого компонента дій множення і ділення</p> <p>Величини: довжина, маса, місткість, час.</p>
--	--

<p>користується годинником і календарем для визначення часу та планування своєї діяльності, спостережень за явищами природи тощо;</p> <p>оперує грошима в уявному процесі купівлі-продажу та в практичній діяльності, використовує їх короткі позначення</p>	<p>Гроші</p>
Вирази, рівності, нерівності	
<p>записує математичні твердження, подані в текстовій формі, з використанням математичних символів;</p> <p>встановлює відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами;</p> <p>знаходить значення числового виразу та буквенного виразу із заданим значенням букви;</p> <p>встановлює залежності між компонентами і результатом арифметичної дії;</p> <p>застосовує правило порядку виконання дій у виразах без дужок та з дужками</p>	<p>Числові вирази. Буквені вирази.</p> <p>Числові рівності.</p> <p>Числові нерівності</p>
Геометричні фігури	
<p>розділена і класифікує геометричні фігури за істотними ознаками;</p> <p>співвідносить реальні об'єкти з моделями геометричних фігур;</p> <p>називає елементи геометричних фігур;</p> <p>моделює геометричні фігури;</p> <p>креслить відрізки заданої довжини;</p> <p>будує прямокутник (квадрат) на аркуші в клітинку;</p> <p>розділяє круг і коло;</p> <p>вимірює сторони геометричних фігур;</p> <p>обчислює довжину ламаної, периметр многокутника</p>	<p>Геометричні фігури об'ємні та плоскі.</p> <p>Прямокутник. Квадрат. Круг. Коло.</p>
Математичні задачі і дослідження	
<p>розв'язує прості і складені сюжетні задачі, у тому числі задачі з геометричним змістом;</p> <p>створює допоміжну модель задачі різними способами;</p> <p>обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на запитання;</p> <p>планує розв'язування (розв'язання) сюжетної задачі;</p> <p>створює математичну модель задачі;</p> <p>оцінює з допомогою вчителя правильність розв'язку задачі;</p>	<p>Прості та складені сюжетні задачі, в тому числі геометричні, компетентнісно-зорієтовані.</p>

<p><i>шукає різні способи розв'язування (розв'язання задачі);</i></p> <p><i>складає сюжетні задачі на одну і дві дії;</i></p> <p><i>виконує елементарні дослідження математичних закономірностей і залежностей з допомогою вчителя</i></p>	<p>Навчальні дослідження</p>
--	-------------------------------------

Робота з даними	
<p><i>виділяє дані, вміщені в таблицях, графах, на схемах, лінійних діаграмах;</i></p> <p><i>вносить дані до таблиць;</i></p> <p><i>визначає, чи достатньо даних для розв'язання проблемної ситуації;</i></p> <p><i>користується даними під час розв'язування практично зорієнтованих задач, в інших життєвих ситуаціях.</i></p>	<p>Виділення і впорядкування даних за певною ознакою</p>

Додаткові теми:

Рациональні способи додавання і віднімання (порозрядне додавання кількох чисел, прийом округлення кількох доданків тощо).

Таблиця Піфагора.

Подвійні числові нерівності.

Рівняння з одним невідомим.

Нестандартні задачі, які розв'язуються способом міркувань без виконання арифметичних дій; способом добору; процесуальні задачі; задачі на опрацювання даних, отриманих у процесі спостережень подій навколошнього світу (в житті суспільства, школи, природні явища).

«Магічні фігури». Математичні ребуси.

Моделювання описаної в задачі ситуації за допомогою графів або таблиць

3 клас (175 годин)

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Числа, дії з числами. Величини	
<p>відтворює послідовність чисел у межах тисячі; читає і записує числа, утворює числа різними способами;</p> <p>визначає розрядний склад трицифрового числа;</p> <p>визначає загальну кількість сотень, десятків, одиниць у числі;</p> <p>подає числа у вигляді суми розрядних доданків;</p> <p>порівнює числа різними способами;</p> <p>виконує додавання та віднімання, множення і ділення на основі нумерації чисел;</p> <p>володіє навичкою усного додавання і віднімання круглих чисел;</p>	<p>Нумерація чисел у межах тисячі</p>

обчислює усно зручним для себе способом;

володіє навичкою письмового додавання і віднімання чисел у межах 1000;

прогнозує результат додавання та віднімання,

перевіряє правильність обчислень; розуміє сутність арифметичних дій множення і ділення;

застосовує в обчисленнях переставний закон множення, взаємозв'язок між діями множення і ділення; правила множення і ділення з числами 1 і 0, ділення рівних чисел, множення на 10;

володіє навичкою табличного множення і ділення;

володіє навичкою позатабличного множення і ділення чисел у межах тисячі;

виконує ділення з остачею;

розуміє, що остача має бути меншою за дільник;

перевіряє правильність ділення з остачею;

застосовує прийоми раціональних обчислень;

прогнозує результат множення і ділення,

перевіряє правильність обчислень; розуміє сутність кратного порівняння чисел;

обчислює результат кратного порівняння чисел;

знаходить число, яке у кілька разів більше/менше за дане;

застосовує в обчисленнях правила знаходження невідомих компонентів арифметичних дій;

розуміє спосіб утворення частини як однієї з кількох рівних частин цілого;

розуміє поняття чисельник і знаменник дробу;

читає і записує частини у вигляді дробу з чисельником 1;

порівнює дроби з чисельником 1 за допомогою засобів наочності;

Додавання і віднімання чисел у межах 1000

Множення і ділення чисел. Табличне множення і ділення. Особливі випадки множення і ділення

Позатабличне множення і ділення

Відношення кратного порівняння. Збільшення або зменшення числа у кілька разів.

Знаходження невідомого компоненту множення і ділення.

застосовує в обчисленнях правило знаходження частини від числа та числа за величиною його частини

знає одиниці вимірювання довжини (сантиметр, дециметр, метр); маси (кілограм, центнер), місткості (літр); часу (дoba, тиждень, година, хвилина, секунда), проміжки часу (місяць, рік) та співвідношення між ними;

користується знанням співвідношень між величинами у навчально-пізнавальних і практичних ситуаціях; вимірює і порівнює величини: довжину, масу, місткість, час;

обирає доцільну мірку для вимірювання величини;

користується для вимірювання величин інструментами, приладами та іншими засобами;

перетворює величини, виражені в двох одиницях найменувань;

виконує арифметичні дії з іменованими числами;

визначає в навчальних і практичних ситуаціях групи взаємопов'язаних величин;

розуміє, що ситуація купівлі - продажу описується за допомогою трійки взаємопов'язаних величин: ціна, кількість, вартість;

розуміє, що робота описується за допомогою трійки взаємопов'язаних величин: продуктивність праці, час роботи, загальний виробіток;

застосовує для розв'язування практичних задач правила знаходження однієї з величин за двома відомими іншими;

користується знанням залежності між величинами у навчальних і практичних ситуаціях,

прогнозує очікуваний результат; зіставляє одержаний результат із прогнозованим;

розуміє сутність периметра многокутника;

Частини величини. Дріб з чисельником 1. Порівняння дробів з чисельником 1.

Знаходження частини від числа.
Знаходження числа за величиною його частини. Величини: довжина, маса, місткість, час.
Дії з величинами.

Групи взаємопов'язаних величин.
Взаємопов'язані величини, які характеризують ситуацію купівлі - продажу; роботу.
Залежність величин.
Периметр многокутника.
Периметр прямокутника (квадрата).

<p>користується формулами обчислення периметра прямокутника (квадрата) в навчальних і практичних ситуаціях</p>	
Вирази, рівності, нерівності, рівняння	
<p>читає і записує математичні вирази, подані в текстовій формі, з використанням математичних символів; встановлює відношення рівності й нерівності між числами й числовими виразами; розрізняє істинні та хибні числові рівності й нерівності; знаходить значення числового виразу та буквенного виразу із заданим значенням букви; застосовує правила порядку виконання дій під час обчислень значень виразів без дужок та з дужками; розуміє сутність понять «рівняння», «розв'язок рівняння»; розв'язує рівняння на основі правил знаходження невідомого компоненту арифметичної дії та іншими способами; розрізняє числові нерівності та нерівності зі змінною; знаходить окремі розв'язки нерівності зі змінною зручним для себе способом</p>	<p>Математичні вирази: числові і буквенні.</p> <p>Числові рівності і нерівності.</p> <p>Правила порядку дій у числових виразах.</p> <p>Рівняння. Розв'язок рівняння.</p> <p>Нерівності зі змінною. Розв'язки нерівності зі змінною</p>
Геометричні фігури	
<p>орієнтується на площині і в просторі, рухається за визначенім маршрутом; планує маршрут пересування; співвідносить реальні об'єкти з моделями геометричних фігур; називає елементи геометричних фігур; моделює геометричні фігури; буде прямокутник/квадрат; розрізняє коло і круг, позначає на рисунку елементи кола і круга (центр, радіус, діаметр); буде за допомогою циркуля коло</p>	<p>Геометричні фігури на площині і у просторі.</p>
Математичні задачі і дослідження	
<p>розв'язує прості і складені сюжетні задачі, задачі з геометричним змістом, компетентнісно зорієнтовані задачі; розв'язує задачі на знаходження четвертого пропорційного, на подвійне зведення до одиниці, на спільну роботу;</p>	<p>Прості та складені сюжетні задачі.</p> <p>Типові задачі.</p> <p>Задачі геометричного змісту.</p> <p>Компетентнісно зорієнтовані задачі.</p> <p>Задачі з буквеними даними.</p>

<p>складає вираз до задачі з буквеними даними;</p> <p>розв'язує прості задачі на визначення тривалості події;</p> <p>розуміє сутність процесу і складає обернені задачі до даної задачі;</p> <p>створює допоміжну модель задачі різними способами;</p> <p>обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на запитання задачі;</p> <p>планує розв'язування /розв'язання задачі;</p> <p>створює математичну модель задачі;</p> <p>перевіряє правильність розв'язку задачі:</p> <p>складає і розв'язує обернену задачу,</p> <p>розв'язує задачу іншим способом тощо;</p> <p>складає сюжетні задачі;</p> <p>виконує елементарні дослідження математичних залежностей з допомогою вчителя;</p> <p>використовує досвід математичної діяльності під час виконання дослідницьких завдань міжпредметного характеру, роботи над навчальними проектами, у проблемних ситуаціях повсякденного життя</p>	<p>Задачі і дослідження на визначення тривалості події, часу початку та закінчення.</p> <p>Обернені задачі.</p> <p>Процес розв'язування задачі.</p> <p>Навчальні дослідження</p>
--	--

Робота з даними

<p>читає нескладні таблиці, читає дані з графів, схем, діаграм;</p> <p>обирає дані, необхідні і достатні для розв'язання проблемної ситуації;</p> <p>вносить дані до таблиць;</p> <p>користується даними під час розв'язування практичнозорієнтованих задач</p>	<p>Виділення і впорядкування даних за певною ознакою</p>
---	--

Додаткові теми:

Раціональні способи позатабличного множення і ділення.

Ознаки подільності на 2 та 5. Ознака подільності на 10.

Розв'язування рівнянь, в яких права частина або один з компонентів поданий числовим виразом. Розв'язування рівнянь, в яких один з компонентів поданий виразом зі змінною.

Розв'язування нерівностей зі змінною.

Складені задачі, що містять збільшення або зменшення числа на/у кілька одиниць, сформульовані у непрямій формі.

Складені задачі з буквеними даними.

Розв'язування складених сюжетних задач алгебраїчним методом.

Нестандартні задачі. «Магічні фігури».

Добудовує лінійні діаграми.

**ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА, СОЦІАЛЬНА ТА
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНА, ПРИРОДНИЧА ОСВІТНІ ГАЛУЗІ
«Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»
(105 годин)**

Пояснювальна записка

Зазначені освітні галузі реалізовуються інтегрованим курсом за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузева; в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів. Для розв'язання учнями практичних завдань у життєвих ситуаціях залучаються навчальні результати з інших освітніх галузей.

Метою навчальної програми «Я досліджую світ» є особистісний розвиток молодших школярів на основі формування цілісного образу світу в процесі засвоєння різних видів соціального досвіду, який охоплює систему інтегрованих знань про природу і суспільство, ціннісні орієнтації в різних сферах життедіяльності та соціальної практики, способи дослідницької поведінки, які характеризують здатність учнів розв'язувати практичні задачі.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

- формування дослідницьких умінь, опанування доступних способів пізнання себе, предметів і явищ природи і суспільного життя (спостереження, обстеження, дослід, практична робота, вимірювання, систематизація, класифікація, встановлення логічної та часової послідовності подій, критична оцінка побаченого (почутого), встановлення зв'язків і залежностей в природі і суспільстві, між станом довкілля і діяльністю людини, впливу поведінки на здоров'я та безпеку, залежності результату від докладених зусиль, аналіз наслідків ризикованої поведінки);

- виховання активної позиції щодо громадянської і соціально-культурної належності себе і своєї родини до України, інтересу до пізнання історії та природи свого краю і країни; пошани до символів держави, ініціативної поведінки у громадських акціях, у відзначенні пам'ятних дат і подій;

- розвиток толерантності у соціальній комунікації, ціннісного ставлення до природи та її пізнання, до приватного життя інших людей, усвідомлення правової відповідальності у ситуаціях застосування норм і правил життя в суспільстві, інші соціальні навички щодо взаємодії і співпраці в різних видах діяльності;

- створення умов для самовираження учнів у різних видах діяльності, становлення екологічно грамотної та соціально адаптованої особистості.

Тематичну основу курсу складають змістові лінії, які визначені Державним стандартом початкової освіти і охоплюють складники названих вище галузей в їх інтегрованій суті, а саме:

«Людина» (людина - частина природи і суспільства, пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка);

«Людина серед людей» (соціальні ролі (школяр, член сім'ї і громади), стандарти поведінки в сім'ї, в суспільстві; моральні норми; навички співжиття і співпраці);

«Людина в суспільстві» (громадянські права та обов'язки як члена суспільства і громадянина України. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення);

«Людина і світ» (Земля - спільний дім для всіх людей; толерантне ставлення до різноманітності світу людей, культур, звичаїв);

«Природа» (різноманітність природи; методи дослідження природи; нежива і жива природа; зв'язки у природі; природа Землі; природа України).

«Людина і природа» (взаємозв'язки людини і природи; використання людиною природничих знань, матеріалів, виробів і технологій; правила поведінки в природі; участь дітей в природоохоронній діяльності, пізнання природи; взаємозв'язок об'єктів і явищ природи; рукотворний світ людини; відповідальна діяльність людини у природі; роль природничих знань і технологій у житті людини; залежність між діяльністю людини і станом довкілля).

Навчальна програма дає змогу вчителеві самостійно обирати й формувати інтегрований та автономний спосіб подання змісту із освітніх галузей Стандарту, добирати дидактичний інструментарій, орієнтуючись на індивідуальні пізнавальні запити і можливості учнів (рівень навченості, актуальні стани потреб, мотивів, цілей, сенсорного та емоційно-вольового розвитку). Особливого значення у дидактико-методичній організації навчання надається його зв'язку з життям, з практикою застосування здобутих уявлень, знань, навичок поведінки в життєвих ситуаціях. Обмеженість відповідного досвіду учнів потребує постійного застосування й аналізу їхніх вражень, чуттєвої опори на результати дослідження об'єктів і явищ навколошнього світу.

Педагогічна стратегія, яка опиралась на наслідувальні механізми у розвитку пізнавальних процесів молодших школярів, і передбачала пріоритетне використання зразків, алгоритмів, поетапного контролю й корекції, збагачується полісенсорним підходом, що зумовлює дослідницьку поведінку учнів, сприйняття ними властивостей і якостей предметів і явищ природного і соціального оточення, спрямовуються у сферу пошукової діяльності.

На основі Типової програми вчитель може створювати різні варіанти інтегрованої програми за таким алгоритмом:

- визначення цілей навчання;
- створення картки понять з інших предметів (асоціативної павутинки, курсів, галузей, які допоможуть досягти цілей);
- структурування програми за темами;
- вибір діяльності учнів, яка забезпечить інтегроване навчання;
- розроблення показників досягнення очікуваних результатів.

Можливі засоби інтеграції в процесі реалізації програми «Я досліджую світ» передбачають включення учнів в практику виконання різноманітних завдань дослідницького характеру, як от:

- дослідження-розділування (Що це? Яке воно? Обстеження за допомогою органів чуття, опис, порівняння з іншими предметами, явищами; спільне – відмінне, до якого цілого воно належить);
- дослідження-спостереження (Як воно діє? Що з ним відбувається? Для чого призначено?);
- дослідження-пошук (запитування, передбачення, встановлення часової і логічної послідовності явищ, подій; встановлення причинно – наслідкових зв'язків (Чому? Яким чином? Від чого залежить? З чим пов'язано?), догадка, висновок-узагальнення).

**1 клас
(105 годин)**

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Людина	
<p>усвідомлює людину як частину природи і суспільства, її відмінності від інших живих істот;</p> <p>розповідає про себе, називає адресу проживання; складає словесний портрет «Який (яка) Я», «Чим відрізняюсь від інших», «Що я вмію», «Чого хочу навчитись»;</p> <p>володіє найпростішими гігієнічними навичками, навичками самообслуговування;</p> <p>описує можливі ризики для життя і здоров'я вдома, у школі, на вулиці;</p> <p>розуміє переваги акуратності, доброзичливості, чесності;</p> <p>досліджує свій організм</p>	<p>Людина – частина природи і суспільства. Пізнання себе, своїх можливостей; місце проживання, безпечна поведінка вдома і на вулиці. Органи чуття. Турбота про органи тіла, гігієнічні навички.</p> <p>Спостереження в довкіллі.</p> <p>Організація досліджень.</p>
Людина серед людей	
<p>цікавиться минулим своєї сім'ї;</p> <p>роздінює минуле, сучасне, майбутнє (було – є – буде);</p> <p>знає склад сім'ї, імена членів сім'ї, де працюють батьки, хто вони за професією;</p> <p>знає, хто працює в школі;</p> <p>має уявлення про свої обов'язки як школяра, правила поведінки на уроці, на перерві;</p> <p>доречно вживає слова етикету (вітання, прохання, прощання, звертання, подяки, вибачення);</p> <p>доброзичливо спілкується з іншими в спільній діяльності;</p> <p>роздіняє вчинки, дає їм оцінку з погляду моральності;</p> <p>має уявлення про необхідність доброзичливого і уважного ставлення до старших;</p> <p>використовує правила культурної поведінки в громадських місцях, що ґрунтуються на врахуванні інтересів інших</p>	<p>Сім'я, школа. Поведінка в сім'ї, школі, громадських місцях. Моральні норми. Навички співжиття і співпраці</p> <p>Стандарти поведінки в суспільстві.</p> <p>Поведінка в громадських місцях (транспорті, на вулиці, в храмі, в театрі, в бібліотеці). Моральні якості (доброзичливість, правдомовність, щирість, подільчivість).</p> <p>Спостереження в довкіллі.</p> <p>Організація досліджень. Розв'язання ситуацій морального вибору.</p>
Людина в суспільстві	

<p><i>знає</i> назву країни, її столицю; <i>має</i> уявлення про зміст символів держави (прапор, герб, гімн, українська мова), історичні пам'ятки свого краю;</p> <p><i>виявляє</i> зв'язки між людьми в суспільстві (хто про кого дбає, значення праці людей для добробуту країни);</p> <p><i>орієнтується</i> у найближчому просторі;</p> <p><i>долучається</i> до корисних справ громади</p>	<p>Громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання історії свого краю, символів держави. Спостереження в довкіллі. Організація досліджень.</p>
--	---

Людина і світ

<p><i>має</i> уявлення про різноманітність людей у світі, називає деякі країни; <i>усвідомлює</i> необхідність доброзичливого ставлення до інших країн та народів, <i>цікавиться</i> відповідною інформацією; <i>наводить</i> приклади виробів, які допомагають людині в побуті, приклади винаходів людства</p>	<p>Толерантне ставлення до різноманітності культур, звичаїв народів, які проживають в Україні та за її межами.</p> <p>Досліди, спостереження в природі. Рукотворні тіла, матеріали та їх властивості.</p> <p>Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини.</p>
---	--

Людина і природа

<p><i>розпізнає</i> тіла неживої і живої природи, рукотворні об'єкти; <i>розуміє</i> значення сонячного світла і тепла на Землі; <i>має</i> уявлення про повітря, воду, ґрунт, їх властивості, про різноманітність живих організмів, <i>розвідає</i> про добові та сезонні зміни в природі, <i>усвідомлює</i> причини їх повторюваності; <i>групує</i> об'єкти природи за однією ознакою; <i>встановлює</i> найпростіші взаємозв'язки в живій і неживій природі, між живими організмами і навколошнім середовищем, між природними умовами та господарською діяльністю людей; <i>розуміє</i> цінність природи для життя людей, залежність якості життя людей від стану навколошнього середовища;</p>	<p>Що належить до природи. Жива і нежива природа. Сонце і його вплив на живу і неживу природу. Спостереження за рослинами, тваринами, явищами природи та діяльністю людей у різні пори року. Дослідження властивостей тіл природи. Рукотворні тіла, матеріали та їх властивості. Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини. Охорона і збереження природи.</p>
---	---

обирає у найближчому оточенні те, що цікаво дослідити;
досліджує об'єкти природи, використовуючи доступне обладнання (лупу, термометр, компас, лінійку тощо);
використовує різні джерела для пошуку інформації про довкілля;
розпізнає рукотворні тіла у найближчому оточенні;
називає матеріали (деревина, гума, папір, метал тощо), з яких виготовляють рукотворні тіла;
дотримується правил поведінки в природі, та пояснює їх іншим;
бере посильну участь в природоохоронній діяльності

2 клас (105 годин)

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
<p><i>розповідає про себе та інших, висловлює свої вподобання;</i> <i>описує себе, свій характер, захоплення, що відрізняють від інших;</i> <i>розпізнає та описує небезпеку вдома або в школі;</i> <i>ухвалює рішення щодо простих побутових ситуацій з користю для здоров'я і безпеки;</i> <i>пояснює, від чого залежить безпека на вулиці, вдома, у школі;</i> <i>визначає здорові та шкідливі звички, правила догляду за органами тіла;</i> <i>досліджує зміни, що відбуваються;</i> <i>досліджує позитивні і негативні впливи на вибір здорової та безпечної поведінки;</i> <i>досліджує зміни, що відбуваються з людиною</i></p>	<p>Людина</p> <p>Пізнання себе, своїх можливостей, здорові і безпечна поведінка. Частини тіла людини та їх функції. Турбота про здоров'я. Організація досліджень.</p>
<p><i>пояснює, що може робити в сім'ї, серед однолітків, в школі;</i></p>	<p>Людина серед людей</p> <p>Стандарти поведінки в суспільстві. Моральні норми. Навички співжиття і співпраці.</p>

дотримується правил поведінки, що засвідчують повагу до інших;
доречно вживає слова чесності;
надає допомогу, коли просять та звертаються по неї;
висловлює оцінні судження щодо вчинку, події, явищ;
добирає докази до своїх висновків;
не порушує права інших дітей, виявляє і засуджує вчинки, які ображають або принижують інших;
співпрацує в групах для досягнення спільних цілей

Людина в суспільстві

розпізнає державні символи України, шанобливо ставиться до них;
розпитує і збирає інформацію про свій край і державу, історичні події, відомих осіб;
розпитує старших про минуле, бере активну участь у спільніх заходах державного значення;
дотримується встановлених правил поведінки під час державних свят, класних, шкільних і громадських заходів

Громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії, і символів держави. Внесок українців у світові досягнення. Славетні українці. Спостереження в довкіллі. Організація досліджень.

Людина і світ

має уявлення про різноманітність людей у світі, називає деякі країни;
усвідомлює необхідність толерантного ставлення до інших країн і народів, цікавиться відповідною інформацією; *виявляє* інтерес до інформації про інші країни і народи;
на конкретних прикладах *доводить* важливість взаємозв'язків і взаємодії між країнами;
виявляє доброзичливе ставлення до людей інших національностей, до їхніх культур і звичаїв

Толерантне ставлення до різноманітності культур, звичаїв. Внесок українців у світові досягнення. Історичні події. Видатні історичні постаті. Розв'язання ситуацій морального вибору.

Людина і природа

має уявлення про форму Землі, вплив Сонця на сезонні явища в природі, причини змін пір року;
називає пори року та відповідні їм місяці, явища в живій та неживій

Повітря. Вода. Водойми рідного краю. Форми земної поверхні. Гірські породи. Ґрунт, його властивості і значення.

природі у різні пори року, умови вирощування рослин; наводить приклади зв'язку людини і природи; розпізнає зміни в живій та неживій природі; органи рослин; тварин різних груп; розрізняє форми земної поверхні; класифікує за певними ознаками рослини і тварин своєї місцевості, тіла неживої природи; визначає мету дослідження, обирає послідовність дій і обладнання для його виконання; виконує дослідницькі завдання: досліджує властивості повітря, води, ґрунту, гірські породи, рослини своєї місцевості; вимірює температуру повітря, води; спостерігає за тваринами, добовими і сезонними змінами у природі; визначає суттєві ознаки об'єктів неживої та живої природи на основі проведених досліджень; фіксує результати досліджень доступними способами і робить висновки; дізнається про природу, використовуючи різні джерела інформації; застосовує знання про природу в навчальних і життєвих ситуаціях; наводить приклади виробів, які допомагають людині у побуті; розповідає про використання матеріалів на основі їх властивостей; знаходить інформацію про найважливіші винаходи людства, використовуючи різноманітні джерела; робить висновок: природа потребує охорони; бере посильну участь в природоохоронній діяльності.

Будова і різноманітність рослин. Умови вирощування рослин. Тварини дики і свійські. Спостереження за тваринами. Земля та її форма. Обертання Землі. Рік. Місяць. Дoba. Вплив Сонця на сезонні явища в природі Пори року та їх ознаки. Особливості життя рослин та тварин у різні пори року. Спостереження за добовими і сезонними змінами у природі. Охорона природи. Зв'язок людини і природи. Червона книга України. Рукотворні тіла та матеріали, їх властивості. Використання рукотворних матеріалів у побуті. Винаходи людства та їх вплив на життєдіяльність людини.

3 клас (105 годин)

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
---	----------------

Людина	
<p>знає, що спільного та чим відрізняється людина від інших живих істот (мислення, мова, праця, спілкування і взаємодія з іншими людьми);</p> <p>розповідає про частини тіла людини, їх значення; правила догляду за ними; володіє найпростішими гігієнічними навичками, навичками самообслуговування [З С</p>	Людина - частина природи і суспільства. Організм людини. Частини тіла людини та їх функції. Турбота про здоров'я. Гігієнічні навички. Навички самообслуговування.
<p>називає умови здорового способу життя (харчування, турбота про здоров'я, уникнення шкідливих звичок);</p> <p>пояснює, як змінюється людина упродовж життя, наводить приклади з власного досвіду;</p> <p>пояснює, як суспільні групи (сім'я, дитячий колектив, друзі) впливають на розвиток людини</p>	Розвиток людини протягом життя: від малюка до дорослої людини. Здоровий спосіб життя, турбота про здоров'я.
<p>виявляє інтерес до своєї зовнішності, розповідає про себе, свої захоплення; прагне до акуратності розпізнає риси характеру і дає їм оцінку;</p> <p>називає риси характеру, які сприяють і ті, що заважають досягненню успіху в житті, спілкуванню з іншими;</p> <p>пояснює, як досягнення мети залежить від наполегливості й старанності</p>	<p>Зовнішність людини. Риси характеру, які сприяють досягненню успіху в житті, забезпечують дружні взаємини з іншими, повагу (чесність, працьовитість, щедрість, чесність, чуйність).</p> <p>Риси характеру, що заважають досягненню успіху, спілкуванню (лінощі, неуважність, байдужість, нетовариськість).</p> <p>Пізнання себе, своїх можливостей, здорові і безпечні поведінка</p>
<p>володіє прийомами планування робочого часу, тренування уваги, пам'яті;</p> <p>підтримує порядок на робочому місці;</p> <p>виявляє пізнавальну активність на уроках;</p> <p>співпрацює і взаємодіє з іншими у різних ситуаціях (навчання, гра)</p>	<p>Навчання як складова життєвого успіху. Уміння вчитися.</p> <p>Планування робочого часу. Взаємодія та співпраця з іншими.</p>
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Тренування уваги, пам'яті (прийоми, алгоритми, вправи) 	
Людина серед людей	
<p>називає правила поведінки у сім'ї, школі, громаді;</p> <p>розуміє почуття відповідальності перед родиною</p>	<p>Сім'я. Склад сім'ї. Історія роду.</p> <p>Розподіл прав і обов'язків у сім'ї.</p> <p>Дозвілля у сім'ї.</p>

	<p>Родинні стосунки між поколіннями. Небезпечні ситуації в школі, вдома, на вулиці. Турбота про тих, хто її потребує.</p>
пропонує вирішення посильних проблем школи, громади; співпрацює і взаємодіє з іншими у збереженні традицій школи; виявляє інтерес до пізнання і збереження традицій школи; розуміє переваги доброго ставлення до інших на прикладах вияву таких якостей: чесність, доброзичливість, подільчливість, працьовитість, ввічливість на противагу хитрощам, байдужості, жадібності, лінощам, безкультурності; вирішує конфлікти мирним шляхом; дотримується правил шкільного розпорядку; правил поведінки під час шкільних і громадських заходів	<p>Школа. Правила шкільного розпорядку. Історія рідної школи. Збереження традицій. Ставлення до інших (товарищування, спільна гра, праця, навчання у групах, у класі). Моральні норми</p>
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправляння).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Моделювання способів поведінки чуйного ставлення до старших та інших членів сім'ї. • Моделювання способів вирішення конфліктних ситуацій (з опорою на літературні твори, ситуації реального життя) 	
називає об'єкти громадського простору своєї місцевості; демонструє ставлення до приватної власності своєї та інших як до цінності; аргументує неприпустимість порушення приватного простору; бере участь в обговоренні правил поведінки у громадському транспорті, кінотеатрі, бібліотеці та ін., аргументує їх доцільність на прикладах	<p>Приватний і громадський простір. Правила поведінки у громадських місцях</p>
<p>Практичні роботи</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обговорення правил поведінки, прийнятих у класі, школі, місцевій громаді. • Моделювання (інсценізація) поведінки у громадських місцях (з опорою на літературні твори, ситуації реального життя) 	
Людина в суспільстві	
усвідомлює свою належність до українського суспільства;	Людина - частина суспільства. Сім'я, дитячий колектив, друзі.

<p>необхідність толерантних взаємин між людьми;</p> <p>має уявлення про державну символіку України; свою приналежність до України;</p> <p>ділиться з іншими інформацією про права кожної дитини (право на навчання, медичну допомогу, відпочинок, захист від жорстокого поводження);</p> <p>виявляє інтерес до пізнання минулого і сучасного України; участі у відзначенні пам'ятних подій, державних і народних світ;</p> <p>розпитує старших і збирає інформацію про свій край, про минуле, історії назв;</p> <p>володіє навичками поводження в урочистих ситуаціях, у пам'ятних місцях;</p> <p>розуміє сутність правопорушень як порушень прав інших людей;</p> <p>міркує на цю тему, наводить приклади;</p> <p>обґруntовує необхідність відповідати за свої вчинки; встановлює взаємозв'язки у соціальному житті (між вчинком і наслідком, порушенням правил і відповідальністю); передбачає наслідки своїх вчинків;</p> <p>розповідає про значення праці людей різних професій для країни;</p> <p>усвідомлює: себе громадянином України; виявляє патріотичні почуття, шанобливе ставлення до символів держави традицій і звичаїв твого краю</p>	<p>Залежність людей один від одного.</p> <p>Взаємодопомога.</p> <p>Суспільство як єдність людських спільнот, їх різноманітність.</p> <p>Стосунки людей у суспільстві.</p> <p>Україна - незалежна держава.</p> <p>Символи держави: Герб, Прапор, Гімн, державна мова їх значення.</p> <p>Права та обов'язки громадян.</p> <p>Пам'ятні події, державні й народні свята, їх історія.</p> <p>Праця людей різних професій. Знання й уміння необхідні для опанування цих професій.</p> <p>Господарська діяльність людей твого краю. Славетні українці.</p> <p>Правила поведінки у пам'ятних місцях, під час урочистих заходів.</p> <p>Права людини.</p> <p>Взаємозв'язки між вчинком і наслідком. Правопорушення як порушення прав інших. Сучасні народні ремесла твого краю.</p>
--	---

Практичний блок (спостереження, дослідження, вправляння).

- Створення альбому, портфолію або облаштування тематичної виставки «Ми - громадяни України» (зображення символів, листівки, світлини).
- Розв'язання прогностичних задач «Що буде, якщо ... » (ситуації правопорушень)

Людина і світ

<p>має уявлення про різноманітність народів у світі; наводить приклади звичаїв інших народів, світових досягнень; співробітництва країн;</p>	<p>Земля - спільний дім для всіх людей.</p> <p>Україна на карті світу.</p> <p>Україна - європейська держава.</p> <p>Різноманітність народів у світі.</p>
--	--

<p>виявляє інтерес і повагу до різних культур</p>	<p>Співробітництво країн у питанні збереження природи, обміну культурою, товарами, безпечного життя, запобігання стихіям. Винаходи людства. Славетні українці, їхній внесок у світову науку, культуру, спорт</p>
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправляння). Дослідження «Що в моєму домі вироблено в інших країнах», складання мапи маршруту цих товарів (на плакаті тощо). Проект «Славетні українці». Накопичення даних про відомих українців із різних сфер життя (мистецтво, спорт, наука) та їх представлення у різних формах (тексти, світлини, розповіді та ін.</p>	
Природа	
<p>має уявлення про Всесвіт і Сонячну систему; значення різних видів карт; називає способи орієнтування на місцевості; назви материків, океанів; правила поведінки під час землетрусів, повені; наводить приклади небесних тіл, водойм своєї місцевості їхні назви; розпізнає: рівнини, гори, пагорби, яри; пояснює, як рух нашої планети впливає на явища, що відбуваються у неживій і живій природі (zmіни дня і ночі; нерівномірне нагрівання земної поверхні; колообіг води; сезонні зміни у природі); значення плану місцевості і карти; значення прогнозу погоди для людей і розповідає про його використання у власному житті; спостерігає і фіксує зміни елементів погоди (температура у зонах повітря, віtru, хмарності, опадів); розповідає про вплив Сонця і Місяця на нашу планету, про різноманітність природи материків, мешканців океанів; знаходить і показує на картах материки, океани та інші об'єкти відповідно до навчального завдання; дізнається з різних джерел про методи передбачення погоди, народні прикмети про зміну погоди;</p>	<p>Планета Земля - наш дім у Всесвіті. Уявлення про Всесвіт, Сонячну систему. Небесні тіла: зорі, планети. Сонце - джерело світла і тепла на Землі. Земля - планета Сонячної системи. Місяць - природний супутник Землі. що Вплив Сонця і Місяця на Землю. Форма і рухи Землі. Наслідки обертання і руху Землі. Природні зони Землі. Пристосування рослин і тварин до умов існування в різних природних зонах. Погода. Прогноз погоди. Способи зображення поверхні Землі: глобус, план, карта. Сторони горизонту. Способи орієнтування на місцевості. Форми земної поверхні. Зміни земної поверхні: різновиди, причини і наслідки. Землетруси, виверження вулканів, робота віtru. Материки та океани, їхні назви і розташування на карті. Особливості природи материків і океанів. Різноманітність і цілісність природи Землі</p>

<p>орієнтується на місцевості за допомогою компасу, Сонця і місцевих ознак;</p> <p>проводить спостереження за погодою, сезонними змінами у природі своєї місцевості;</p> <p>визначає сторони горизонту по компасу;</p> <p>моделює Сонячну систему, сузір'я, зміни земної поверхні, обертання Землі;</p> <p>застосовує знання для спостереження за погодою, складання плану приміщення, орієнтування на місцевості, робить висновок про різноманітність і цілісність природи Землі</p>	
---	--

Практичний блок (спостереження, дослідження, вправляння)

- Моделювання Сонячної системи
- Моделювання форм земної поверхні, їх змін
- Визначення сторін горизонту за допомогою Сонця
- Складання плану кімнати, пришкільної ділянки
- Позначення на контурній карті материків і океанів

<p>показує на карті України і називає місцевість свого проживання, називає природні ресурси України (водні, ґрутові, корисні копалини, рослинні і тваринні) і пояснює їх значення для громадян нашої держави;</p> <p>наводить приклади і описує природні угруповання своєї місцевості за планом (назва угруповання, рослини і тварини угруповання, зв'язки між ними, значення угруповання для людини);</p> <p>розпізнає і називає рослини, тварин, гриби своєї місцевості (по 3-4 представники), моделює зв'язки між ними;</p> <p>розповідає про найважливіші природні об'єкти України, своєї місцевості;</p> <p>характеризує значення 2-3 видів корисних копалин для економіки нашої країни і добробуту її громадян; природну зону України за планом; мешканців природного угруповання,</p>	<p>Природа України.</p> <p>Україна на карті світу.</p> <p>Найважливіші природні об'єкти України, своєї місцевості.</p> <p>Природні ресурси України, їх різноманітність і значення.</p> <p>Природні зони України.</p> <p>Характеристика природної зони: природні умови, рослинний і тваринний світ, особливості праці і побуту людей.</p> <p>Вплив діяльності людини на природу.</p> <p>Сезонні зміни у природі України.</p> <p>Природні угруповання.</p> <p>Народні традиції, що відображують ставлення українців до природи.</p> <p>Охорона природи в Україні</p>
--	--

їхні зв'язки між собою і неживою природою; пояснює залежність між умовами природної зони та її мешканцями, особливостями праці і побуту людей, які в ній проживають; спостерігає сезонні явища у природі своєї місцевості, характеризує зміни в неживій і живій природі та в діяльності людей, які при цьому відбуваються; аналізує зв'язки в природних угрупованнях (організмів між собою, організмів із неживою природою); традиції, що відображують ставлення українців до природи; складає ланцюги живлення; діє у довкіллі, не завдаючи шкоди природі; висловлює судження щодо різноманітності і цінності природи України; усвідомлює відповідальність за стан природи у місцевій громаді; виявляє повагу до досвіду українського народу у збереженні природи

Практичний блок (спостереження, дослідження, вправлення)

- Наш край на глобусі і карті
- Складання характеристики природного угруповання своєї місцевості
- Вивчення умов існування рослин і тварин своєї місцевості
- Моделювання зв'язків в природному угрупованні
- Складання календаря народних свят українців, пов'язаних з явищами природи

Людина і природа

наводить приклади використання людиною природничо-наукових знань; матеріалів і виробів з них; місцевих виробництв; має уявлення про машини і механізми (транспортні засоби, побутові пристлади тощо); пояснює, як властивості матеріалів зумовлюють їх використання; спостерігає за роботою машин, побутових пристладів; дотримується основних правил безпечної користування електроенергією, побутовими

Взаємозв'язки між людиною, природою і рукотворним світом.

Значення природничо-наукових знань для людини.

Рукотворний світ - світ, створений працею людини.

Використання знань про природу, техніки і технології людьми різних професій.

Властивості і використання матеріалів у різних сферах діяльності людини (будівництві, виробництві паперу та

<p>пристроями і прладами (prasка, електрична чи газова плита, та ін); розповідає про вирощування рослин, догляд за свійськими тваринами; про винаходи людства і професії, пов'язані з пізнанням природи, її використанням і збереженням (фізик, шахтар, інженер, природозахисник та інші);</p> <p>здійснює пошук інформації про розвиток техніки і технологій, обговорює безпечне й доцільне використання знань про природу, матеріали, технології; моделює самостійно/у групі зв'язки «природа - людина», «природа-рукотворний світ», «людина - рукотворний світ» і складає розповідь за створеною моделлю;</p>	<p>енергії, продуктів харчування, побутових прладів тощо).</p> <p>Машини і механізми.</p> <p>Безпечне поводження з машинами і механізмами у повсякденному житті. Продукція місцевого виробництва і ресурси для її виготовлення.</p> <p>Рослинництво. Тваринництво.</p> <p>Винаходи людства.</p> <p>Ідеї природи, які людина застосовує у своїй діяльності.</p>
<p>Практичний блок (спостереження, дослідження, вправляння)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Складання колекції виробів, виготовлених з певного матеріалу • Дослідження властивостей матеріалів (металів, тканини, скла, деревини та ін.) і складання пропозицій щодо їх використання • Спостереження роботи машин і механізмів (за моделями, під час реальних чи віртуальних екскурсій) • Моделювання зв'язків між людиною, природою і рукотворним світом 	
<p>називає екологічні проблеми планети; джерела забруднення природи; наводить приклади природоохоронних заходів; природоохоронних територій; пояснює наслідки забруднення водойм, повітря, ґрунтів, знищення лісів та іншої небезпеки, що спричинює діяльністю людини; виявляє самостійно/у групі факти забруднення довкілля, пропонує і обґрунтует власні ідеї щодо способів зменшення негативного впливу людини на природу і відповідально діє задля цього;</p> <p>дізнається про екологічні проблеми від інших людей, із ЗМІ та інших джерел, аналізує цю інформацію, обговорює способи її вирішення; аналізує та оцінює свій внесок у збереження довкілля; ситуації повсякденного життя, пов'язані з</p>	<p>Вплив діяльності людини на природу.</p> <p>Негативний вплив людини на природу. Екологічні проблеми планети.</p> <p>Забруднення довкілля: джерела і способи запобігання (будівництво очисних споруд, зменшення кількості побутового сміття, сміттєпереробні заводи та ін.).</p> <p>Діяльність людини, що допомагає збереженню природи.</p> <p>Ощадливе використання ресурсів.</p> <p>Природоохоронні заходи.</p> <p>Створення природоохоронних територій.</p> <p>Правила поведінки у природі.</p> <p>Захист і збереження природи - справа кожного громадянина</p>

використанням води, електроенергії, тепла; долучається до організації і проведення природоохоронних заходів; відповідально ставиться до обговорення проблем природи, ухвалення рішень щодо поводження у природі без заподіяння їй шкоди

Практичний блок (спостереження, дослідження, вправляння)

- Моделювання безпечної поведінки у навколошньому середовищі (в ігрових і навчальних ситуаціях).
- Дослідження способів заощадження води (вдома, у школі).
- Дослідження способів заощадження електроенергії (вдома, у школі).
- Дослідження повсякденних звичок, що допоможуть зменшити кількість побутового сміття (відходів).
- Розроблення плану природоохоронного заходу.

ІНФОРМАТИЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ ІНФОРМАТИКА

Пояснювальна записка

Метою навчання інформатиці є різnobічний розвиток особистості дитини та її світоглядних орієнтацій, формування у здобувача освіти інформаційно-комунікаційної та інших ключових компетентностей, здатності до розв'язання завдань з використанням цифрових пристройів та інформаційно-комунікаційних технологій для розвитку критичного, аналітичного, синтетичного, логічного мислення, реалізації творчого потенціалу, формування активної, відповідальної, безпечної та етичної діяльності в інформаційному суспільстві.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- формування в учнів уявлення про роль інформаційно-комунікаційних технологій у житті людини;
- формування вмінь описувати об'єкти реальної та віртуальної дійсності різноманітними засобами подання інформації;
- формування початкових навичок інформаційної діяльності, зокрема вмінь опрацьовувати текстову та графічну інформацію;
- формування у дітей початкового досвіду використання комп'ютерної техніки для розв'язування навчальних, творчих і практичних задач;
- розвиток логічного, алгоритмічного, творчого та об'єктно-орієнтованого мислення учнів;
- знаходити та опрацьовувати інформацію із використанням пошукових систем;
- створювати інформаційні об'єкти та опрацьовувати їх у програмних середовищах;
- здійснювати індивідуальну й колективну діяльність в інформаційному середовищі;
- критично оцінювати інформацію для розв'язання життєвих проблем;
- дотримуватися етичних, міжкультурних та правових норм інформаційної взаємодії;
- дотримуватися правил безпечної роботи з комп'ютерними пристроями.

За результатами формування предметної компетентності випускники початкової школи повинні використовувати початкові знання вміння та навички для:

- доступу до інформації (знання де шукати і як отримувати інформацію);
- опрацювання інформації;
- перетворення інформації із однієї форми в іншу;
- створення інформаційних моделей;
- оцінки інформації за її властивостями.

Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за змістовими лініями «Інформація. Дії з інформацією», «Комп’ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією», «Об’єкт. Властивості об’єкта», «Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання» «Алгоритми»

Змістова лінія «Інформація. Дії з інформацією» базується на розумінні дитиною поняття «інформація». Здобувачі освіти мають уміти наводити приклади інформації, властивостей інформації, форм подання та дій з інформацією з повсякденного застосування, ефективно використовувати інформацію. Поняття інформації, її властивостей, форм подання та використання у навчальному процесі розширюється і доповнюється на кожному етапі навчання. Таким чином забезпечується поступове нарощування складності матеріалу, його актуалізація, повторення, закріplення, що сприяє формуванню ключових та предметної компетентностей і способів діяльності на вищому рівні узагальнення.

Змістова лінія «Комп’ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією» передбачає формування уявлення про те, що людина в житті постійно зустрічається з інформацією, працює з нею та може використовувати при цьому сучасні засоби ІТ з умінням захистити свій інформаційний простір. Для практичних робіт використовуються програмами (онлайн-середовища Інтернету, додатки для мобільних пристройів).

У ході реалізації змістової лінії «Об’єкт. Властивості об’єкта» розглядаються поняття об’єкта, властивостей об’єктів і значень цих властивостей. Діти мають наводити із власного життя приклади різних об’єктів, їхніх властивостей і значень цих властивостей, впорядковувати та групувати об’єкти на основі значень властивостей, мати уявлення про вплив значень властивостей об’єктів на подальше їх використання та опрацювання. Вчаться будувати складні об’єкти із запропонованих частин, в тому числі самостійно доповнюючи з відсутніх компонентів, представляти інформацію про них різними способами - у вигляді чисел, тексту, зображень, схем, таблиць, презентацій; змінювати значення властивостей текстових та графічних об’єктів; досліджувати об’єкти за допомогою створених моделей. Об’єктний підхід має пронизувати навчання теоретичного та практичного матеріалу всіх змістових ліній курсу.

Змістова лінія «Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання» забезпечує розвиток навичок створення інформаційної моделі в різних програмних середовищах, зокрема у табличній формі; початкових навичок використання різноманітних засобів інформаційних технологій для вирішення навчальних завдань; сприймати та представляти інформацію у вигляді тексту: читати та змінювати тексти, визначати ключові слова в тексті, створювати та опрацьовувати текст; сприймати різноманіття графічних даних; створювати власні зображення у вигляді малюнків та творчо опрацьовувати готові зображення; презентувати інформацію у вигляді слайдів.

Змістова лінія «Алгоритми» спрямована на розвиток розуміння поняття виконавця, його середовища, команди, системи команд виконавця алгоритму, основних алгоритмічних структур, зокрема, слідування, розгалуження та повторення; умінь виконувати готові алгоритми, а також складати прості алгоритми для виконавців, які працюють у певному зрозумілому для відповідної вікової категорії середовищі,

використовуючи просту систему їхніх команд; навичок шукати помилки в послідовності команд, аналізувати зміст завдань на складання алгоритму для виконавців; вміння розв'язувати задачі з повсякденного життя, застосовуючи алгоритмічний підхід: уміння планувати послідовність дій для досягнення мети, передбачати можливі наслідки.

Курс розрахований на 105 годин: по 35 годин у кожному класі з розрахунку 1 година на тиждень.

Програма побудована лінійно-концентрично. Зміст понять поступово розширюється і доповнюється. Забезпечується поступове нарощування складності матеріалу, його актуалізація, повторення, закріплення, що сприяє формуванню ключових та предметної компетентностей і способів діяльності на вищому рівні узагальнення.

Учитель може змінювати порядок вивчення тем та самостійно визначає обсяг (кількість годин) на вивченняожної теми курсу, а також на повторення, узагальнення та систематизацію під час вивченняожної теми, вибудовуючи найбільш доречну для конкретного класу траєкторію навчання.

Важливо щоб здобувачі освіти зрозуміли головні особливості безпечної роботи з інформаційними джерелами та почали використовувати відповідні навички та знання при вивчені інших навчальних предметів. Важливим є задоволення пізнавальних інтересів здобувачів освіти, підтримка їх творчої ініціативи та прагнення до освоєння нових інформаційно-комунікаційних технологій, що створюватиме відчуття доступності в постійному оновленні своїх компетентностей.

Особливості організації навчально-виховного процессу: для дотримання норм безпеки дитини рекомендується організовувати навчання у закритому захищенному інформаційному середовищі. Облікові записи для електронного листування та співпраці в мережі створює адміністратор навчального закладу.

Оцінювання якості підготовки здобувачів освіти з предмету здійснюється в таких аспектах: 1) рівень володіння теоретичними знаннями; 2) здатність до застосування вивченого матеріалу у практичній діяльності; 3) свідоме та відповідальне ставлення до етичних, міжкультурних та правових норм інформаційної взаємодії; 4) вміння співпрацювати; 5) використання матеріалу із повсякденного життя, навчальних предметів; 6) свідоме знання правил безпечної праці

Програма побудована лінійно-концентрично (з горизонтальним поглибленням):

Рівні навчання Засоби та об'єкти навчання	2 клас	3 клас
	Графічний редактор	Текстовий редактор
Змістові лінії		
Інформація. Дії з інформацією	☀	☀
Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією	☀	☀
Комп'ютерні програми. Меню та інструменти	☀	☀
Об'єкт. Властивості об'єкта	☀	☀
Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання.	☀	☀
Алгоритми	☀	☀

2 клас

Програмне забезпечення, яке використовується: графічний редактор (офлайн та онлайн версії), зокрема графічний редактор середовища Scratch

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
<p>Інформація. Дії з інформацією</p> <p><i>пояснює</i> значення інформації для життя людини, наводить приклади із власного досвіду;</p> <p><i>наводить приклади</i> значення інформації для себе особисто;</p> <p><i>називає</i> органи чуття, якими людина отримує інформацію із навколошнього середовища;</p> <p><i>наводить приклади</i> інформації у різних видах: текстовій, графічні, звуковій тощо;</p> <p><i>розділняє</i> правдиву і неправдиву інформацію, припущення і фантазію;</p> <p><i>використовує</i> мережі для отримання інформації та спілкування під контролем дорослих;</p> <p><i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень</p>	<p>Навколошній світ та інформація. Види інформації за способом подання.</p>
<p>Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією</p> <p><i>розуміє</i>, що комп'ютер та інші комп'ютерні пристрої це інструменти для виконання дій з інформацією;</p> <p><i>наводить приклади</i> технічних засобів, що допомагають передавати інформацію, поширювати інформацію;</p> <p><i>використовує</i> цифрові пристрої у близькому для себе середовищі;</p> <p><i>пояснює</i>, чому і як потрібно захищати себе і цифрові пристрої;</p> <p><i>звертається</i> за допомогою у випадку наявності проблем та збоїв у роботі комп'ютера;</p> <p><i>оцінює</i> результати своїх навчальних досягнень</p>	<p>Комп'ютерна техніка, як засіб здійснення дій з інформацією.</p>
<p>Об'єкт. Властивості об'єкта</p> <p>Учень/учениця:</p> <p><i>називає</i> об'єкти навколошнього світу, властивості конкретних об'єктів та значення властивостей;</p> <p><i>описує</i> об'єкт називаючи його властивості та їх значення;</p> <p><i>порівнює</i> об'єкти за значеннями властивостей;</p> <p><i>спостерігає</i> за об'єктами, визначає спільні та відмінні ознаки/властивості;</p>	<p>Створення простих геометричних моделей об'єктів за описом їх властивостей.</p> <p>Зміна значень властивостей об'єкта (колір контуру, колір фону, форма об'єкта)</p>

<i>наводить приклади об'єктів, що відповідають заданим властивостям</i> <i>оцінює результати своїх навчальних досягнень</i>	
--	--

Комп'ютерні програми. Меню та інструменти

<i>запускає знайомі програми;</i> <i>завершує роботу з програмою;</i> <i>називає інструменти малювання у графічному редакторі;</i> <i>обирає інструмент малювання для досягнення конкретного результату;</i> <i>створює не складні малюнки за зразком;</i> <i>створює зображення об'єктів що складаються з геометричних фігур та змінює значення властивостей;</i> <i>вміє змінити колір контуру або тла об'єкта обравши зразком колір іншого об'єкта за допомогою відповідних інструментів графічного редактора;</i> <i>виконує завдання із розфарбування або перефарбування малюнків;</i> <i>пропонує власні кольорові рішення малюнка;</i> <i>пояснює добір кольорів;</i> <i>оцінює результати своїх навчальних досягнень</i>	<i>Меню комп'ютерної програми.</i> <i>Огляд різних прикладів меню.</i> <i>Інструменти комп'ютерних програм.</i> <i>Графічний редактор.</i> <i>Інструменти графічного редактора та їх налаштування.</i> <i>Створення та редагування не складних малюнків.</i> <i>Добір кольорової гами малюнка</i> <i>Збереження малюнків</i>
--	---

Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання

<i>об'єднує об'єкти за їх властивостями або значеннями властивостей;</i> <i>створює візуальну відповідь простих та складених геометричних задач;</i> <i>виділяє та переносить фрагменти малюнка;</i> <i>створює графічні відповіді до навчальних завдань;</i> <i>знаходить приклади повторення і послідовності дій у повсякденній діяльності, близькому для себе середовищі;</i> <i>визначає закономірність об'єктів;</i> <i>відтворює послідовність об'єктів із заданою закономірністю;</i> <i>оцінює результати своїх навчальних досягнень</i>	<i>Перенесення фрагментів малюнка.</i> <i>Виділення і впорядкування даних за певною ознакою.</i> <i>Прості та складені сюжетні геометричні задачі.</i> <i>Копіювання фрагментів малюнку.</i>
---	---

Лінійні алгоритми

Учень/учениця: <i>визначає послідовність кроків для виконавців;</i> <i>знаходить помилки у алгоритмах;</i>	<i>Створення малюнків за готовими алгоритмами</i> <i>Складання власних графічних алгоритмів</i>
---	--

*визначає результат виконання лінійного алгоритму побудови простого геометричного зображення;
створює малюнок за лінійним алгоритмом;
пропонує власні алгоритми створення не складних геометричних зображень;
оцінює результати своїх навчальних досягнень*

Додаткові теми: онлайн графічні редактори, редагування малюнків за допомогою програмного забезпечення смартфонів.

3 клас (35 годин)

Програмне забезпечення, яке використовується: графічний редактор (офлайн та онлайн версії), текстовий редактор

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Інформація. Дії з інформацією	
<p>пояснює значення інформації для життя людини, наводить приклади із власного досвіду;</p> <p>розділняє види інформації за способом подання;</p> <p>уміє перетворювати одну форму подання інформації в іншу: (текстове - в графічне, числове - в текстове тощо);</p> <p>створює папку та документи в ній;</p> <p>пояснює поняття «комп'ютерна мережа»;</p> <p>розуміє призначення програми-браузера;</p> <p>вміє використовувати гіперпосилання;</p> <p>використовує мережі для отримання достовірної інформації та спілкування;</p> <p>висловлює припущення про достовірність інформації, отриманої з цифрових та інших джерел;</p> <p>дотримується правил використання власних і чужих творів;</p> <p>виявляє повагу до авторства інших осіб</p>	<p>Роль інформації в житті людини. Перетворення інформації з одного виду в інший. Способи подання повідомлень, носії повідомлень, символи, кодування і декодування. Структурування інформації. Поняття про мережу Інтернет, програма-браузер, веб-сторінка, веб-сайт, гіперпосилання. Авторське право. Безпечна робота в Інтернеті</p>
Комп'ютерні пристрой для здійснення дій із інформацією	
<p>розвідає про історію виникнення пристрой для роботиз інформацією;</p> <p>називає носії інформації;</p> <p>розділняє технічні засоби для передавання, зберігання інформації;</p> <p>використовує пристрой для передавання інформації;</p>	<p>Історія виникнення пристрой для роботи з інформацією. Джерело інформації. Носії інформації. Пристрой введення та виведення інформації. Введення текстових даних. Правила введення та редагування текстових даних.</p>

<p>наводить приклади пристройів для введення та виведення інформації;</p> <p>висловлює припущення про достовірність інформації;</p> <p>пояснює наслідки для власного здоров'я надмірного використання цифрових пристройів</p>	
---	--

Об'єкт. Властивості об'єкта

<p>описує текстові і графічні об'єкти;</p> <p>порівнює властивості текстових і графічних об'єктів за спільними і відмінними ознаками;</p> <p>визначає об'єкти, які відповідають заданим властивостям;</p> <p>вміє змінювати значення властивостей текстових та графічних об'єктів;</p> <p>досліджує об'єкти за допомогою створених моделей.</p>	<p>Види об'єктів: текстові, графічні. Інформаційний об'єкт.</p> <p>Властивості об'єкта. Створення моделі об'єкта за заданими властивостями.</p> <p>Зміна значень властивостей об'єкта (колір тексту, шрифт, накреслення)</p>
---	--

Комп'ютерні програми. Меню та інструменти

<p>розділяє сучасні пристрої для роботи з інформацією;</p> <p>уміє увімкнути та вимкнути комп'ютер та інші пристрої (за умови їх використання);</p> <p>використовує необхідні значки на Робочому столі для запуску і роботи в програмах;</p> <p>орієнтується в середовищах для перегляду зображень, читання текстів, слухання музики, завершує роботу з ними;</p> <p>створює зображення освітніх об'єктів</p>	<p>Текстові редактори.</p> <p>Середовища для читання текстів.</p> <p>Закладки в тексті, цитати тощо.</p> <p>Віртуальні бібліотеки, довідники, енциклопедії, словники.</p> <p>Основні команди редактування: вирізати, копіювати, вставити, видалити. Уведення символів за допомогою клавіатури.</p> <p>Доповнення текстів зображеннями</p>
---	---

Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання (5 годин)

<p>створює інформаційні продукти, поєднуючи текст, зображення, звук тощо для представлення ідей та/або результатів діяльності;</p> <p>створює та змінює прості зображення; опрацьовує та використовує інформацію з різних джерел;</p> <p>вміє заповнювати таблицю ознак для предметів з однієї групи (класу);</p> <p>розробляє презентацію за логічною послідовністю;</p> <p>доповнює презентацію текстом, зображенням, схемою;</p>	<p>Етапи створення інформаційної моделі в різних програмних середовищах.</p> <p>Створення текстових інформаційних моделей, зокрема у табличні формі.</p> <p>Комп'ютерні презентації, редактування презентацій.</p> <p>Утворення нового слайду, текстового вікна/ поля.</p> <p>Доповнення презентації текстом, зображенням, схемою.</p> <p>Форматування презентації. Режим показу презентації</p>
---	--

<p>редагує і форматує презентацію залежно від її призначення, змінює фон слайду; застосовує режим показу презентацій</p>	
Лінійні алгоритми	
<p>визначає алгоритмічні структури; виконує, створює та записує алгоритми; вміє діяти за інструкцією; впорядковує об'єкти за певними ознаками; пояснює наслідки порушення плану, алгоритму послідовності дій у близькому середовищі, готових програмах, іграх; розрізняє істинні та хибні висловлювання</p>	<p>Команди і виконавці, алгоритми, способи подання алгоритму. Запис лінійних алгоритмів. Створення зображень за власними алгоритмами. Знаходження та виправлення помилок у алгоритмах. Логічні висловлювання</p>

ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ ДИЗАЙН І ТЕХНОЛОГІЇ

Пояснювальна записка

Зміст технологічної освітньої галузі реалізовується через навчальний предмет «Дизайн і технології».

Метою навчання дизайну і технологій є цілісний розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворюальної діяльності, формування ключових та предметної проектно-технологічної компетентностей, необхідних для розв'язання життєвих проблем у взаємодії з іншими, культурного й національного самовираження.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- формування допитливості, цілісного уявлення про матеріальне і нематеріальне виробництво;
- виховання естетично-ціннісного ставлення до традицій українського народу в праці, декоративно-прикладному мистецтві;
- набуття досвіду поетапного створення корисних і естетичних виробів у партнерській взаємодії: від задуму до його втілення в матеріалах;
- вироблення навичок застосовувати традиційні та сучасні технології, раціонально використовувати матеріали;
- формування культури праці, прагнення удосконалювати процес і результати проектно-технологічної діяльності, свій життєвий простір.

Реалізація мети і завдань інтегрованого курсу «Дизайн і технології» здійснюється за змістовими лініями, які відображають структуру розвитку особистості та завершеного циклу проектно-технологічної діяльності: «Інформаційно-комунікаційне середовище», «Середовище проектування», «Середовище техніки і технологій», «Середовище соціалізації».

Змістова лінія «Інформаційно-комунікаційне середовище» охоплює вивчення питань гармонійного поєднання функціональності та естетичності у виробах; пошук та опрацювання тематичної інформації у взаємодії з іншими; дослідження природних, штучних і синтетичних матеріалів; розрізnenня та читання графічних зображень; конструювання виробів з готових деталей, забезпечує розвиток асоціативно-

образного та критичного мислення, оволодіння базовими знаннями у партнерській взаємодії, що формують цілісне уявлення про виробничу сферу людської діяльності, а також є підґрунтям для реалізації творчого потенціалу учнів під час засвоєння навчального матеріалу наступних змістових ліній, які структуровані за способами інтегрованої проектно-технологічної діяльності.

Змістова лінія «Середовище проєктування» спрямована на реалізацію творчого потенціалу учнів, створення умов для продукування ідей, вибору особисто привабливих об'єктів праці; дизайнерське проєктування – моделювання і конструювання; виконання елементарних графічних зображень; добір матеріалів за їх властивостями; читання інструкційних карток із зображеннями для поетапного виготовлення виробу, спрямована на розвиток аналітичного, просторового та творчого мислення, уміння працювати в команді, створення умов для оволодіння елементами дизайну: виявлення проблем, продукування ідей, вибору соціально і особистісно значущих об'єктів проєктування; виконання елементарних графічних зображень; добір матеріалів для виготовлення виробу за їх властивостями; експериментування з матеріалами і технологіями для реалізації власних ідей; планування технології послідовності виготовлення виробу.

Змістова лінія «Середовище техніки і технологій» передбачає формування навичок організації робочого місця, безпечної праці з ручними інструментами та пристосуваннями; поетапне виготовлення виробів з використанням традиційних та сучасних технологій; раціональне використання матеріалів, передбачає розвиток логічного та алгоритмічного мислення, психомоторних здібностей, здатності до координування дій і взаємодопомоги; навичок організації робочого місця, безпечної праці з ручними, механічними інструментами та пристосуваннями; умінь поетапного виготовлення виробів з використанням традиційних та сучасних технологій, раціональної обробки різних матеріалів.

Змістова лінія «Середовище соціалізації» спрямована на формування здатності оцінювати та презентувати результати проектно-технологічної діяльності, обговорювати їх з іншими; ефективно використовувати створені вироби; долучатися до благочинної діяльності; виконувати трудові дії в побуті для самообслуговування та якісного облаштування життєвого простору, спрямована на розвиток емоційного інтелекту; оцінювання і самооцінювання процесу та результатів власної або спільноти проектно-технологічної діяльності; розвиток здатності презентувати освітні результати, обговорювати їх з іншими, ефективно використовувати створені вироби; формування досвіду доброчинної діяльності, підприємливості, гостинності; виконання трудових дій у побуті, розвиток прагнення якісно і безпечно облаштовувати свій життєвий простір.

1 клас (35 годин)

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст освіти
Інформаційно-комунікаційне середовище	
спостерігає за природними об'єктами; збирає і заготовляє природні матеріали;	Природне середовище України. Природні матеріали рідного краю.

<p><i>дотримується</i> правил внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять;</p> <p><i>організовує</i> робоче місце;</p> <p><i>виготовляє</i> поетапно вироби з природних матеріалів за зображеннями або творчим задумом з допомогою дорослих;</p> <p><i>розрізняє</i> вироби декоративно-прикладного мистецтва;</p> <p><i>описує</i> приклади виробів з різних джерел інформації (підручник, фотографії, каталоги, посібники, Інтернет-ресурси, музеї, фільми, мультфільми та ін.);</p> <p><i>називає</i> та <i>обговорює</i> матеріали, корисність та естетичну цінність різних виробів у групі;</p> <p><i>розпізнає</i> матеріали для моделювання, конструювання та виготовлення виробів візуально та на дотик;</p> <p><i>пояснює</i> доцільність використання матеріалів вторинної переробки для збереження природних ресурсів (водоймищ, лісу, тварин, корисних копалин тощо);</p> <p><i>розрізняє</i> основні креслярські інструменти, лінії, види графічних зображень;</p> <p><i>читає</i> елементарні графічні зображення;</p> <p><i>складає</i> пласкі та об'ємні геометричні форми, вироби з деталей конструкторів або інших готових елементів (архітектурні споруди, транспортні засоби, роботи та ін.) з допомогою дорослих, самостійно, в парі або в групі</p>	<p>Правила внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять. Організація робочого місця.</p> <p>Матеріали, інструменти та пристосування. Вироби з природних матеріалів.</p> <p>Приклади виробів декоративно-прикладного мистецтва (витинанка, гончарство, ткацтво, різьблення, писанкарство, аплікація, вишивка та ін.).</p> <p>Види матеріалів (папір, картон, пластилін, полімерна глина, солене тісто, нитки, дріт, пластик та ін.).</p> <p>Елементи графічної грамоти.</p> <p>Види конструкторів, навчальних наборів (LEGO, мозаїка, конструктор із дерева, металу, магнітний, банчесм та ін.).</p>
Середовище проєктування	
<p><i>продукує</i> ідеї для вибору особисто привабливого об'єкта праці;</p> <p><i>вибирає</i> обґрунтовано об'єкт праці із запропонованих з допомогою вчителя;</p> <p><i>пояснює</i> функціональну та естетичну цінність обраного для проектування і виготовлення виробу;</p> <p><i>розглядає</i> моделі, подібні обраному виробу (моделі-аналоги);</p> <p><i>здійснює</i> розмічення ліній на папері і картоні;</p> <p><i>описує</i> усно модель спроектованого виробу;</p>	<p>Виявлення проблеми. Обґрунтований вибір об'єкта праці для його проектування і виготовлення.</p> <p>Дизайнерське проектування – моделювання та конструювання, зокрема з використанням макетних</p>

<p><i>пояснює</i> способи та види оздоблення власного виробу (стрічками, тасьмою, мереживом, лелітками, гудзиками, намистинами тощо);</p> <p><i>добирає</i> матеріали для моделювання, конструювання та виготовлення виробу, зокremа і вторинні (природні, штучні і синтетичні);</p> <p><i>розділяє</i> традиційні і сучасні технології виготовлення виробів (аплікація, ліплення, писанкарство, квілінг тощо);</p> <p><i>читає</i> графічні зображення для поетапного виготовлення виробу з допомогою дорослих</p>	<p>матеріалів (картон, пінопласт та ін.).</p> <p>Графічні зображення для поетапного виготовлення виробу пласкої та об'ємної форми</p>
---	---

Середовище техніки і технологій

<p><i>працює</i> з ручними інструментами та пристосуваннями, дотримуючись безпечних прийомів праці та норм санітарії;</p> <p><i>виготовляє</i> поетапно корисний й естетичний виріб за визначеною послідовністю самостійно або з допомогою дорослих;</p> <p><i>розмічає</i> деталі на матеріалі за допомогою шаблонів або трафаретів та <i>вирізує</i> їх;</p> <p><i>розміщує</i> деталі виробу на площині;</p> <p><i>застосовує</i> нероз'ємні з'єднання (склеювання, причіплювання /пластилін, глина/ та ін.);</p> <p><i>оздоблює</i> деталі виробу із використанням традиційних та сучасних технологій;</p> <p><i>раціонально</i> використовує матеріали (папір, картон, пластилін, полімерна глина, солене тісто, нитки, дріт, пластик та ін.), зокрема і вторинні з допомогою дорослих</p>	<p>Ручні інструменти та пристосування, органайзери.</p> <p>Виготовлення виробу за інструкційними картками з графічними зображеннями.</p> <p>Технологічні операції з матеріалами (згинання, складання, скручування, рвання, зібгання, різання, склеювання, зв'язування, ліплення тощо).</p> <p>Раціональне розмічення та обробка матеріалів</p>
---	--

Середовище соціалізації

<p><i>пояснює</i> корисність та естетичність створеного виробу;</p> <p><i>презентує</i> результати власної або колективної проектно-технологічної діяльності, обговорює їх з іншими;</p> <p><i>долучається</i> спільно з батьками до благочинної діяльності в групах зі створеними виробами, зокрема для українських воїнів;</p> <p><i>умотивовує</i> необхідність робити подарунки, допомагати іншим;</p>	<p>Соціальна цінність виконаного індивідуального або колективного проекту. Презентабельність та реклама.</p> <p>Діяльність в групах та середовищі. Благочинна діяльність для задоволення потреб оточуючих.</p> <p>Світ професій.</p>
--	--

розрізняє професії дорослих у сім'ї та родині в сфері матеріального і нематеріального виробництва;

виконує трудові дії в побуті: доглядає за одягом та взуттям (зав'язування шаліка, пояса, шнурків), домашніми тваринами, рослинами, ремонтує незначні пошкодження книг, іграшок, готує та сервірує нескладні страви (чай, канапка) за наочним прикладом та допомогою дорослих або спільно із старшими учнями

Побутове самообслуговування

**2 клас
(35 годин)**

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст освіти
Інформаційно-комунікаційне середовище	
<p><i>досліджує природні матеріали за формою, кольорами, властивостями (візуально, на дотик);</i></p> <p><i>порівнює природні і рукотворні форми;</i></p> <p><i>дотримується правил внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять;</i></p> <p><i>організовує робоче місце;</i></p> <p><i>створює поетапно композицію та вироби з природних матеріалів за зображеннями, зразком або власним задумом;</i></p> <p><i>порівнює традиційні і сучасні вироби декоративно-прикладного мистецтва за матеріалами, техніками виконання, функціональними та естетичними властивостями;</i></p> <p><i>розрізняє основні види народних декоративних візерунків, орнаментів;</i></p> <p><i>виявляє емоційно-ціннісне ставлення до виробів декоративно-прикладного мистецтва;</i></p> <p><i>розрізняє види матеріалів та називає сфери їх використання;</i></p> <p><i>досліджує властивості матеріалів візуально та на дотик;</i></p> <p><i>аргументує доцільність використання вторинних матеріалів для збереження навколошнього середовища;</i></p>	<p>Природне і штучне середовище. Матеріали. Спостереження, імітація, фантазування.</p> <p>Правила внутрішнього розпорядку, безпеки праці та санітарних норм під час занять. Організація робочого місця.</p> <p>Інструменти та пристосування. Моделі-аналоги.</p> <p>Характеристики традиційних і сучасних виробів декоративно-прикладного мистецтва, знайомство з народними умільцями свого краю (реально або віртуально).</p> <p>Властивості матеріалів (природні матеріали, папір, картон, пластилін, полімерна глина, солене тісто, тканина, нитки, шнури, дріт, пластик, пінопласт та ін.).</p> <p>Конструктори, навчальні набори з графічними</p>

<i>моделює</i> виріб з деталей конструктора за графічними зображеннями або власним задумом (самостійно, в парі або в групі)	зображеннями, інструкційними картками
Середовище проектування	
<p><i>продукує</i> ідеї для вибору об'єкта праці та обговорює їх з іншими;</p> <p><i>оцінює</i> проектні ідеї – власні та інших;</p> <p><i>пояснює</i> вибір особисто привабливого об'єкта праці, відповідаючи на запитання дорослих;</p> <p><i>обдумує</i> план реалізації задуму в матеріалі;</p> <p><i>прогнозує</i>, яким має бути виріб, його функціональну і естетичну цінність;</p> <p><i>порівнює</i> моделі, подібні обраному виробу (моделі-аналоги);</p> <p><i>моделює</i> виріб з елементами фантазування;</p> <p><i>описує</i> модель свого виробу;</p> <p><i>пояснює</i> способи та види оздоблення власного виробу (стрічками, тасьмою, мереживом, лелітками, гудзиками, намистинами тощо);</p> <p><i>добирає</i> матеріали для виготовлення виробу, застосовує вторинні матеріали;</p> <p><i>використовує</i> традиційні та сучасні технології виготовлення виробів (комбінована аплікація, оригамі, кірігамі, квілінг, витинанка тощо);</p> <p><i>пояснює</i> визначену послідовність виготовлення спроектованого виробу за зображеннями</p>	<p>Виявлення проблеми.</p> <p>Вибір об'єкта праці для його проектування і виготовлення.</p> <p>Дизайн-проектування – моделювання та конструювання, зокрема з використанням макетних матеріалів (картон, пінопласт та ін.).</p> <p>Графічні зображення для послідовного виготовлення виробу пласкої та об'ємної форми.</p> <p>Поетапне проектування технології виготовлення виробу</p>
Середовище техніки і технологій	
<p><i>працює</i> з ручними інструментами та пристосуваннями, дотримуючись безпечних прийомів праці та норм санітарії;</p> <p><i>виготовляє</i> поетапно виріб за визначеною послідовністю;</p> <p><i>здійснює</i> розмічення ліній на папері і картоні</p> <p><i>розмічає</i> деталі на матеріалі за допомогою шаблонів або трафаретів;</p> <p><i>з'єднує</i> деталі та <i>оздоблює</i> їх з використанням традиційних та сучасних технологій;</p> <p><i>дотримується</i> послідовності виготовлення виробу з допомогою вчителя;</p> <p><i>раціонально</i> використовує матеріали, зокрема і вторинні</p>	<p>Ручні інструменти та пристосування.</p> <p>Виготовлення виробу за графічними зображеннями.</p> <p>Технологічні операції з матеріалами (згинання, складання, скручування, рвання, зібгання, різання, склеювання, зв'язування, ліплення тощо).</p> <p>Раціональне використання матеріалів</p>
Середовище соціалізації	

<p><i>обґрунтовує соціальну, функціональну та естетичну цінність створеного виробу; оцінює та презентує результати власної проектно-технологічної діяльності; обговорює результати з іншими;</i></p> <p><i>долучається до благочинної діяльності в групах з власноруч створеними виробами; умотивовує необхідність робити подарунки, допомагати іншим, бережливо ставитися до природного середовища;</i></p> <p><i>висловлює емоційно-ціннісне ставлення до професій дорослих у сім'ї та родині своїх друзів, однокласників;</i></p> <p><i>виконує трудові дії в побуті: дрібний ремонт, доглядає за одягом та взуттям (упорядкування, чищення, пришивання гудзика та ін.), засобами гігієни, іграшками, домашніми тваринами, рослинами, готує та сервірує нескладні страви за наочним прикладом з допомогою дорослих або спільно із старшими учнями, дотримується культури поведінки за столом, гостинно пригощає батьків, друзів тощо</i></p>	<p>Цінність виконаного проекту для соціальної сфери. Презентабельність та реклама.</p> <p>Благочинна та природоохоронна діяльність в групах та середовищі.</p> <p>Світ професій соціальної сфери.</p> <p>Побутове самообслуговування</p>
---	--

3 клас (35 годин)

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст освіти
Інформаційно-комунікаційне середовище	
<p>роздіняє предмети побуту в традиційному і сучасному інтер’єрі, матеріали, з яких вони зроблені;</p> <p>вибирає і аналізує конструкцію обраного предмета побуту для виготовлення макету; створює поетапно макет предмета побуту за зображеннями, зразком, описом або власним задумом;</p> <p>пояснює культурне розмаїття українського суспільства, місцеві традиції;</p> <p>визначає кольорову гамму та особливості побудови й розташування орнаментів на взірцях декоративно-ужиткового мистецтва; впорядковує орнаменти за кольоровою гамою та видами (геометричні, рослинні, зооморфні, антропоморфні);</p>	<p>Предмети побуту в інтер’єрі. Макетні матеріали (папір, картон, пінопласт, дріт, пластилін, фольга тощо). Макетування предметів побуту.</p> <p>Приклади орнаментів декоративно-ужиткового мистецтва за регіонами України.</p> <p>Зустрічі з майстрами.</p> <p>Обговорення вражень.</p>

<p>аналізує інформацію з різних джерел (підручник, фотографії, каталоги, посібники, комп’ютерні програми, Інтернет-ресурси, музеї, фільми тощо);</p> <p>розробляє або добудовує орнамент з самостійно вибраних матеріалів;</p> <p>досліджує властивості тканих і нетканих матеріалів на дотик та візуально;</p> <p>розділяє види тканих і нетканих матеріалів натурального походження (рослинного і тваринного) та способи їх виготовлення;</p> <p>виготовляє виріб з тканих і нетканих матеріалів, зокremа вторинних;</p> <p>розділяє та використовує креслярські інструменти та лінії;</p> <p>вимірює розміри предметів за допомогою лінійки;</p> <p>виконує розгортку об’ємних фігур, зокрема з використанням цифрових пристрій;</p> <p>експериментує, добудовуючи виготовлені розгортки запотреби та бажанням;</p> <p>розділяє макет об’ємних фігур індивідуально або в групі</p>	<p>Створення орнаменту з різних матеріалів (картон, папір, пластилін, глина, крупи, насіння, тканина, нитки, блискітки, бісер тощо).</p> <p>Ткані і неткані матеріали натурального походження (тканина, нитки, повсті, фетр, трикотаж тощо). Вироби з тканих і нетканих матеріалів</p> <p>Креслярські інструменти та лінії. Конструктори, навчальні набори з різних матеріалів (деревинних, металевих, синтетичних тощо), зокрема виготовлені власноруч. Макетування об’ємних фігур</p>
---	---

Середовище проєктування

<p>досліджує проблеми та потреби у створенні виробів;</p> <p>вибирає об’єкт проєктування і виготовлення із низки запропонованих або власних ідей;</p> <p>розділяє план реалізації задуму в матеріалі та критерії оцінювання майбутнього виробу;</p> <p>аналізує моделі, подібні обраному виробу (моделі-аналоги) для продукування нових ідей;</p> <p>розділяє і використовує формат композиції (горизонтальний, вертикальний), симетричні й асиметричні форми, рівновага, спектр кольорів, теплі і холодні кольори та відтінки;</p> <p>виконує завдання з продовженням: добудовує, домальовує, удосконалює або розробляє композицію виробу (засобами малюнку, ескізу, макету), зокрема з використанням цифрових пристрій;</p> <p>застосовує творчі методи проєктування - переносить форми природних і рукотворних об’єктів на власну модель (метод біоніки);</p> <p>описує модель спроектованого виробу;</p>	<p>Обґрунтування виявленої проблеми та вибору об’єкта, проєктування і виготовлення.</p> <p>Комунікативна взаємодія.</p> <p>Дизайнерське проєктування - моделювання та конструювання.</p> <p>Експериментування з використанням різних матеріалів, симетричних й асиметричних форм, спектру кольорів. Добір матеріалів. Розрахунок витрат.</p>
--	--

<p>добирає матеріал для виготовлення спроектованого виробу;</p> <p>розраховує орієнтовні витрати на виготовлення виробу;</p> <p>планує послідовність технологічних операцій для виготовлення спроектованого виробу (пласкої та об'ємної форми)</p>	<p>Технологічна послідовність</p>
Середовище техніки і технологій	
<p>розрізняє види ручних та механічних інструментів і пристосувань;</p> <p>працює з інструментами й пристосуваннями, дотримуючись безпечних прийомів і норм санітарії;</p> <p>організовує робоче місце;</p> <p>виготовляє поетапно виріб за інструкцією з визначеною послідовністю самостійно або спільно з по-окремим розподілом частин роботи;</p> <p>розмічає деталі на матеріалі за допомогою шаблонів, трафаретів або креслярських інструментів та вирізує їх;</p> <p>обробляє деталі виробу за потреби;</p> <p>застосовує рухомі і нерухомі, роз'ємні і нероз'ємні з'єднання;</p> <p>удосконалює технологію виготовлення виробу за потреби;</p> <p>виготовляє деталі виробу із використанням традиційних та сучасних технологій обробки матеріалів (витинка, вишивка, плетіння, мозаїка, пап'є-маше, скрапбукунг тощо);</p> <p>раціонально використовує час та матеріали, зокрема івторинні;</p> <p>аналізує свої помилки, по-можливості виправляє їх</p>	<p>Безпечна робота з ручними інструментами й пристосуваннями.</p> <p>Виготовлення виробу за інструкційними картками з описом або графічними зображеннями. Рухомі і нерухомі, роз'ємні і нероз'ємні з'єднання.</p> <p>Технологічні операції обробки різних матеріалів (деревинні, пластик, пластмаса, текстильні, вторинні тощо).</p> <p>Раціональне використання часу та матеріалів, зокрема вторинної переробки</p>
Середовище соціалізації	
<p>обговорює корисність, естетичність та якість індивідуально або спільно створених виробів;</p> <p>або готує презентацію та рекламу, зокрема з використанням цифрових пристройів;</p> <p>презентує результати власної або спільної проектно-технологічної діяльності;</p> <p>виявляє повагу до авторства власних робіт та інших осіб;</p> <p>оцінює свою комунікативну діяльність, досягнення, труднощі;</p> <p>долучається спільно з рідними та друзями до доброчинної діяльності в групах із власноруч створеними виробами;</p>	<p>Соціальна цінність виконаного індивідуального або колективного проекту.</p> <p>Презентація досягнень з використанням різних форм. Діяльність в групах та середовищі.</p> <p>Доброчинна діяльність для задоволення потреб оточуючих та навколошнього середовища.</p>

дотримується правил спільної роботи в групі; обґруntовує потребу допомагати іншим, робити корисні справи, подарунки, бережливо ставитися до природного середовища; виявляє толерантність, милосердя, повагу до інших; розрізняє професії за сферами життєдіяльності; пояснює правила догляду за взуттям; уміє правильно складати одяг, розвішувати його на плічках; лагодить нескладні пошкодження предметів побуту за потреби; вирощує кімнатні рослини для класного приміщення або інших потреб; аналізує послідовність приготування різних видів бутербродів та їх користь для здоров'я; складає серветки для святкового столу різними способами

Світ професій.
Побутове самообслуговування. Догляд за власним одягом та взуттям, домашніми тваринами, рослинами. Види бутербродів. Складання серветок різними способами

МИСТЕЦЬКА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ МИСТЕЦТВО

Пояснювальна записка

Метою навчання мистецтва у школі є всебічний художньо-естетичний розвиток особистості дитини, освоєння нею культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва; плекання пошани до вітчизняної та зарубіжної мистецької спадщини; формування ключових, мистецьких предметних та міжпредметних компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- розвиток почуттєвої сфери учнів, набуття ними досвіду емоційно-естетичних переживань, формування мистецьких уподобань та особистісних художніх цінностей;
- поглиблення мотивації до пізнання творів вітчизняного і зарубіжного мистецтва; виховання гордості за здобутки рідного мистецтва та толерантного ставлення до мистецтва інших етносів і народів;
- формування умінь художнього сприймання, аналізу художньої мови та оцінювання творів мистецтва, аргументування думки відповідно до вікових можливостей з використанням мистецьких термінів;
- оволодіння способами художньо-творчої діяльності в різних видах мистецтва, комунікації з іншими в художній творчості;
- досягнення розуміння учнями можливостей цифрових технологій щодо їх застосування в мистецькій творчості;
- розвиток здатності самопізнання і самовираження, керування власними емоційними станами через мистецтво і різні види художньої творчості; розвиток креативності й мистецьких здібностей;
- формування здатності встановлювати зв'язок між видами мистецтва, між мистецтвом та іншими сферами знання (літературою, математикою, знаннями про природу, історію тощо); мистецтвом і явищами довкілля;

- усвідомлення значення мистецтва в житті людини та художнього пізнання для власної успішності;
- формування культури глядача-слухача;
- соціалізація учнів через мистецтво, формування здатності об'єктивно оцінювати творчі здобутки свої та інших.

Реалізація поставленої мети здійснюється за змістовими лініями: «художньотворча діяльність», «сприймання та інтерпретація мистецтва», «комунікація через мистецтво», які окреслюють одну з моделей досягнення загальних цілей освітньої галузі та розкривають основну місію загальної мистецької освіти.

Змістова лінія «Художньотворча діяльність» націлює на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне освоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньотворчого самовираження. Ця змістова лінія реалізується через формування в учнів умінь застосовувати різні виразні засоби творення художніх образів, імпровізування та естетичного перетворення довкілля.

Змістова лінія «Сприймання та інтерпретація мистецтва» спрямована на пізнання цінностей, що відображають твори мистецтва. Її реалізація передбачає розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного досвіду, формування в них умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення, мистецьку (термінологічну) пропедевтику.

Реалізація змістової лінії «Комунікація через мистецтво» націлена на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними свого «Я» (своїх мистецьких досягнень і можливостей). Змістова лінія передбачає формування в учнів умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема у різних культурно-мистецьких заходах, обговореннях тощо, а також формування уявлень про можливість і способи регулювати свій емоційний стан завдяки мистецтву.

Опанування учнями мистецтва у початковій школі ґрунтуються на засадах компетентнісного, особистісно зорієтованого, діяльнісного, ігрового та інтегративного підходів.

Мистецтво сприяє формуванню *ключових компетентностей*, зокрема, у процесі:

- усного висловлювання своїх вражень від мистецтва; за допомогою коментування дорослого й оцінювання власної художньотворчої діяльності (*вільне володіння державною мовою/здатність спілкуватися рідною*).

- здійснення елементарних розрахунків (наприклад, для встановлення пропорцій, визначення метру, запису ритму тощо) (*математична компетентність*).

- спостереження, дослідження і відтворення довкілля та явищ природи засобами мистецтва (*компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, екологічна компетентність*);

- самостійного (чи за допомогою дорослого) використання інформаційних технологій для отримання мистецької інформації, художнього творення (*інформаційно-комунікаційна компетентність*);

- формування уміння визначати власні художні інтереси, досягнення і потреби; прагнення доцільно використовувати свій час для пізнання, сприймання, творення мистецтва (*навчання впродовж життя*);

- співпраці з іншими, зокрема участі у мистецьких заходах, прикрашенні середовища для друзів, сусідів; прояву відповідальності за особистий і колективний результат; використання мистецтва для отримання задоволення (впливу на власний емоційний стан) (*громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями*

демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей);

• опанування народних традицій, мистецтва рідного краю; толерантного ставлення до мистецтва різних народів (*культурна компетентність*)

• проявів творчої ініціативи та намагання її реалізовувати, зокрема через втілення у практичній художньо-творчій діяльності (індивідуальній і колективній); презентації результатів власних мистецьких досягнень (*підприємливість та фінансова грамотність*);

• виявлення бажання впроваджувати нові ідеї (*інноваційність*).

Культурна компетентність як стрижнева для мистецької освітньої галузі є інтегральною стосовно інших ключових компетентностей.

Мистецька освітня галузь реалізується через предмети вивчення за окремими видами мистецтва: музичне мистецтво, образотворче мистецтво за умови реалізації упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі.

1 клас

(музичне мистецтво - 35 годин; образотворче мистецтво - 35 годин)

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Музичне мистецтво (35 годин) Художньо-творча діяльність Сприймання та інтерпретація мистецтва	
<p><i>співає</i> вокальні вправи, дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрої, характері;</p> <p><i>дотримується</i> правил співу (постава, дихання)</p> <p><i>створює</i> елементарний ритмічний супровід до пісні;</p> <p><i>виконує</i> пісні «у ролях», відтворюючи образ мімікою, пластикою рухів;</p> <p><i>відтворює</i> прості ритмічні послідовності (створені з половинних, четвертних та восьмих тривалостей);</p> <p><i>добирає</i> тембр інструменту (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо) для передачі відповідного образу;</p> <p><i>грає</i> в ансамблі прості композиції (трикутники, бубни, барабан, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон тощо);</p> <p><i>імпровізує</i> голосом (музичні, мовленнєві інтонації), на музичних інструментах;</p> <p><i>орієнтується</i> в поняттях музичної грамоти (nota, нотний стан, звук, тривалості (ціла, половина, чверть, восьма), метр, розмір), має уявлення про запис нотного тексту);</p>	<p>Спів. Імпровізації голосом, пластикою, на музичних інструментах. Відтворення рухами характеру, темпу, ритму музики.</p> <p>Інсценізація пісень, створення театралізованих образів.</p> <p>Гра на музичних інструментах (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо): створення елементарного ритмічного супроводу до пісні, ритмічних послідовностей тощо.</p> <p>Знайомство з нотним записом (нотний стан, скрипковий ключ, ноти в межах I октави, тривалості звуків – ціла, половина, чверть, восьма).</p> <p>Використання музичної діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану.</p>

<p><i>вправляється над інтонацією мовлення, чіткістю дикції, виразністю міміки і жесту, перевтілюючись у різних персонажів; розуміє правила поведінки в театрі; рухається в ритмі і темпі музики, узгоджує свої рухи з музичним супроводом (співом); орієнтується у просторі; придумує образи і створює їх знайомими засобами мистецької виразності; імпровізує засобами пантоміми (міміка, жести); виконує твори мистецтва (співає, малює, танцює, рекламиє тощо), які подобаються; називає свої уподобання у мистецтві</i></p>	<p>Інсценізація (виконання нескладних ролей), етюди-наслідування. Відтворення елементарних танцювальних елементів. Імпровізації засобами пантоміми (міміка, жести).</p>
<p><i>сприймає твір мистецтва та висловлює враження, добирає із запропонованих слів співзвучні особистим емоціям; визначає темп (повільно, помірно, швидко); регістр (високий, середній, низький), динаміку (гучно, тихо), тембр (звукання хору та оркестру), характеризує мелодію;</i></p> <p><i>орієнтується у видах театру (ляльковий, музичний) та кінематографу (кінофільм, мультфільм)</i></p> <p><i>називає твори мистецтва, що змінюють або передають його/її настрій</i></p>	<p>Сприймання творів різних видів мистецтва. Обговорення вражень, емоцій, які вони викликали. Добір із запропонованих слів-характеристик, що співзвучні особистим емоціям та враженням.</p> <p>Знайомство з деякими видами театру та кіномистецтва.</p> <p>Використання творів різних видів мистецтва для отримання задоволення</p>

Образотворче мистецтво (35 годин) Художньо-творча діяльність Сприймання та інтерпретація мистецтва

<p><i>відтворює прості форми предметів і об'єктів довкілля фарбами (акварель, гуаш), графічними та пластичними матеріалами; розміщує пропорційно зображення, використовуючи всю площину аркуша; компонує (з допомогою учителя) зображення у форматі (вертикальний, горизонтальний); створює елементарний стрічковий візерунок, прості декоративні розписи; використовує у роботі основні, похідні, теплі й холодні кольори;</i></p>	<p>Використання різних ліній, плям, форм, кольорів і їх відтінків для створення візуальних образів. Організація робочого місця. Створення зображень графічними матеріалами, фарбами. Елементарне компонування елементів композиції (площинної, об'ємної).</p>
---	---

<p><i>змішує та розбавляє</i> водою фарби для отримання різних відтінків кольорів; <i>користується фарбами</i> (акварель, гуаш), олівцями (кольоровими, восковими), пластиліном, фломастерами, палітрою, пензлями, стеками, ножицями тощо; <i>спостерігає</i> різноманітність і красу природних форм, рослин, птахів, тварин у навколошньому середовищі; <i>досліджує</i> і виявляє цікаве, незвичайне у довкіллі; <i>наводить приклади</i> геометричної подібності природних та штучних об'єктів; <i>працює</i> (вирізує, конструює) з папером, з природнім матеріалом; <i>дотримується</i> правил техніки безпеки; <i>експериментує</i> з кольорами, лініями, формами тощо <i>прикрашає</i> (за допомогою дорослого) середовище, в якому живе і навчається;</p>	<p>Вирізування, конструювання з паперу. Робота з природними матеріалами. Елементарна стилізація форм оздоблювальних елементів різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо). Ліплення з пластичних матеріалів. Дотримання охайності та правил техніки безпеки. Дослідження довкілля, виявлення цікавих, незвичайних об'єктів для створення художніх образів. Прикрашення місця, де навчається, живе. Використання образотворчої діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану.</p>
---	--

Комунікація через мистецтво

<p><i>презентує</i> результати власної творчості (співає пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого мистецтва тощо); <i>бере участь</i> у колективному виконанні творчого задуму; у шкільних мистецьких заходах (концертах, виставках, інсценізаціях тощо), в обговореннях власних вражень від творів різних видів мистецтва, зокremа, змісту анімаційних фільмів, театральних вистав тощо; <i>дотримується</i> правил творчої співпраці <i>вербально описує</i> свій творчий задум; <i>визначає</i>, що вдалося, чи не вдалося у виконанні того, що було задумано</p>	<p>Презентація та характеристика власних творчих досягнень.</p> <p>Колективне виконання творчого задуму (оформлення класної кімнати, створення колективних художніх композицій тощо). Проведення шкільних мистецьких заходів (концертів, виставок, інсценізацій тощо).</p> <p>Ознайомлення і упровадження правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації.</p>
--	---

2 клас

(музичне мистецтво - 35 годин; образотворче мистецтво - 35 годин)

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
<p style="text-align: center;">Музичне мистецтво (35 годин)</p> <p style="text-align: center;">Художньо-творча діяльність</p> <p style="text-align: center;">Сприймання та інтерпретація мистецтва</p> <p><i>співає</i> вокальні вправи, дитячі пісні (зокрема музичний фольклор) у відповідному настрої, характері, темпі, динаміці; <i>дотримується</i> правил співу (постава, дихання, інтонація) <i>виконує</i> пісні «у ролях», відтворюючи образ мімікою, пластикою, виразним іntonуванням; добирає реквізит; <i>створює</i> варіанти ритмічного супроводу до пісні;</p> <p><i>відтворює</i> прості ритмічні послідовності (створені з половинних, четвертних та восьмих тривалостей), зокрема у різних темпах; <i>обирає</i> тембр інструменту (трикутники, бубни, барабан, сопілка, ксилофон тощо) для передачі відповідного образу; <i>грає</i> в ансамблі прості композиції (трикутники, бубни, барабан, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон тощо); <i>придумує</i> образи і <i>створює</i> їх знайомими засобами музичної виразності;</p> <p><i>імпровізує</i> голосом (музичні, мовленнєві інтонації), на музичних інструментах; <i>орієнтується</i> в поняттях музичної грамоти (nota, нотний стан, звук, тривалості (ціла, половина, чверть, восьма), метр, розмір), має уявлення про запис нотного тексту);</p>	<p>Спів (співацька постава, дихання, інтонація, дикція).</p> <p>Гра на музичних інструментах: створення варіантів ритмічного супроводу до пісні, ритмічних послідовностей тощо.</p> <p>Імпровізації голосом, пластикою, на музичних інструментах</p> <p>Відтворення рухами характеру, темпу, ритму музики.</p> <p>Інсценізація пісень, створення театралізованих образів.</p> <p>Знайомство з нотною грамотою (нотний стан, скрипковий ключ, ноти в межах I октави, тривалості звуків – ціла, половина, чверть, восьма).</p> <p>Сприймання творів різних видів мистецтва. Обговорення вражень, емоцій, які вони викликали. Добір із запропонованих слів-</p>

<p><i>сприймає твір мистецтва та висловлює</i> враження, добираючи із запропонованих слова, які співзвучні особистим емоціям;</p> <p><i>визначає</i> темп (повільно, помірно, швидко); рігістр (високий, середній, низький), динаміку (гучно, тихо), тембр (звучання хору та оркестру, окремих музичних інструментів (сопілка, бубон, барабан, скрипка, бандура, фортепіано тощо)), характеризує мелодію;</p> <p><i>порівнює</i> музичні та візуальні образи, твори мистецтва та явища довкілля;</p>	<p>характеристик, що співзвучні особистим емоціям та враженням.</p> <p>Визначення засобів виразності твору.</p>
--	---

Образотворче мистецтво

(35 годин)

Художньо-творча діяльність

Сприймання та інтерпретація мистецтва

<p><i>проявляє</i> інтерес до творів мистецтва та мистецької діяльності;</p> <p><i>виконує</i> прості живописні, графічні, декоративні, пластичні композиції;</p> <p><i>складає</i> та розташовує на площині (в просторі) окремі елементи зображень (форм) в просту композицію (графічну, живописну, декоративну, об'ємну, просторову);</p> <p><i>відповідно</i> задуму, <i>обирає</i> формат (вертикальний, горизонтальний) композиції;</p> <p><i>використовує</i> всю площину аркуша;</p> <p><i>використовує</i> основні, похідні, ахроматичні, теплі й холодні кольори; <i>утворює</i> відтінки кольорів;</p> <p><i>експериментує</i> з кольорами, лініями, формами тощо;</p> <p><i>користується</i> художніми та природними матеріалами, палітрою, пензлями, стеками, ножицями тощо;</p> <p><i>працює</i> (вирізує, конструює) з папером, з природними матеріалами;</p> <p><i>дотримується</i> правил техніки безпеки;</p> <p><i>бере</i> участь у <i>прикрашенні</i> середовища, в якому живе і навчається;</p> <p><i>виконує</i> нескладні ролі, етюди-наслідування;</p> <p><i>вправляється</i> над інтонацією мовлення, чіткістю дикції, виразністю міміки і жесту, перевтілюючись у різних персонажів;</p>	<p>Малювання графічними матеріалами, фарбами. Розміщення зображень на аркуші, у просторі, компонування елементів композиції (площинна, об'ємна).</p> <p>Дослідження довкілля, виявлення цікавих, незвичайних об'єктів для створення художніх образів. Використання різних ліній, плям, форм, кольорів та їх відтінків для створення візуальних образів.</p> <p>Вирізування, конструювання з паперу.</p> <p>Робота з природними матеріалами.</p> <p>Елементарна стилізація форм оздоблювальних елементів. різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо).</p>
--	---

<p><i>рухається в ритмі і темпі музики, узгоджує свої рухи з музичним супроводом (співом); орієнтується у просторі; дотримується правил поведінки в театрі; імпровізує засобами пантоміми (міміка, жести); вирізняє види мистецької діяльності, звернення до яких поліпшує його/ її настрій</i></p>	<p>Ліплення з пластичних матеріалів різними прийомами і способами. Прикрашення місця, де навчається, живе. Організація робочого місця. Дотримання охайності та правил техніки безпеки. Інсценізація (виконання нескладних ролей), етюди-наслідування. Відтворення елементарних танцювальних елементів. Імпровізації засобами пантоміми (міміка, жести). Використання видів мистецької діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану.</p>
<p><i>визначає колорит (теплий, холодний) творів мистецтва та учнівських робіт;</i></p> <p><i>розрізняє види театру (ляльковий, музичний, драматичний) та кінематографу (кінофільм, мультфільм); використовує театральну термінологію (сцена, актор, костюм, декорація);</i></p> <p><i>виявляє твори мистецтва, що змінюють або передають його/її настрій</i></p>	<p>Визначення засобів виразності твору.</p> <p>Порівняння природних форм, образів довкілля з їх художнім (декоративним) трактуванням.</p> <p>Знайомство з деякими видами театру (ляльковий, музичний, драматичний), кіномистецтва (кінофільм, мультфільм (графічна, пластична, лялькова анімація).</p> <p>Використання творів різних видів мистецтва для отримання задоволення та поліпшення емоційного стану.</p>
Комунікація через мистецтво	
<p><i>виявляє (з допомогою вчителя) та бере участь в обговореннях інформації, отриманої з творів мистецтва;</i></p> <p><i>презентує результати власної творчості (співає пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє</i></p>	<p>Виховні ситуації: обговорення (з допомогою вчителя) інформації – сюжетів, характерів персонажів тощо, отриманої з творів мистецтва.</p>

<p>власні роботи з образотворчого мистецтва тощо);</p> <p><i>вербально описує</i> свій творчий задум; <i>визначає</i>, що вдалося, чи не вдалося у виконанні того, що було задумано;</p> <p><i>готовий / -а</i> до того, що може не вийти з першого разу так, як задумав / -ла;</p> <p><i>виявляє</i> досягнення у художньо-творчій діяльності однолітків;</p> <p><i>бере участь</i> у колективному виконанні творчого задуму; у шкільних мистецьких заходах (концертах, виставках, інсценізаціях тощо), в обговореннях власних вражень від творів різних видів мистецтва;</p> <p><i>обговорює</i> з однолітками свої враження від творів різних видів мистецтва відомих митців, від дитячої творчості;</p> <p><i>дотримується</i> правил взаємодії і творчої співпраці.</p>	<p>Презентація та характеристика власних творчих досягнень.</p> <p>Колективне виконання творчого задуму (оформлення класної кімнати, створення колективних художніх композицій, флеш-моби тощо);</p> <p>Проведення шкільних мистецьких заходів (концертів, виставок, інсценізацій тощо)</p> <p>Ознайомлення і упровадження правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації.</p>
--	--

3 клас

(музичне мистецтво - 35 годин; образотворче мистецтво - 35 годин)

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Музичне мистецтво (35 годин) Художньо-творча діяльність Сприймання та інтерпретація мистецтва	
<p>виконує дитячі пісні (зокрема, музичний фольклор);</p> <p>добирає засоби музичної виразності (темп, динаміку), необхідні для створення настрою, характеру;</p> <p>розуміє значення вокальних вправ для правильного виконання; стежить за точністю і виразністю іntonування, чіткістю дикції, співацькою поставою, диханням;</p> <p>виконує в ансамблі нескладні композиції (трикутник, бубон, маракас, дзвіночки, барабан, тріскавки, сопілка (за умови дотримання гігієни користування), ксилофон, металофон, синтезатор тощо);</p>	<p>Спів (співацька поставка, дихання, інтонація, фразування, дикція).</p> <p>Оперування засобами виразності та способами створення вокального і вокально-ансамблевого / хорового художнього образу.</p> <p>Гра на музичних інструментах: створення варіантів ритмічного супроводу до пісні, гра в ансамблі зі створенням ритмічного супроводу до пісні тощо.</p>

<p>самостійно добирає тембр музичного інструменту для передачі відповідного образу; імпровізує голосом (музичні, мовленнєві інтонації) та на музичних інструментах; створює варіанти ритмічного супроводу до пісні на музичному інструменті за вибором; орієнтується в поняттях музичної грамоти (звук, мелодія, акомпанемент, музична форма, динаміка, схеми диригування (на 2/4); орієнтується в нотному записі (за доцільнотою для виконання); читає запис найпростіших ритмів;</p> <p>імпровізує засобами пантоміми (міміка, жести);</p> <p>пластиично іntonує музичні образи;</p> <p>виконує нескладні ролі (в тому числі, пісні «у ролях»), добирає засоби вираження (темпер, тембр голосу, динаміку, рухи, міміку);</p> <p>грає елементарні театральні етюди (самостійно обирає відомих персонажів та перевтілюється в них, зокрема, імітує характерні рухи, ходу, звуки, міміку тощо);</p> <p>вправляється над інтонацією мовлення, диханням; дикцією, мімікою, жестами;</p> <p>рухається під музику, добираючи відомі танцювальні елементи (народні, сучасні);</p> <p>узгоджує свої рухи з музичним супроводом (співом); створює сценічні інтерпретації пісенних образів;</p> <p>виокремлює і фіксує в доступний спосіб цікаві явища довкілля; відтворює їх у творчій діяльності (імпровізаціях мелодій, інсценізації пісень, пластичному іntonуванні);</p>	<p>Правила гігієни у користуванні музичними інструментами.</p> <p>Оволодіння музичною грамотою (за необхідністю для художньо-творчої діяльності).</p> <p>Знайомство з елементарною нотною грамотою, необхідною для виконання творів.</p> <p>Відтворення запису найпростіших ритмічних послідовностей.</p> <p>Організація робочого місця для занять образотворчим мистецтвом.</p> <p>Освоєння інструментарію для образотворчої діяльності.</p> <p>Використання відомих засобів образотворчої виразності для створення візуальних образів.</p> <p>Інсценізація, найпростіші театральні етюди (створення театралізованих образів, зокрема, під час рольового виконання пісні)</p> <p>Відтворення нескладних танцювальних елементів.</p> <p>Елементарне вправлення у сценічній поведінці.</p>
<p>емоційно сприймає твори різних видів мистецтва і виявляє враження у вербальний або невербальний спосіб;</p> <p>вирізняє елементи музичної мови, застосовані для характеристики музичного образу, зокрема із сюжетною (літературною) програмою (мелодія, темпдинаміка, гучність, ритм, тембр (голос та деякі музичні інструменти), лад (мажор, мінор);</p> <p>розділена прості музичні форми (двочастинна, тричастинна, куплетна);</p> <p>порівнює музичні та візуальні, хореографічні образи;</p> <p>зіставляє твори мистецтва та явища довкілля (за допомогою вчителя)</p>	<p>Сприймання синтетичних образів.</p> <p>Зіставлення виразних засобів різних видів мистецтва.</p> <p>Зіставлення художніх образів, подібних за сюжетом та втілених у різних видах мистецтва</p> <p>Знайомство з різновидами музичного (вокальна, інструментальна), образотворчого (живопис, графіка, скульптура); театрального (драматичний, ляльковий, музичний)</p>

<p>вирізняє елементи художньої мови творів синтетичних видів мистецтва для характеристики художнього образу: акторську гру, костюми, декорації, музичне оформлення театрального/екранного твору</p> <p>розвідняє засоби виразності та характеризує музичні твори вокальні та інструментальні</p>	<p>мистецтва, хореографії (народна, класична, сучасна), кіно (кінофільм, мультфільм); жанрами музичного мистецтва (пісня, танець, опера, балет); танцями (гопак, козачок, вальс, полька тощо).</p>
--	--

Образотворче мистецтво

(35 годин)

Художньо-творча діяльність

Сприймання та інтерпретація мистецтва

<p>організовує самостійно робоче місце для занять різними видами образотворчої діяльності ;</p> <p>дотримується охайності і правил техніки безпеки; самостійно користується знайомими художніми інструментами (палітрою, різними видами пензлів, стеками, ножицями тощо);</p> <p>добрає художні матеріали, відповідно до виду мистецтва (образотворче, декоративно-прикладне), в якому працює;</p> <p>розділжує форму предмету та спрощує її до геометричної подібності;</p> <p>порівнює будову різних природних форм, їх пропорцій;</p> <p>добрає відтінки кольору за насиченістю;</p> <p>створює реалістичні, казкові, фантастичні образи;</p> <p>виконує елементарні замальовки з натури та за уявою в ескізій формі (предмети побуту, об'єкти природи та архітектури);</p> <p>створює зображення в процесі експериментування з кольорами, лініями, крапками різного розміру, формами, об'ємами, фактурами тощо;</p> <p>самостійно створює просту, зокрема орнаментальну, композицію (графічну, живописну, декоративну, об'ємну), використовує усю площину аркуша; виконує прості композиції на площинні та в об'ємі;</p> <p>обирає формат (прямокутний, квадратний, трикутний, в колі, в овалі) для кращого втілення задуму;</p> <p>виділяє композиційний центр, головне і другорядне, враховуючи основні пропорції зображуваних предметів, композиційні засоби та правила;</p>	<p>Організація робочого місця для занять образотворчим мистецтвом.</p> <p>Освоєння інструментарію для образотворчої діяльності.</p> <p>Використання відомих засобів образотворчої виразності для створення візуальних образів.</p> <p>Зображення графічними та живописними матеріалами (традиційними та сучасними).</p> <p>Розміщення зображень на аркуші, у просторі, компонування елементів композиції (площинна, об'ємна), відтворення плановості простору у площинних зображеннях.</p> <p>Ліплення з пластичних матеріалів різними (простими) прийомами і способами.</p> <p>Поняття про декор як засіб наповнення й збагачення форми.</p> <p>Елементарна стилізація форм та оздоблювальних елементів різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо).</p> <p>Розміщення об'єктів у форматі з дотриманням засобів та правил композиції, для підсилення композиційного центру.</p>
---	--

<p>використовує елементарні закони перспективи (одне за іншим; біжче - більше, яскравіше, тепліше, далі - менше та блідіше, холодніше), передаючи плановість простору у площинних зображеннях;</p> <p>передає в зображеннях елементарну будову птахів, тварин, людини, посилюючи передачу руху; ілюзорні зміни розмірів предметів в залежності від розміщення у просторі; смыслові зв'язки між об'єктами в сюжетних композиціях;</p> <p>розвідняє особливості об'ємного (круглого та рельєфного) зображення;</p> <p>порівнює найпростіші елементи об'ємних форм;</p> <p>виражає особливості об'єкту як образу засобами форми і декору (як у об'ємному так і у оздоблює об'ємну форму рельєфним або живописним декором, конструює та створює прості композиції з паперу, художніх, природних та різних підручних матеріалів, самостійно добирає складові композиції;</p> <p>творчо використовує різні техніки, інструменти та матеріали для втілення власного задуму (саморобні штампи, набризк, декупаж, колаж);</p> <p>поєднує засоби різних видів мистецтва для втілення художнього задуму;</p> <p>використовує атрибути для підсилення синтетичної виразності (із запропонованих);</p> <p>комбінує знайомі художні техніки, звуки, ритми, рухи, лінії, кольори, форми, фактури, матеріали тощо для втілення ідеї в художньому образі;</p> <p>створює образи, використовуючи знайомі засоби та способи за уявою;</p> <p>творення образів (звуки, слова, пантоміму, рухи, лінії, кольори, об'єми, декор тощо), якими може виразити свої почуття та емоції;</p> <p>пропонує ідеї оздоблення місця, де навчається, живе</p> <p>реалізовує їх (за допомогою інших або самостійно втілює нескладний задум оздоблення місця, де навчається і власного помешкання</p> <p>розділена власні емоції від художньої творчості, обирає види художньо-творчої діяльності відповідно до свого настрою;</p> <p>передає власні емоції у творчій роботі за допомогою кольору;</p>	<p>Застосування у художньо-творчій діяльності поняття контрасту форм, кольорів . Передача плановості у зображеннях з натури та за уявою.</p> <p>Створення сюжетних композицій.</p> <p>Спrijмання засобів виразності в скульптурі (барельєф, горельєф).</p> <p>Створення художнього образу засобами декоративної насиченості форми (фактурою, деталями, розписом).</p> <p>Прикрашання місця, де навчається, живе.</p> <p>Вирізування, конструювання з паперу та інших підручних матеріалів. Робота з природними матеріалами.</p> <p>Створення синтетичного художнього образу.</p> <p>Добір реквізиту, бутафорії, деталей костюмів.</p> <p>Експериментування зі звуками, тембрами, ритмами, рухами, лініями, кольорами, формами, матеріалами.</p> <p>Спостереження за довкіллям для створення художніх образів (повадки тварин; характерні особливості ходи, жестів людей різного віку, інтонація мовлення людини в різних життєвих ситуаціях тощо), вплив світла на зміну кольорів у природному середовищі.</p> <p>Самовираження в художньо-творчій діяльності. Культура глядача, слухача</p>
---	--

<p>дотримується загальноприйнятих правил поведінки в закладах культури та мистецтва (театрі, музеї тощо);</p>	
<p>визначає особливості втілення образу у творах образотворчого мистецтва та архітектури; характеризує колір об'єктів довкілля відповідно до часу доби та пір року;</p> <p>висловлює судження щодо передання емоційного стану зображеніх об'єктів та явищ навколошнього світу у творі (зокрема, у стані спокою та в русі);</p> <p>визначає композиційну будову твору образотворчого мистецтва та архітектури;</p> <p>вирізняє кольорову гаму твору (тепла, холодна), тональність (світлі й темні кольори), насиченість (яскравий, тъмяний) загальний колорит;</p> <p>елементи композиції твору (центр, головне і другорядне; побудову твору (симетричну та асиметричну, статичну, динамічну, ритмічну, метричну);</p> <p>цілісно охоплює увагою художній твір; зосереджується на характерних деталях; озрізняє засоби виразності характеризує твориживопису, графіки, скульптури;</p> <p>розрізняє та характеризує виразні засоби різновидів театрального мистецтва (драматичний, ляльковий, музичний), народної, класичної та сучасної хореографії;</p> <p>розрізняє та характеризує виразні засоби анімаційних фільмів;</p> <p>розділена та характеризує художні матеріали, якими виконана учнівська творча робота (кольорові олівці, фломастери, акварель, гуаш, пластилін тощо);</p> <p>порівнює природні форми, образи довкілля з їх художнім (декоративним) трактуванням;</p> <p>визначає власні емоції від сприймання мистецьких творів;</p> <p>добирає слова для характеристики вражень із власного запасу;</p> <p>пояснює, що подобається або не подобається у творі;</p> <p>обирає твори відповідно до свого настрою; пояснює, від чого дістає насолоду; добирає твори для поліпшення свого настрою;</p> <p>відтворює емоційні враження від твору мистецтва улюбленими художніми засобами;</p>	<p>Сприймання творів різних видів мистецтва.</p> <p>Виразні засоби (елементи мови) різних видів мистецтва (музичне, образотворче, театр, хореографія, кіно тощо)</p> <p>Участь в обговоренні мистецького твору з використанням знайомих мистецьких термінів.</p> <p>Використання декору для створення образу.</p> <p>Ознайомлення з елементарними поняттями з кольорознавства та композиції Мистецька пропедевтика.</p> <p>Знайомство з жанрами образотворчого мистецтва (портрет, пейзаж (краєвид), натюрморт, анімалістичний тощо); видами орнаментів (рослинний, геометричний тощо) та за призначенням (стрічковий, розетка); видами анімації (мальована, лялькова, пластилінова, комп'ютерна).</p> <p>Спостереження за довкіллям та його втіленням у художніх образах.</p> <p>Самопізнання через сприймання творів мистецтва. Вербалний опис вражень, емоцій, викликаних творами.</p> <p>Використання у сприйманні творів різних видів мистецтва для задоволення та поліпшення власного емоційного стану.</p> <p>Самовираження у художньо-творчій діяльності Розуміння значення мистецтва у житті людини.</p>

порівнює свої настрій та почуття із тими що втілені у художньому творі (на основі діалогу між автором та глядачем)	
Комунікація через мистецтво	
<p>характеризує власну творчість за поданими орієнтирами;</p> <p>пояснює, що вдалося чи не вдалося; визначає за допомогою вчителя/ вчительки труднощі; обирає (за допомогою вчителя/ вчительки) спосіб удосконалення;</p> <p>презентує результати власної творчості (співає улюблені пісні, виконує танцювальні рухи, демонструє власні роботи з образотворчого мистецтва тощо) перед рідними;;</p> <p>пояснює задум;</p> <p>визначає досягнення однолітків у художньо-творчій діяльності, виявляючи доброзичливість у висловлюваннях; обговорює з іншими враження від сприймання творів різних видів мистецтва та творчої діяльності, поважаючи уподобання інших;</p> <p>бере участь у шкільних мистецьких заходах (концертах, конкурсах, виставках, фестивалях, інсценізаціях народних обрядів, арт-мобах, тижнях мистецтва тощо), у колективних творчих проектах, зокрема із використанням засобів улюбленого виду мистецтва і художньо-творчої діяльності;</p> <p>виконує різні дії / ролі в колективному творчому процесі, виявляючи повагу до інших</p>	<p>Презентація власних творчих досягнень.</p> <p>Оцінювання власної творчості за поданими орієнтирами.</p> <p>Оцінювання творчих здобутків однолітків за спільно визначеними орієнтирами.</p> <p>Виховні ситуації на основі творів мистецтва (обговорення сюжетів, характерів, вчинків, дій персонажів, створюваних мистецькими засобами).</p> <p>Колективне виконання творчого задуму. Оцінювання і самооцінювання у колективній творчості.</p> <p>Проведення шкільних мистецьких заходів.</p> <p>Дотримання правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації</p>

ФІЗКУЛЬТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА

Пояснювальна записка

Метою навчання фізичної культури є всебічний фізичний розвиток особистості учня засобами фізкультурної та ігрової діяльності, формування в молодших школярів ключових фізкультурних компетентностей, ціннісного ставлення до фізичної культури, спорту, фізкультурно-оздоровчих занять та виховання фізично загартованих і патріотично налаштованих громадян України.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

- виховання в молодших школярів розуміння значущості занять фізичними вправами, спортивними іграми як важливого засобу зміцнення здоров'я, отримання задоволення, гартування тіла та характеру, самовираження, соціальної взаємодії у процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- формування в учнів здатності володіння різними способами рухової діяльності, виконання фізичних вправ; уміння грати в рухливі та спортивні ігри за спрощеними правилами;

- розвиток в молодших школярів здатності встановлювати причинно-наслідкові зв’язки позитивних та негативних чинників щодо стану свого здоров’я та фізичного розвитку;
- використовувати різні способи пошуку корисної інформації у довідникових джерелах, у тому числі за допомогою інформаційно-комунікативних технологій і критичного мислення;
- формування в учнів здатності творчо застосовувати набутий досвід з фізичної культури, використовувати сили природи для зміцнення здоров’я та фізичного вдосконалення;
- розвиток в молодших школярів здатності використовувати навички самоконтролю і самооцінювання свого фізичного стану, дотримуватися санітарно-гігієнічних правил та безпечної поведінки в процесі фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- розвиток в учнів здатності спілкуватися і взаємодіяти з дорослими й однолітками, співпрацювати та досягати спільніх командних цілей у процесі спортивно-ігрової діяльності, використовувати термінологічний апарат з фізичної культури рідною мовою під час фізкультурно-оздоровчої діяльності;
- виховання в молодших школярів емоційно-ціннісного ставлення до занять фізичною культурою та спортом, здатності добирати фізичні вправи для розвитку фізичних якостей з урахуванням індивідуальних можливостей, бажання керуватися правилами безпечної і чесної гри, уміння боротися, вигравати і програвати; формування зацікавленості досягненнями українських спортсменів на Олімпійських іграх та інших спортивних змаганнях.

Зазначена мета і завдання реалізуються за такими змістовими лініями: «Рухова діяльність», «Ігрова та змагальна діяльність».

Змістова лінія «Рухова діяльність» передбачає формування в молодших школярів уявлення про фізичну культуру як сукупність різноманітних фізичних вправ, способів рухової та ігрової діяльності, спрямованих на фізичний розвиток, зміцнення здоров’я та формування в молодших школярів умінь і навичок владіння різними способами рухової діяльності; здатності виконання вправ основної гімнастики, організуючих вправ, елементів акробатики, вправ корегувальної спрямованості та тих, що пов’язані з незвичним положенням тіла у просторі, ходьбою, бігом, танцювальними кроками, лазінням і перелізанням, стрибками; навичок владіння м’ячем; розвиток фізичних якостей; формування правильної постави й профілактику плоскостопості.

Змістова лінія «Ігрова та змагальна діяльність» передбачає виховання в молодших школярів ініціативності, активності та відповідальності у процесі рухливих і спортивних ігор за спрощеними правилами; забезпечення усвідомлення важливості співпраці під час ігрових ситуацій; формування уміння боротися, здобувати чесну перемогу та з гідністю сприймати поразку, контролювати свої емоції, організовувати свій час і мобілізувати ресурси, оцінювати власні можливості в процесі ігрової та змагальної діяльності, виконувати різні ролі в ігрових ситуаціях, відповідати за власні рішення користуватися власними перевагами і визнавати недоліки в тактичних діях у різних видах спорту, планувати та реалізувати спортивні проекти (турніри, змагання тощо); формування в молодших школярів умінь і навичок виконання естафет.

1 клас (105 годин)

Очікувані результати навчання	Зміст навчання
-------------------------------	----------------

здобувачів освіти	Рухова діяльність
<p>має уявлення про фізичну культуру як сукупність різноманітних фізичних вправ, спрямованих на фізичний розвиток та зміцнення здоров'я людини;</p>	<p>Фізична культура як сукупність різноманітних фізичних вправ, спрямованих на фізичний розвиток та зміцнення здоров'я людини.</p>
<p>розуміє терміни з предмету «фізична культура»;</p>	<p>Терміни з предмету «фізична культура».</p>
<p>пояснює значення фізичних вправ для формування правильної постави;</p>	<p>Фізичні вправи – засіб формування правильної постави.</p>
<p>називає життєво важливі способи пересування людини;</p>	<p>Життєво важливі способи пересування людини.</p>
<p>виконує організовуючі вправи: команди на шикування в шеренгу, колону по одному, в коло; розмикання на інтервал; загальнорозвивальні вправи без предмета (імітаційного характеру) та з предметами; комплекс вправ ранкової гігієнічної гімнастики, присідання тощо;</p>	<p>Культура рухів з елементами гімнастики: організовуючі вправи;</p>
<p>виконує ходьбу на носках, на п'ятах, з високим підніманням стегна, у напівприсіді, у присіді, з різними положеннями рук, ходьбу «змійкою»; біг з високим підніманням стегна, із закиданням гомілок із зміною напряму і різних вихідних положень; танцювальні кроки; танцювальні імпровізаційні вправи; лазіння по горизонтальній та похилій гімнастичній лаві; по гімнастичній стінці у різних напрямах; перелізання через перешкоду;</p>	<p>Вправи для оволодіння навичками пересувань.</p>
<p>виконує вправи з малим м'ячем; вправи з великим м'ячем;</p>	<p>Вправи для опанування навичок володіння м'ячем.</p>
<p>володіє елементарними навичками виконання стрибків: на місці на одній нозі, на двох ногах з просуванням уперед, назад, у присіді правим та лівим боком; стрибки в глибину; стрибки у висоту; стрибки у довжину з місця поштовхом однієї і двох ніг;</p>	<p>Вправи для оволодіння навичками стрибків.</p>

<p>виконує вправи для розвитку фізичних якостей: сили – підтягування у висі лежачи та у висі (хлопці), згинання та розгинання рук в упорі лежачи від гімнастичної лави та від підлоги (хлопці); швидкості – повторний біг на 3–4x10 м; пришвидшення з різних вихідних положень; витривалості – біг почергово з ходьбою; пересування на лижах; нахили тулуба в різних напрямах у положенні стоячи, пружні нахили у положенні сидячи; “напівшпагат”, “шпагат”; координації – пересування по підвищенні і обмеженій за площиною опорі, “човниковий” біг 4x9 м, 3x10 м;</p>	<p>Вправи для розвитку фізичних якостей.</p>
<p>виконує загальнорозвивальні вправи без предметів на місці; вправи для верхніх кінцівок і плечового поясу; згинання та розгинання верхніх кінцівок, колові рухи руками у фронтальній та сагітальній площині; загальнорозвивальні вправи в русі: різновиди ходьби, бігу, стрибків; вправи на координацію; загальнорозвивальні вправи з предметами;</p>	<p>Вправи для формування постави і профілактики плоскостопості.</p>

Ігрова та змагальна діяльність

<p>бере участь у рухливих іграх та естафетах, виконуючи різні ролі в процесі рухливих ігор; дотримується правил безпечної поведінки для себе та однокласників у процесі рухової та змагальної діяльності.</p>	<p>Рухливі ігри та естафети. Правила безпечної поведінки в процесі рухової та змагальної діяльності.</p>
---	--

2 клас
(105 годин)

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Рухова діяльність	

<p><i>розуміє значущість рухового режиму для змінення здоров'я та фізичного розвитку;</i></p> <p><i>пояснює значення і правила ранкової гігієнічної гімнастики, фізкультурних хвилинок та фізкультурних пауз для фізичного розвитку та здоров'я людини; значущість загартування як засобу змінення здоров'я;</i></p> <p><i>дотримується рухового режиму протягом дня; називає основні фізичні якості людини, фізичні вправи та їх вплив на формування фізичних якостей;</i></p> <p><i>дотримується правил особистої гігієни в режимі дня;</i></p>	<p>Руховий режим дня молодшого школяра.</p> <p>Значення і правила виконання ранкової гігієнічної гімнастики, фізкультурної хвилинки та фізкультурної паузи.</p> <p>Рухова активність протягом дня.</p> <p>Фізичні вправи та їх вплив на формування фізичних якостей.</p> <p>Правила особистої гігієни молодшого школяра.</p>
<p><i>виконує організовуючі вправи команди на розмикання й змикання приставними кроками, перешikuвання із колони по одному в колону по три (четири);</i></p>	<p>Культура рухів з елементами гімнастики: організовуючі вправи:</p>
<p><i>добирає та виконує загальнорозвивальні вправи: комплекси вправ ранкової гімнастики без предмета (імітаційного характеру), з м'ячем, скакалкою; комплекси фізкультурних пауз та фізкультурних хвилинок;</i></p> <p><i>виконує присідання; виси; підтягування у висі (хлопці), у висі лежачи (дівчата); елементи акробатики;</i></p>	<p>а) загальнорозвивальні вправи;</p> <p>б) положення тіла у просторі: сіди, упори, виси, елементи акробатики.</p>
<p><i>володіє навичками пересувань: ходьба широкими кроками, зі зміною частоти кроку; ходьба із пришвидшенням та уповільненням, приставним кроком правим і лівим боком; біг; біг почергово з ходьбою; танцювальні кроки; лазіння; подолання штучних перешкод;</i></p>	<p>Вправи для оволодіння навичками пересувань.</p>
<p><i>володіє навичками виконання вправ з малим м'ячем: метання малого м'яча у щит; метання малого м'яча у горизонтальну ціль; метання малого м'яча з-за голови на дальність;</i></p>	<p>Вправи для опанування навичок володіння малим м'ячем.</p>
<p><i>виконує вправи з великим м'ячем: кидки м'яча знизу із положення сидячи та стоячи, передавання і ловіння м'яча двома руками від грудей (у колі, парах, трійках), передача м'яча двома руками з ударом об підлогу; ведення</i></p>	<p>Вправи з великим м'ячем.</p>

м'яча правою та лівою рукою з одночасними кроками; зупинки м'яча, що котиться, підошвою та внутрішньою стороною ступні, удари внутрішньою стороною ступні по м'ячу, що котиться; ведення м'яча внутрішньою та зовнішньою частинами підйому (по прямій, по дузі, між стійками);

виконує стрибки на місці з поворотами на 45, 90, 180 градусів по «купинах»; стрибки зі скакалкою; стрибки через довгу скакалку, яка обертається вперед; стрибки у глибину з висоти до 80 см з м'яким приземленням; стрибки у висоту; стрибки через перешкоди висотою до 50 см поштовхом однією та двома ногами; стрибки у висоту з прямого розбігу (через гумову мотузку); стрибки у довжину тощо;

виконує фізичні вправи для розвитку фізичних якостей: сили – загальнорозвивальні вправи з гімнастичними палицями; кидки баскетбольного м'яча з-за голови із різних положень; лазіння по горизонтальній гімнастичній лаві одноїменним та різноїменним способами (без допомоги ніг); багатоскоки; стрибки через перешкоди; підтягування у висі та у висі лежачи (хлопці); пересування у положенні сіду, зігнувши ноги (у різних напрямах); швидкості – пришвидшення з різних вихідних положень, повторний біг 3–10 м, біг із пришвидшеннями за сигналом; стрибки зі скакалкою; витривалості – біг у чергуванні з ходьбою до 1000 м, біг на дистанцію до 500 м малої інтенсивності; гнучкості – махові рухи правою і лівою ногою у бічній і лицьовій площині, стоячи біля опори та під час ходьби; прогинання та вигинання тулуба у положенні упору стоячи на колінах; пружні похитування у положенні випаду; прогинання тулуба у положенні лежачи на животі; координації – подолання перешкод, ходьбу на носках, ходьба по підвищений і обмежений за площиною опорі з різними положеннями рук; пересування із підкиданням дрібних предметів; вправи зі зміною положення тіла у просторі;

Вправи для оволодіння навичками стрибків.

Вправи для розвитку фізичних якостей.

<p>розслаблення м'язів рук, ніг, тулуба у різних положеннях;</p> <p><i>добирає та виконує фізичні вправи для формування правильної постави і профілактики плоскостопості: загальнорозвивальні вправи на місці без предметів; вправи для м'язів шиї, нахили та повороти голови; вправи для верхніх кінцівок і плечового поясу: згинання та розгинання верхніх кінцівок, кругові рухи руками, нахили в сторони, пружні рухи;</i></p> <p><i>виконує загальнорозвивальні вправи в русі: ходьба, біг, стрибки, випади, повороти тулуба під час бігу, ходьба з різними положеннями рук; вправи на координацію; загальнорозвивальні вправи з предметами: з гімнастичними палицями, м'ячами, зі скакалками, обручами, мішечками піску на голові під час ходьби; загальнорозвивальні вправи на відчуття правильної постави;</i></p> <p><i>володіє навичками пересувань на лижах: лижні ходи, повороти, спуски, підйоми, гальмування;</i></p> <p><i>виконує вправи у воді: багаторазові видихи у воду; вправи для оволодіння рухами ногами у плаванні стилями кроль на грудях та кроль на спині; вправи для оволодіння рухами руками як у плаванні стилем кроль на грудях; плавання; *</i></p> <p><i>дотримується правил безпечної поведінки для себе та однокласників у воді.</i></p>	<p>Вправи для формування постави і профілактики плоскостопості.</p> <p>Загальнорозвивальні вправи в русі, з предметами, вправи на відчуття правильної постави; вправи для профілактики плоскостопості.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками пересувань на лижах.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками плавання. *</p> <p>Правила безпечної поведінки на воді.</p>
--	---

Ігрова та змагальна діяльність

<p>бере участь у рухливих іграх та естафетах, виконуючи різні ролі в процесі рухливих ігор;</p> <p><i>дотримується правил безпечної поведінки для себе та однокласників у процесі рухової та змагальної діяльності.</i></p>	<p>Рухливі ігри та естафети.</p> <p>Правила безпечної поведінки в процесі рухової та змагальної діяльності.</p>
---	---

3 клас
(105 годин)

Очікувані результати навчання здобувачів освіти	Зміст навчання
Рухова діяльність	
<p>має уявлення про історію виникнення Олімпійських ігор;</p> <p>називає олімпійське гасло та символ Олімпійських ігор;</p> <p>пояснює вплив позитивних та негативних чинників на стан здоров'я учнів;</p> <p>добирає спортивний інвентар відповідно виду спорту;</p> <p>контролює свій фізичний стан за частотою серцевих скорочень, диханням та самопочуттям перед фізичними навантаженнями в процесі та після занять;</p> <p>виконує організовуючі вправи команди на перешикування з однієї шеренги уступами за розрахунком 9, 6, 3, на місці;</p> <p>виконує загальнорозвивальні вправи з предметами (малі м'ячі, скакалки) та без предметів;</p> <p>розрізняє та виконує присідання, виси, упори: присідання, нахили тулуба у сіді з різними положеннями ніг; перехід із сіду на правому стегні у сід на лівому стегні; виси та упори - згинання і розгинання рук в упорі на стегнах, в упорі лежачи; перехід із упору присівши в упор стоячи, із упору лежачи в упор лежачи боком і навпаки; упор на перекладині;</p> <p>виконує елементи акробатики: перекид назад в упор стоячи на колінах, в упор присівши; два перекиди вперед; "міст" із положення лежачи;</p> <p>володіє навичками пересувань: ходьба по гімнастичній лаві з високим підніманням стегна, біг до 30 м, рівномірний біг почергово з ходьбою до 1200 м; рівномірний біг до 900 м;</p> <p>пересування танцювальними кроками: ритмічне поєднання рухів і кроків, підскоків; танцювальні імпровізаційні вправи босоніж; лазіння по похилій гімнастичній лаві (кут нахилу 45 градусів) одноименным та різноименними способами; лазіння по гімнастичній стінці різноименними та</p>	<p>Історія виникнення Олімпійських ігор.</p> <p>Символи, ритуали і церемонії Олімпійських ігор.</p> <p>Вплив позитивних та негативних чинників на стан здоров'я учнів.</p> <p>Спортивний інвентар для різних видів спорту.</p> <p>Оцінка фізичного стану за частотою серцевих скорочень, диханням та самопочуттям в процесі заняття фізичною культурою.</p> <p>Культура рухів з елементами гімнастики: організовуючі вправи. Загальнорозвивальні вправи з предметами (малі м'ячі, скакалки) та без предметів.</p> <p>Фізичні вправи: присідання, нахили, виси та упори.</p> <p>Елементи акробатики.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками пересувань (ходьба, біг).</p> <p>Пересування танцювальними кроками.</p> <p>Лазіння різними способами по гімнастичній лаві, гімнастичній стінці.</p> <p>Лазіння по канату.</p>

<p>однойменним способом (вгору, вниз, по діагоналі, праворуч, ліворуч);</p> <p>лазіння по канату, закріпленаому над похилою гімнастичною лавою (лежачи на спині на похилій лаві);</p> <p>володіє навичками метання м'яча у вертикальну ціль (мішень 1x1 м) на висоті 3 м з відстані 3 - 4 м на дальність відскоку;</p> <p>метання м'яча з різних вихідних положень; виконує вправи з великим м'ячем: елементами баскетболу - тримання баскетбольного м'яча; передачі м'яча двома руками від грудей на місці; ловіння м'яча; передачі м'яча двома руками від грудей у ціль і ловіння його після відскоку від підлоги; ведення м'яча на місці та під час ходьби правою та лівою рукою;</p> <p>елементифутболу - удари м'яча внутрішньою та середньою частиною підйому по нерухомому м'ячу у вертикальну ціль (смуга шириною 1,5 м, довжиною 8-10 м) та горизонтальну ціль (смуга шириною 1,5 м, довжиною 8-10 м), ведення м'яча вивченими способами між стійками і їх обведенням;</p> <p>жонглювання м'ячем (хлопці), повітряною кулькою (дівчата);</p> <p>застосовує вивчені прийоми в іграх з міні-баскетболу та міні- футболу;</p> <p>виконує стрибки: зі скакалкою на одній, двох ногах [З ФІО 1.3]; стрибки у висоту з прямого розбігу (через гумову мотузку) способом “зігнувши ноги”;</p> <p>стрибки у довжину з місця, з розбігу 5-7 кроків способом “зігнувши ноги”; стрибки “у кроці”;</p> <p>виконує фізичні вправи для розвитку фізичних якостей: сили - у висі піднімання зігнутих і прямих ніг до кута 90 градусів; у положенні лежачи на спині піднімання прямих ніг до кута 90 градусів; у положенні лежачи на спині згинання і розгинання рук, утримуючи обтяження до 1 кг; підтягування у висі лежачи на низькій перекладині;</p> <p>швидкості - біг за м'ячем, обручем, що котиться; прискорення до 10 м; підкидання і ловіння малого м'яча почергово правою і лівою рукою;</p> <p>витривалості - рівномірний біг у повільному темпі до 6 хв. (з можливим переходом на</p>	<p>Вправи для формування навичок володіння малим м'ячем.</p> <p>Вправи для формування навичок володіння великим м'ячем (елементи баскетболу).</p> <p>Елементи футболу.</p> <p>Гра в міні-баскетбол та міні-футбол. Вправи для оволодіння навичками стрибків.</p> <p>Стрибки у висоту з прямого розбігу “зігнувши ноги”.</p> <p>Стрибки у довжину з місця і розбігу. Фізичні вправи для розвитку сили.</p> <p>Фізичні вправи для розвитку ушвидкості.</p> <p>Фізичні вправи для розвитку витривалості.</p> <p>Фізичні вправи для розвитку гнучкості.</p> <p>Фізичні вправи для розвитку координації.</p>
---	---

<p>ходьбу, враховуючи індивідуальні особливості учня);</p> <p>гнучкості - рухи руками, ногами і тулубом з поступовим збільшенням амплітуди рухів; вправи біля гімнастичної стінки: пружинясті нахили тулуба, махи ногами у різних площинах; вправи на розтягування; викрути рук вперед і назад, тримаючи гімнастичну палицю або скакалку;</p> <p>координації - пересування по обмеженій і підвищенні опорі з подоланням перешкод; вправи зі зміною положення тіла у просторі; “човниковий” біг 4 х 9 м;</p>	
<p>добирає та виконує фізичні вправи для формування правильної постави і профілактики плоскостопості: вправи для м'язів шиї, плечового пояса, верхніх кінцівок, спини, живота, тулуба та нижніх кінцівок; загальнорозвивальні вправи в русі: ходьба, біг, стрибки, випади, повороти тулуба під час бігу, вправи на координацію, викрути тулуба; загальнорозвивальні вправи з предметами: з гімнастичними палицями, м'ячами, зі скакалками, обручами, мішечками піску на голові під час ходьби;</p> <p>вправи для попередження плоскостопості: ходьба, біг на носках, ходьба перекатами з п'ятою на носок, “гусінь”, “ведмідь клишоногий”, стрибки;</p> <p>володіє навичками пересувань на лижах вивченими ходами (одночасний, безкроковий, поперемінний, двокроковий) на відстань до 1000 м; спуски у низькій стійці; підйоми “драбинкою”; гальмування “плугом”; “напівлугом”.*</p>	<p>Фізичні вправи для формування постави і профілактики плоскостопості.</p> <p>Загальнорозвивальні вправи в русі. Вправи на координацію. Загальнорозвивальні вправи з предметами.</p> <p>Вправи для попередження плоскостопості.</p> <p>Вправи для оволодіння навичками пересувань на лижах (одночасний, безкроковий, поперемінний, двокроковий). *</p>

* Оволодіння навичками пересувань на лижах за наявності в ЗЗСО відповідних умов

Освітня програма школи складена на основі Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом Савченко О.Я, затвердженої Міністерством освіти і науки України:

№ додатку робочого навчального плану	Класи	Примітка	Типова освітня програма

№1	1А,Б,В 2А,Б,В 3А,Б,В	з 5-денним режимом занять, з українською мовою навчання	Типова освітня програма для 1-2 класів початкової школи, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1272 Типова освітня програма для 3 класів початкової школи, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1273
----	----------------------------	--	--

Повноцінність початкової загальної освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових робочого навчального плану школи. Інваріантна складова робочого навчального плану сформована на державному рівні і забезпечує реалізацію змісту шкільної освіти на рівні Державного стандарту.

**Інформація
про реалізацію варіативної складової навчального плану,
порядок вивчення окремих предметів,
особливості організації навчального процесу**

Враховуючи індивідуальні освітні потреби учнів, рішенням педагогічної ради (протокол від 30.06.2020 року № 9) конкретизовано варіативну складову робочого плану, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової.

За рахунок годин варіативної складової заплановано:

- збільшення годин на вивчення окремих предметів інваріантної складової:

Клас	Предмет	Кількість годин
1А,Б,В	українська мова	на 1 год
2А,Б,В	українська мова	на 1 год

- групові заняття:

Класи	Предмет	Кількість годин
3 А, Б, В	українська мова	1 год

Гранично допустиме навчальне навантаження учнів встановлено відповідно до вимог Закону України «Про загальну середню освіту» та Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01. Години фізичної культури в 1-3 класах не враховуються при визначені гранично допустимого навантаження.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюється відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту».

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів

у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517 (зі змінами).

Порядок вивчення окремих предметів

Мовно-літературна галузь в 1 класах реалізується через інтегрований курс «Навчання грамоти», іншомовна – через предмет «Англійська мова».

Мовно-літературна галузь в 2 класах реалізується через навчальні предмети «Українська мова», «Читання», іншомовна – через предмет «Англійська мова».

Мовно-літературна галузь в 3 класах реалізується через навчальні предмети «Українська мова», «Літературне читання», іншомовна – через предмет «Англійська мова».

Предмет «Українська мова» у 3-х класах вивчається з таким поділом годин: українська мова у I семестрі – 4 години, літературне читання – 3 години, у II семестрі українська мова – 3 години, літературне читання – 4 години.

Освітня галузь «Мистецтво» в 1-3 класах реалізується через окремі навчальні предмети «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво».

Освітня галузь «Технології» в 1 класах реалізується через предмет «Дизайн і технології», у 2-3-х – через предмети «Дизайн і технології» та «Інформатика».

Структура навчального року

Структура навчального року затверджується наказом директора школи за рекомендаціями, наданими Департаментом освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

Режим роботи

Режим роботи навчального закладу визначається на основі нормативно-правових актів та за погодженням з територіальними установами **державної санітарно-епідеміологічної служби**.

Заняття розпочинаються о **08 год 30 хв.** Тривалість уроків у 1-х класах - 35 хвилин, у 2-х – 40 хвилин.

Тривалість уроків у 1-х класах

Урок	Час	Перерва
1	8.30-9.05	20
2	9.25-10.00	25
3	10.25-11.00	30
4	11.30-12.05	20
5	12.25-13.00	20

Тривалість уроків у 2-х класах

Урок	Час	Перерва
1	8.30-9.10	15
2	9.25-10.05	20
3	10.25-11.05	25
4	11.30-12.10	15
5	12.25-13.05	15

Режим роботи груп продовженого дня

Робота груп продовженого дня організована відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 25.06.2018 № 677, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 24.07.2018 за № 865/32317 «Про затвердження Порядку створення груп подовженого дня у державних і комунальних закладах загальної середньої освіти».

У групах продовженого дня прогулянка для школярів становить не менше, ніж 1,5 години протягом дня.

Прогулянки, загально-розвиваючі заняття учнів розпочинаються з 16.00.

Директор школи

П.П.Коломієць

Додаток № 1

(складений за Типовою освітньою програмою,
 затверденою наказом Міністерства освіти і науки України
 від 08.10.2019 року № 1272, від 08.10.2019 № 1273)

Робочий навчальний план з українською мовою навчання для 1-3 класів

Назва освітньої галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	Кількість годин на тиждень у класах	Кількість годин на тиждень у класах	Кількість годин на рік
		1а,б,в	2а,б,в	3а,б,в	Разом
Інваріантна складова					
Мовно-літературна	Українська мова	7+1	7+1	7	735+70
Іншомовна	Англійська мова	2	3	3	280
Математична	Математика	4	4	5	455
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'я збережувальна галузі)	Я досліджую світ	3	3	3	315
Технологічна	Дизайн і технології	1	1	1	105
Інформатична	Інформатика	-	1	1	70
Мистецтво	Мистецтво: музичне мистецтво	1	1	1	105
	Мистецтво: образотворче мистецтво	1	1	1	105
Фізкультурна	Фізична культура	3	3	3	315
Усього		19+ 1	21+1	22	2170+70
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять					
Групові заняття	українська мова	-	-	1	35
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		20	22	23	2275
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		23	25	26	2590

Директор школи

Петро Коломієць